

Návrh projektu volnočasových činností pro děti předškolního věku v Kroměříži

Bc. Klára Parobková

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Klára Parobková**
Osobní číslo: **H120089**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Návrh projektu volnočasových činností pro děti předškolního věku v Kroměříži**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerže a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek vztahujících se k oblasti volného času, vývojové psychologie, rodiny a tvorby projektu.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocování získaných dat, včetně jejich interpretace, vytvoření projektu volnočasových činností pro děti předškolního věku v Kroměříži.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. Vývojová psychologie. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

MATĚJČEK, Zdeněk. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Dítě v předškolním období. Praha: Mladá Fronta a.s., 2004. ISBN 80-204-1187-9.

TRPIŠOVSKÁ, Dobromila a VACÍNOVÁ, Marie. Ontogenetická psychologie. Národní pedagogická knihovna Komenského, 2006. ISBN 80-7044-792-3.

PÁVKOVÁ, Jiřina, HÁJEK, Bedřich a HOFBAUER, Břetislav. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. Základy pedagogiky volného času. Brno: Print-Typia, spol. s.r.o, 2001. ISBN 8091737-9-9.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Eliška Suchánková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

15. ledna 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

18. dubna 2014

Ve Zlíně dne 15. ledna 2014

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 10.4.2019

.....*Bralta*.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce je navrhnout projekt na volnočasové činnosti pro děti předškolního věku ve městě Kroměříž. Teoretická část práce vymezuje základní pojmy vztahující se ke specifikaci vývojového období předškolního věku, volnému času a tvorbě projektu.

Druhá část se zabývá výzkumem trávení volného času u dětí předškolního věku. Kvantitativní metodou zjišťujeme způsoby trávení volného času dětí i společný čas dětí a rodičů, aktivity a organizace, které děti navštěvují, spokojenost s nabídkou volnočasových činností ve městě Kroměříž a mapujeme, co rodinám s dětmi předškolního věku v nabídce chybí. Na základě zjištěných informací a analýzy současné nabídky zájmových aktivit ve městě je vypracován projekt volnočasových činností pro děti předškolního věku.

Klíčová slova: volný čas, dítě, předškolní věk, rodina, zájmové činnosti, hra, projekt

ABSTRACT

The aim of this thesis is to design a project suggesting leisure time activities for pre-school children in towns Kroměříž. The theoretical part defines the basic terms related to the specification of the developmental stage of pre-school age, free time activities, and special interest activities, as well as the design of the project itself.

The second part deals with research about common ways of spending free time of pre-school children. Using the quantitative methods we discover ways of spending free time of children themselves, time the children spend with their parents, activities and organizations that children attend, satisfaction with the choice of leisure activities in Kroměříž and lastly map of what families for pre-school children are missing. Based on the information and analysis of the current choice of extracurricular activities in the town, the project of leisure activities for children of pre-school age is developed.

Keywords: free time activities, child, pre-school age, family, leisure activities, game, project

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí mé diplomové práce Mgr. Elišce Zajitzové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a podporu. Dále bych ráda poděkovala rodičům a pracovníkům volnočasových organizací, kteří mi poskytli informace potřebné pro výzkum. A také bych chtěla poděkovat za podporu a trpělivost své rodině.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	13
1.1 TĚLESNÝ A MOTORICKÝ VÝVOJ	13
1.2 VÝVOJ POZNÁVACÍCH PROCESŮ	14
1.3 VÝVOJ CITŮ.....	16
1.4 SOCIÁLNÍ VÝVOJ	17
1.5 ČINITELE OVLIVŇUJÍCÍ VÝVOJ OSOBNOSTI.....	18
2 VOLNÝ ČAS	20
2.1 VYMEZENÍ POJMU VOLNÝ ČAS.....	20
2.2 FUNKCE A VÝZNAM VOLNÉHO ČASU.....	21
2.3 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU	23
2.4 VOLNÝ ČAS DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	25
2.5 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PROŽÍVÁNÍ VOLNÉHO ČASU.....	27
2.6 VOLNOČASOVÉ ČINNOSTI.....	30
2.6.1 Zájmové činnosti	30
2.6.2 Hra dítěte	33
2.6.3 Četba	38
2.6.4 Média.....	39
3 TVORBA PROJEKTU	41
3.1 PLÁN PROJEKTU.....	42
3.2 FÁZE PROJEKTU	42
II PRAKTICKÁ ČÁST	44
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	45
4.1 CÍL VÝZKUMU	45
4.1.1 Dílčí cíle výzkumu	45
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY.....	45
4.3 DRUH VÝZKUMU	47
4.4 PŘEDVÝZKUM	48
4.5 VÝZKUMNÝ VZOREK	48
4.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	48
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	50
5.1 ANALÝZA NABÍDKY VOLNOČASOVÝCH ČINNOSTÍ V KROMĚŘÍŽI.....	50
5.2 ANALÝZA DAT DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	55
5.2.1 Popisná statistika	55
5.2.2 Statistické zpracování dat, ověření hypotéz	84
5.2.3 Shrnutí a interpretace	88
6 NÁVRH PROJEKTU	92

6.1	POPIS PROJEKTU	92
6.2	NABÍDKA ČINNOSTÍ	94
6.2.1	Příležitostné aktivity.....	95
6.2.2	Pravidelné aktivity	99
	ZÁVĚR	105
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	107
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	110
	SEZNAM OBRÁZKŮ	111
	SEZNAM GRAFŮ	112
	SEZNAM TABULEK.....	113
	SEZNAM PŘÍLOH.....	114

ÚVOD

Volný čas je součástí každodenního života každé lidské bytosti. Je důležitý pro život i výchovu. V dnešní době nabývá u všech věkových skupin stále více na důležitosti, jelikož způsob trávení volného času ovlivňuje kvalitu života každého z nás a je důležitý, pokud chceme žít spokojeně a zdravě. Již od toho nejmenšího věku, kdy si dítě postupně osvojuje pravidla chování a hodnoty, životní styl, formuje se jeho osobnost, má volný čas mimořádný význam. V období předškolního věku, které je psychology označováno jako období pohybu a hry, je důležité tyto činnosti podporovat, nabízet dětem dostatek podnětů a seznámit děti s vhodnými formami her, kdy můžeme právě pomocí hry ovlivňovat a rozvíjet osobnost dítěte a vytvářet správné návyky pro využívání volného času. Velmi důležitý je v tomto období vliv rodiny. Vzor předkládaný ze strany rodičů a vhodné vedení může napomoci při vytváření zájmů dítěte, jeho schopností i dovedností.

V této diplomové práci bychom chtěli zjistit, jakými způsoby naplňují svůj volný čas děti tohoto věku ve městě Kroměříž a jaké kroužky navštěvují, a které činnosti naopak postrádají v nabídce města. Na základě zjištění bychom chtěli vytvořit projekt volnočasových činností pro děti předškolního věku v Kroměříži.

Vzhledem k tomu, že jsme v srpnu otevřeli dětský koutek určený pro rodiče a děti především předškolního věku, jehož cílem je nabízet prostor pro rodiny s dětmi a volnočasové činnosti, a myslíme si, že nabídka organizovaných činností ve městě by měla být rozšířena, zvolené téma je pro nás velmi přínosné.

Hlavní přínos práce spočívá v objektivním výzkumu volného času u dětí předškolního věku, ve zmapování nabídky i poptávky volnočasových činností v našem městě, a využití těchto informací v praxi, a to rozšířením kvalitativní i kvantitativní nabídky pro využívání volného času vypracováním vlastního návrhu na volnočasové činnosti, které by pokryly poptávku, která momentálně vzniká a není uspokojována. V rámci této práce se konkrétně zaměřujeme na děti ve městě Kroměříž a okolí.

Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly. V těch se věnujeme vývojovým specifikům období předškolního věku, v podkapitolách se zabýváme konkrétními zvláštnostmi v oblastech tělesného, motorického, kognitivního, citového a sociálního vývoje, které je nutno respektovat, pokud chceme dítěti nabízet aktivity, které ho budou rozvíjet a obohacovat. V druhé kapitole se zaměřujeme na výklad podstaty volného času, jeho funkcí a významu, pedagogiku volného času, volný čas dětí předškolního věku, faktory

ovlivňující volný čas, volnočasové činnosti, hru, zmiňujeme důležitost četby a vliv médií. Ve třetí kapitole definujeme základní pojmy, postupy a pravidla vztahující se k tvorbě projektu.

V praktické části kvantitativním výzkumem mapujeme, kolik volného času mají děti v předškolním věku, jak je tento čas naplněn, jakými činnostmi děti čas společně s rodiči, které organizované činnosti jsou preferovány nejvíce, které faktory ovlivňují účast na zájmových kroužcích. Stěžejní částí dotazníku jsou otázky směřované ke zjištění, které činnosti rodiče a děti ve městě postrádají a zjištění představy o podmínkách, za jakých by činnosti měly být realizovány. Zkoumáme rozdíly mezi věkem a pohlaví dětí.

Na základě zjištění navrhujeme projekt volnočasových činností pro děti předškolního věku, který reaguje na požadavky a představy z dotazníkového šetření. Věříme, že tato práce přispěje k možnosti rozvíjet a uspokojovat zájmy dětí a poskytne také prostor pro společné činnosti dětí a rodičů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Období předškolního věku je obdobím plným důležitých událostí v životě každého dítěte. Toto období zahrnuje vstup mezi vrstevníky v mateřské škole a připravuje děti na vstup do školy. Dítě v předškolním období udělá obrovský skok ve vývoji, především v rozumových schopnostech (Špaňhelová, 2004).

Podle Langmeiera a Krejčířové (2006) toto období bývá vymezeno věkem od 3 do 6-7 let, období je charakteristické na začátku vývojovým mezníkem dokončení základního pohybového vývoje a rozvoj sebeuvědomění, ukončení této etapy je pak vymezeno vstupem do školy. Předškolní období je v užším slova smyslu „věkem mateřské školy“. Celou fázi předškolního věku označují jako období hry, jelikož herní činnost je v tomto věku bohatě diferencovaná a intenzivní. Dítěti se naskýtá spousta možností, jak zkvalitnit nejen dovednosti související se vzděláváním, ale i vztahy s ostatními dětmi. Zejména při hře se dostává do kontaktu s vrstevníky a učí se s nimi nejen komunikovat, ale především spolupracovat. Dochází k uvolňování vazby dítěte na rodinu a začíná docházet k osvojování norem chování a poznávání obsahu rolí.

Pokud chceme dětem nabízet volnočasové činnosti, je důležité znát zákonitosti vývoje daného věkového období a při činnostech je respektovat a utvářet vhodné podmínky s ohledem na věk.

1.1 Tělesný a motorický vývoj

V předškolním věku se mění tělesná konstituce, postava dítěte se protahuje, ruce i nohy prodlužují, hlava se v poměru k tělu zmenšuje, ztrácí se charakteristická zaoblenost a baculatost. Organismus sílí a dítě může postupně vykazovat stále větší výkony. Pohyb má zpětný vliv na rozvoj svalstva a kostry. Kostí nejsou ještě dost pevné a tvrdé, při nevhodné zátěži hrozí nebezpečí různých ortopedických poruch. Vývoj kostry, svalstva a nervového systému umožňují častou pohyblivost dětí, která je typická pro toto období. Pohyby dítě se stále více zdokonalují, děti na konci tohoto období zvládají i náročnější pohyby. Dobře zvládá úkony sebeobsluhy i drobné pracovní činnosti, což má přínos pro vývoj osobnosti. Rozvíjí se hlavně jemná motorika. Dítě se naučí manipulovat s tužkou, nůžkami i jinými nástroji. Kreslí, maluje, vystřihuje, modeluje, lepí, ... S rozvojem motoriky souvisí kresba. Kresba představuje v životě dítěte zvláštní prostředek k vyjádření myšlenek, citů a přání,

má tedy mnoho společného s řečí. Kresba znamená možnost poznat vývojový stupeň dítěte, i jak dítě chápe svět, co o nás ví, co ho zajímá, co má a nemá rádo. Není jen výsledkem smyslového vnímání a techniky zobrazování, ale výrazem postoje dítěte k světu. Dítě kreslí z představy, takže v jeho výtvorech je obsaženo i to, co nelze vidět, nebo co ve skutečnosti není, ale dítě by to tam chtělo mít zahrnuto. Kresba má své vývojové zákonitosti a má diagnostickou hodnotu pro dětského psychologa. Hodnocení kresby může být jedním z kritérií při posuzování mentální vyspělosti dítěte (Trpišovská, Vacínová, 2006).

Vyspívá také hrubá motorika, např. schopnost udržovat rovnováhu – dítě zvládá chodit po špičkách, kopne do míče, skáče snožmo, problém pro ně již není sestup ani výstup schodů (Matějček, 2005). Po rovině chodí a běhá stejně dobře jako po nerovném terénu. Jde o období změn, které jsou méně nápadné přesto velmi významné, jelikož silně ovlivňují místo, které dítě zaujme ve společenství vrstevníků svou pohybovou obratností ve hrách, a jsou podstatné pro další vývoj soběstačnosti dítěte. Motorický vývoj můžeme označit jako stále zdokonalování, zlepšení pohybové koordinace, větší hbitost a elegance pohybů. (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Tělesné aktivity a obratnost významnou měrou pomáhají děti zapojovat se do společných činností s ostatními dětmi. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Možná už nejsme schopni to tak sledovat a uvědomovat si to, protože dítě už chodí, většinou i srozumitelně mluví a zajímá se o svět, ale v tomto období nastává obrovský posun daleko více než v oblasti pohybové, v oblasti rozumových schopností. (Špaňhelová, 2004)

1.2 Vývoj poznávacích procesů

V této oblasti dochází k intenzivnímu vývoji, který umožňuje dítěti stále důkladněji poznávat svět kolem něho. Úroveň odpovídá vývoji nervové soustavy i zkušenosti dítěte. Vývojové zvláštnosti jsou ve vnímání prostoru i času, paměti, obrazotvornosti i myšlení. Poznávací procesy se kvalitativně mění. Týká se to hlavně vnímání, kde dochází k oddělování od citů. Vnímání nabývá na analytičnosti, všímá si více detailů. Zřejmé je to u **zrakového vnímání**, kdy se učí přesněji rozlišovat a pojmenovávat barvy nebo velikost a tvar. O pokroku ve vývoji sluchu svědčí hlavně vývoj **řeči**. Dítě by mezi 3 a 4 rokem mělo

mluvit ve větách a souvětích, mělo by do řeči začleňovat většinu slovních druhů, skloňovat i časovat, rozlišuje i hlásky zvukově si velmi blízké a samo je správně vyslovuje. Mění se rozsah i intenzita sluchového vnímání, dítě rozliší i polohu a výšku tónů, některé děti jsou schopné i správně intonovat (Trpišovská, Vacínová, 2006). Časté povídání s dospělým, naslouchání pohádek, zpívání, říkadla, básničky a podobně přispívají k rozvoji **sluchového vnímání**. Důležité je nepřesytit prostředí sluchovými podněty tzn. vyhnout se zvukovým kulisám jako je např. televize (Mertin, Gillernová, 2003).

Vývojové zvláštnosti jsou ve **vnímání prostoru**, dochází k přeceňování prostoru co do velikosti, dítě nevnímá hloubku. Postupně dospívá k rozlišení pojmů blízkost-vzdálenost. Pro vnímání prostoru, určení směru a odhad vzdálenosti je pro dítě velmi důležitý pohyb a pojmenovávání všeho co kolem sebe vidí. **Vnímání času** působí dítěti v tomto věku potíže, dítě nevnímá časové úseky reálně, má sklon je přeceňovat. Dítěti můžeme napomoci vnímat čas a vytvářet si představu o plynutí času především dodržováním každodenního režimu, kdy poznává, že každá činnost má svůj čas a místo. Pravidelný rytmus umožňuje vytvářet si strukturu dne a poskytuje mu bezpečí. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Mezi jednotlivými dětmi jsou velké rozdíly ve vnímavosti. Je možné pozorovat převahu funkce některého analyzátoru. Vliv mají i různé fyziologické podmínky i různá výchova dítěte. Pro **paměť** je typická obraznost, citovost a živelnost, je výrazně mimovolná. Až v druhé polovině předškolního věku se objevuje zapamatování úmyslné. Paměťové procesy se uskutečňují převážně mechanicky, dítěti unikají logické souvislosti. V tomto období roste rozsah paměti a rozvíjí se trvalost. **Fantazie** je v tomto věku velmi živá. Projevuje se především ve hrách, zálibách v pohádkách, v konfabulacích, které se mylně považují za lhavost a v celkové koncepci okolního světa. Objevuje se magické myšlení (sklon k personifikaci, spatřování příčin u nevysvětlitelných věcí v působení něčeho tajemného, nadpřirozeného). Velmi intenzivní je rozvoj **myšlení**. Dochází k pokroku ve všech formách myšlení, v pojmech, soudech i úsudcích. Zdokonaluje se práce mozkové kůry i všech poznávacích procesů, i myšlenkové operace: analýza, syntéza, srovnávání a třídění. Dítě zkoumá a objevuje vztahy a vzájemné souvislosti mezi věcmi, zajímá se o původ, příčinu, účel a význam. Charakteristickým znakem je konkrétnost a názornost. Typickým znakem myšlení je nepropojenost, dítě má tendenci upravovat si realitu, jeho myšlení je egocentrické. Myšlení je „předoperační“, nepostupuje dle logických operací a je vázáno na konkrétní činnosti dítěte a jeho aktivitu. (Mertin, Gillernová, 2003).

Vágnerová (2000) jmenuje tyto charakteristické znaky myšlení:

Způsob, jakým dítě nahlíží na svět:

- Centrace – ulpívání na jednom nápadném znaku a přehlížení jiných méně výrazných
- Egocentrismus – dítě trvá na subjektivním názoru, odmítá jiné, které mohou být odlišné
- Fenomenismus – je důraz na určitou podobu světa, podstatu dítě ztotožňuje s podstatnými znaky
- Prezentismus – vázanost na přítomnost

Způsob jakým tyto informace zpracovává:

- Magičnost – tendence pomáhat si fantazií
- Animismus – připisování i neživým věcem vlastnosti živých
- Arteficialismus – je způsob výkladu okolního světa, jeho typických znaků
- Absolutismus – je projevem potřeby jistoty, dítě je přesvědčeno, že každé poznání má definitivní platnost

V těsné spojitosti s myšlením se rozvíjí řeč. Myšlení vzniká dříve než řeč. Řeč pak urychluje a zkracuje proces poznávání. Pomáhá vytvořit pojmy a ostatní logické formy myšlení. Základem tvoření pojmů je postižení nejdůležitějších vlastností předmětů, ale právě to je pro předškoláka velký problém. Nedokáže rozlišit, co je hlavní a podstatné, a co vedlejší, a nepodstatné. Jen zpřesňováním a rozšiřováním každodenní zkušenosti se dítě naučí chápat, co je všeobecné a co jednotlivé. Dítě má sklon předčasně zobecňovat, často se setkáváme s usuzováním na základě analogie – podobnosti. Pro celý předškolní věk je charakteristický rychlý rozvoj řeči. Důležitá je egocentrická řeč, dítě mluví pro sebe, nepotřebuje posluchače, vyjadřuje tak svoje pocity. Egocentrická řeč slouží ke zjednodušení orientace, uvědomování a řešení úkolů (Trpišovská, Vacínová, 2006)

1.3 Vývoj citů

Změny v citech předškolních dětí mají spíše kvalitativní ráz. Dochází k diferenciaci, lze rozlišit pocity tělové, emoce, citové vztahy, za určitých situací podléhají city částečné rozumové kontrole. Celkově převažují pozitivní city – spokojenost, radost, veselost, láska k rodičům. Vyhraňují se i city vyšší tzn. intelektuální, estetické a mravní. Sílí potřeba

společenského styku. Dítě ještě obvykle dává přednost dospělým osobám. Uspokojivé citové vztahy k dospělým osobám jsou předpokladem úspěšného vývoje osobnosti. (Trpišovská, Vacínová, 2006)

Emoční prožívání je typické větší stabilitou a vyrovnaností než v předchozím období. Vágnerová (2000, s. 197) charakterizuje emoční prožívání těmito znaky:

- Vztek a zlost nebývají již tak časté
- Projevy strachu bývají vázány na představivost
- Rozvíjí se smysl pro humor
- Dokáže se na něco těšit, chápe nejbližší budoucnost
- Rozvíjí se emoční inteligence – dítě již lépe chápe svoje pocity, dokáže projevit empatii
- Rozvíjí se vztahové emoce.

1.4 Sociální vývoj

U předškolních dětí dochází k diferenciaci v oblasti socializačního rozvoje. Socializace probíhá i mimo rámec rodiny. Socializace probíhá v interakci – v kontaktu s jinými lidmi. Základy sociálního chování dítě získává v rodině, kde se dítě naučí komunikovat, vnímat projevy chování, chápat je, učí se ovládat vlastní emoce, uplatňovat vlastní názory. Dítě je již schopné začlenit se i do jiných sociálních skupin, kterými jsou vrstevníci a mateřská škola. (Vágnerová, 2000)

Dítě má zvyšující tendenci navazovat kontakty zejména s vrstevníky. Pro mnoho dětí jde o období prvního kontaktu s formální autoritou v mateřské škole. Většina dětí tyto nároky zvládá dobře. Dítě předškolního věku je ještě výrazně egocentrické, vztahy k vrstevníkům jsou krátkodobé, náhodné a nestálé. První skutečné kamarádství se objevuje na konci tohoto období. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

Lidské vztahy jsou zdrojem, ve kterém dítě uspokojuje svoje citové a sociální potřeby, jsou zdrojem sociálního učení. V kontaktu s lidmi nabývá první zkušenosti se světem, uspokojuje potřebu životní jistoty, vytváří si základní pocit jistoty, bezpečí. Další potřebou je potřeba pozitivní identity. Dítě musí cítit, že je součástí společenství, že patří k určitým lidem a může jim důvěřovat, spolehnout se na ně. Zde vyrůstá identita dítěte a jeho vlastní

„já“. V kontaktu s lidmi se také dítě učí orientovat ve vztazích a situacích osvojuje si způsoby chování, jde o tzv. sociální učení, které má různé formy a to:

- zpevňování (odměny- pochvala, povzbuzení atd., tresty- projevy nesouhlasu, zamítnutí, pohrůžka)
- odezírání (osvojování způsobů chování, za které je odměňován např. kamarád sourozenec apod.)
- očekávání (pozitivní očekávání podporuje, negativní odvahu odebírá)
- nápodoba a ztotožnění (uskutečňuje se na základě identifikace) v sociálním učení má největší význam nápodoba a upevnění určitého způsobu chování.

Na základě sociálního učení si dítě osvojuje sociální dovednosti: komunikace, přiměřené reagování, adaptování na nové prostředí, porozumění vlastním citům, sebeovládání, porozumění emocím a chování druhých lidí, objektivní sebepojetí, sebehodnocení. Pro uspokojování emocionálních a sociálních potřeb dítěte, pro proces sociálního učení a rozvoj sociálních dovedností je důležité: naladění (vřelost, empatie, podpora), věnování pozornosti (naslouchání, spoluúčast), přijetí (akceptování a respektování dítěte), pochopení jeho potřeby, ponechání prostoru a vymezení hranic, neomezování, ale dodržování pravidel (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 54-55).

1.5 Činitelé ovlivňující vývoj osobnosti

Každý jedinec prochází během života složitým vývojem, během kterého na něj působí celá řada činitelů. Dle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2008) hraje důležitou roli kromě vrozených předpokladů prostředí, které člověka obklopuje, způsob výchovy, vlastní aktivita jedince a příslušné volní vlastnosti. Tito činitelé se navzájem doplňují a ovlivňují, jsou ve vzájemné interakci.

Mezi dětmi jsou v různých oblastech vývoje velké rozdíly. Děti vyrůstají v různých sociokulturních a ekonomických podmínkách (hodnoty, normy, tradice, rituály,...) Stejně odlišnosti se týkají i rodiny, kde lze jmenovat různé proměnné – vztah rodičů k dítěti, vztahy v rodině, výchovný a životní styl, struktura rodiny, životní okolnosti a zkušenosti. Jiným významným činitelem je zdravotní stav dítěte. Rozdíly mezi dětmi jsou

v osobnostních charakteristikách, v úrovni rozumového vývoje, v úrovni komunikačních schopností (Bednářová, Šmardová, 2007).

Vágnerová (2000) uvádí tyto činitele:

Genetika – nejméně ovlivnitelný činitel, který má pozitivní i negativní vliv na osobnost člověka. Při příchodu na svět si jedinec přináší vrozené předpoklady nebo jiné dispozice, které mohl získat v prenatálním období. Zůstává nezodpovězenou otázkou, z kolika procent je osobnost jedince dána právě genetikou. (Janiš, 2009, s. 17)

Podle Vágnerové (2000) genetické dispozice představují informace, na kterých závisí vytvoření předpokladu pro rozvoj různých psychických vlastností. V genetické výbavě je zakódován program individuálního rozvoje jedince. V průběhu života pak dochází k aktivizaci jednotlivých složek genetického programu.

Prostředí - vývoj každého člověka je výrazně ovlivňován prostředím sociálním i materiálním. Dle Dostála (1988) je vztah jedince a prostředí jedním z určujících vztahů vývoje člověka po stránce psychické a fyzické. Funkční, vyvážené prostředí má zásadní význam v uspokojování fyziologických, materiálních i psychických potřeb. Vývoj jedince v průběhu celého života vyžaduje nepřetržitou interakci s prostředím. Tato interakce spočívá v tom, že člověk svou činností do prostředí zasahuje a mění je, a zároveň změny, které vznikly jeho činností, zpětně ovlivňují jeho osobnost a působí na jeho fyzický, intelektuální, psychický a společenský rozvoj. Z komplexu vlivů prostředí je nejvýznamnější složka sociální tzn. mezilidské vztahy, v nichž dítě žije. Podle Krause (2008) má každé prostředí dvě stránky. Materiální stránka je dána tím, jako prostor vymezuje, jak je vybaveno věcmi, apod. a sociálně psychickou stránku tvoří lidé, kteří se v prostoru nacházejí a vztahy, které mezi nimi existují. Vlivy prostředí mohou jednání člověka podpořit, nebo být překážkou, přímo formovat, motivovat. Dle Janiše (2002) je prostředí činitelem do jisté míry ovlivnitelným.

Výchova – jeden z činitelů podílejících se na vývoji dítěte. Jde o vzájemné působení dětí i dospělých v rodině. Představuje dynamický proces vědomé a řízené socializace a zahrnuje všechny činnosti, které člověka formují pro život v konkrétní společnosti. Rozhodujícím činitelem primární socializace jedince je rodina, která má hlavní roli v raném věku dítěte. Nevhodné výchovné styly nebo nedostatek podnětů mohou mít za následek pomalejší vyzrání v různých oblastech vývoje. Uvádí dítě do příslušného kulturního prostředí, učí je orientaci v prostředí. (Kraus, 2008)

2 VOLNÝ ČAS

Součástí každého lidského života a to již od toho nejtělejšího věku je doba nazývaná volný čas. Volného času má každý jedinec v průběhu života různé množství. Tuto dobu každý z nás naplňuje odlišnými činnostmi, a také jí přikládá jinou hodnotu. Volný čas můžeme využít k odpočinku, může být prostorem pro záliby, kroužky nebo sebevzdělávání, může být dobou takzvaného nicnedělání. Odlišně naplňují volný čas dospělí, jinak ho naplňují děti. V tento čas si činnosti vybíráme svobodně, dobrovolně a přináší nám příjemné, kladné pocity.

2.1 Vymezení pojmu volný čas

Řada autorů nabízí různé výklady pojmu volný čas, v nichž můžeme pozorovat dva přístupy k volnému času.

Vážanský (2001, s. 30) uvádí dvě pojetí termínu volný čas:

- A) Negativní pojem – volný čas v tomto smyslu znamená zbývající dobu celkového průběhu dne, která zůstala po pracovní době nebo studijně podmíněném čase, úkolech v domácnosti a po uspokojení fyziologických potřeb
- B) Pozitivní pojem – volný čas se charakterizuje jako disponibilní časový prostor, v němž by volný čas mohl pro jedince znamenat skutečnou svobodu. Je také dobou, v níž se individuum může nezávisle svobodně realizovat a dělat to, k čemu je nikdo nenutí a k čemu není ani podvědomě nuceno.

Vážanský (2001, s. 26) definuje volný čas „ve smyslu od práce osvobozeného časového úseku je obdobím nezávislým na pracovní době, jako časový prostor vázaný přirozenou a sociálně významnou potřebou. Volný čas, v nejužším slova smyslu znamená efektivní skutečnou, svobodnou a plně disponibilní dobu, je obdobím nezávislým na době spánku, zaměstnání i na polovolném čase jako prostor pro uspokojení všech přirozených i společenských potřeb, vyjma doby spánku a práce. Volný čas je relativně snadno dostupný prostor pro vzdělání a ideální příležitost k získání informací a životní orientace.“

„Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné

mimopracovní činnosti. Volný čas je dobou, kterou má člověk k dispozici po splnění povinností pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející: tj. odpočinek a zábavu, rozvoj zájmové sféry, zlepšení kvalifikace, účast na veřejném životě.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 10)

Podle Šeráka (2009, s. 37) volný čas „přináší svobodu, je to doba, kdy člověk žije jen sám pro sebe a může se svobodně realizovat.“ Významu nabývá s dospíváním jedince a vyhraňujícím se zájmem. Velkou roli ve volném čase hrají vzory chování a žebříček hodnot vytvořený v průběhu života, především v dětství.

Svobodu jako rys volného času můžeme nalézt i v definicích jiných autorů např. Pávková (2002, s. 13) uvádí: „Volný čas je doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Volný čas je jednoduše doba, kterou si strávíme podle vlastních představ.“

Do volného času pak nepatří biologické potřeby, jako je jídlo, spánek, hygiena, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti a další časové ztráty (Pávková, Hájek a Hofbauer, 2002, s. 13).

2.2 Funkce a význam volného času

Volný čas plní mnoho funkcí. Stejně jako se různé definice pojmu volný čas, různí se i vymezení funkcí. V uvedených definicích a literatuře zaměřené na oblast volného času lze nalézt tyto funkce:

Hofbauer (2004, s. 13) uvádí:

- odpočinek (regenerace pracovní síly),
- zábava (regenerace duševních sil),
- rozvoj osobnosti (spoluúčast vytváření kultury).

R. J. Havighurst (cit. podle Vážanský, 2001) uvádí funkci - spoluúčast občanů na sociálním životě a dostatek příležitostí a možností k zajímavému prožívání a tvůrčím projevům osobnosti. Také musí pečovat o pravidelné a rutinní utváření životních činností jedince a současně být zdrojem úcty k sobě samému i respektování ostatních, toto uvádí

Kaplan (cit. podle Vážanský, 2001) tvrdí, že volný čas má poskytovat pocit nějak, k něčemu patřit, rozvíjet vědomí vlastní identity, zprostředkovat a uvádět v soulad různé individuální funkce. Volný čas má být společností i jedinci prospěšný, má umožňovat pozitivní zážitky a podněcovat ve člověku tvůrčí síly.

Horst W. Opaschowski (cit. podle Hofbauer, 2004, s. 15) vymezuje tyto funkce:

- rekreace (zotavení a uvolnění),
- kompenzaci (odstraňování zklamání a frustrací),
- výchovu a další vzdělávání (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení),
- kontempelaci (hledání smyslu života),
- komunikaci (sociální kontakty a partnerství),
- participaci (podílení se, účast na vývoji společnosti),
- integraci (stabilizaci života rodiny, vrůstání do společenských systémů),
- enkulturaci (kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, sportu a dalších činností).

Vymezení funkcí se věnuje také Spousta (1996), který uvádí funkce:

- výchovně vzdělávací – poskytuje příležitost k získání nových informací, k novým postojům, vzdělávání.
- rekreačně relaxační - slouží k relaxaci, rekreaci, nabytí nových sil, kompenzační funkce např. k práci či škole.
- sociální - osvojování forem společenského jednání, sociální komunikace, formování vztahů, učení toleranci
- seberealizační - jedinec se seberealizuje, rozvíjí své vlohy, nadání, poznává své schopnosti
- preventivní funkce – tu lze dělit:

a) primární prevence – má význam pro celou populaci, je zaměřená na zkoumání příčin sociálně-patologických jevu a na nabídku smysluplného využívání volného času,

kteří má zabránit, aby se děti a mladiství věnovaly rizikovým činnostem, které vedou k delikventnímu chování apod.

b) Sekundární prevence – je zaměřená na rizikové skupiny a na jednotlivce, u kterých je zvýšená pravděpodobnost propadnutí negativním jevům (pro děti z nepodporujícího prostředí – např. nízkoprahová centra).

c) Terciární prevence – proces resocializace s cílem zabránit opětovné recidivě, snaha odstranit příčiny nevhodného chování.

2.3 Pedagogika volného času

Trávení volného času dětí a mládeže, nabízení možností různých činností a zapojování se do nich, se snaží ovlivňovat pedagogika volného času. Pedagogika volného času vede žáky k chápání toho, jak lze volný čas trávit tak, aby byl pro jedince prospěšný, aby usměrňoval a kultivoval jeho individuální zájmy a přinášel mu pocit uspokojení a seberealizace. Toto poslání pedagogiky volného času má samozřejmě i velkou preventivní funkci. V současné společnosti vyspělých zemí, kde se ve stále větším měřítku vyskytuje nežádoucí chování mládeže (agresivita, delikvence, životní styl zaměřený na materiální spotřebu, aj.), má velkou důležitost výchova snažící se dětem a mladým lidem ukázat vhodné formy a náplň trávení volného času. Výchovné zhodnocení volného času zahrnuje oblasti: výchova ve volném čase, výchova prostřednictvím aktivit volného času, výchova k volnému času. (Průcha, 2006)

Výchova ve volném čase – působení v čase, které není určeno k uspokojení základních biologických potřeb ani školních a pracovních povinností. Dobrovolnost umožňuje, aby se děti zapojily jako aktivní činitelé a vytvářely nové možnosti a způsoby formování. Oblast výchovy ve volném čase má své zvláštnosti v oblasti cílů, podmínek i pedagogických prostředků. Správná volba aktivit ve volném čase nemusí jen vyplňovat náš čas, ale může mít i velký význam z hlediska duševní hygieny a naší psychické rovnováhy.

Pávková (2002) jmenuje tyto funkce výchovy ve volném čase: **výchovně vzdělávací, zdravotní, sociální, preventivní, výchovná**. Jednotlivé organizace, instituce a zařízení plní tyto funkce v různé míře, různými způsoby podle svého poslání. Význam funkcí se v průběhu historie měnil.

První instituce pro děti kladly důraz na sociální a preventivní funkci (útulky, dobrovolná sdružení,...). Důležité bylo děti ohlídat a zaměstnat tak, aby se nemohly věnovat nevhodným a společensky nežádoucím činnostem.

Postupně nabývala na významu funkce výchovná a výchovně vzdělávací. Tato funkce se v současné době považuje za prioritní. Spočívá v záměrném a cílevědomém formování osobnosti vychovávaných jedinců. Nabízí možnost působení na všechny složky osobnosti. Umožňuje uspokojovat potřeby, rozšiřovat a prohlubovat zájmy, objevovat a rozvíjet specifické schopnosti jedince.

Významná je i funkce zdravotní. Působení ve volném čase musí podporovat zdravý tělesný i sociální vývoj. Ten lze podpořit různými způsoby:

- usměrňováním denního režimu podle biorytmů, střídání činností různého charakteru,
- podněcování a poskytování příležitostí k pohybu především na zdravém vzduchu
- vytváření a upevňování zdravých stravovacích návyků
- upevňování hygienických návyků
- dodržování bezpečnosti práce

Sociální funkce plní subjekty pro výchovu ve volném čase různými způsoby, v různé míře. Nejčastěji lze sociální funkci chápat jako péči o dítě a zajištění jejich bezpečnosti. Sociální funkce však může umožňovat navázání nových sociálních vazeb. Tuto funkci výchovy je možné chápat jako příležitost k vyrovnání rozdílů mezi nestejnými materiálními a psychologickými podmínkami dětí v rodinách. Lze tím do určité míry pomoci dětem z málo podnětných nebo problematických rodinných prostředí.

Výchova prostřednictvím aktivit volného času – východiskem i cílem je osvojovat si nové znalosti, dovednosti a kompetence ve volném čase, působení mezi druhými lidmi, utváří individuální rysy osobnosti.

Výchova k volnému času – zahrnuje reflexi volného času, záměrné odhalování a využívání různých způsobů činností. Výchovu k volnému času pomáhá vést jedince k novým možnostem aktivit a rozvoje člověka. (Průcha, 2006)

2.4 Volný čas dětí předškolního věku

Volný čas dětí a mládeže má svá specifika. Od volného času dospělých se většinou liší: rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti a nutností pedagogického ovlivňování. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 66). Děti mají většinou více volného času než dospělí. Obsah volného času odpovídá věkovým a individuálním zvláštnostem. Aktivity dětí jsou většinou pestřejší než u dospělých. Míra samostatnosti závisí na věku dítěte, psychické a fyzické dospělosti, na rodinném prostředí a nabídce volného času v místě bydliště. (Oběti volného času aneb co po škole, 2012. [online])

Volný čas dětí v předškolním období je jedním ze socializačních činitelů, má vliv na formování jejich osobnosti. Dítě v tomto vývojovém období je plně pohybu, her a dovádění. Volný čas by tedy mělo trávit především hrou, spolu s rodiči a kamarády. Každé dítě je jiné a jen málo dětí v tomto věku má na něco speciální talent k něčemu v čem by mohlo vynikat. Při organizování a vymyšlení volnočasových aktivit je tedy důležité zohlednit osobnost dítěte a respektovat přání samotného dítěte. (Špaňhelová, 2004) Vytváření postojů k volnočasovým aktivitám probíhá:

- nápodobou a reprodukcí pozitivního volnočasového chování rodičů, samozřejmě vliv může být i opačný, to znamená nežádoucí a to pokud by reprodukovali nicnedělání, konzumní způsob života apod. Hoskovcová, Suchochlebová Ryntová (2019, s. 37) dodávají, že při pozorování druhých si člověk vytváří představu o tom, jak takové chování vypadá. Tuto informaci si lidé ukládají do paměti a později poslouží jako návod, jak se zachovat v určité situaci.

- realizováním společných i individuálních pravidelných zájmových činností dětí v rodině
- sledováním a záměrným reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí. (Hofbauer, 2004, s. 57, 61-62)

Pokud se v této práci zabýváme volným časem dětí předškolního věku, vyvstane nám otázka, co lze považovat za volný čas u této věkové skupiny, zda lze do volnočasových aktivit zahrnout i aktivity, které dětem vybírají rodiče.

Děti předškolního věku realizují své volnočasové aktivity sami nebo za spoluúčasti dospělých. Dospělí se na životě a výchově dětí ve volném čase účastní jako vedoucí, vychovatelé, animátoři či organizátoři, a stávají se spoluúčastníky a spolutvárci výchovného zhodnocování volného času. Za podpory dospělých mají volnočasové aktivity

děti pozitivní vliv na rozvoj osobnosti, utváření vztahů k okolí i na přípravu na individuální a společenské uplatnění v rodině, práci i samotném volném čase. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008). Vzhledem k malým zkušenostem si děti neumí často svůj volný čas vhodně naplánovat. Na rodičích je, aby dítěti s jeho vhodným trávením pomohli a přitom v rozumné míře akceptovali jeho požadavky. Dítě bychom neměli ve hře k ničemu nutit. Měli bychom respektovat individualitu každého dítěte, vnímat ho takové, jaké je. Rodič se může pokusit dítě zapojit do hry, nemělo by to být ale nikdy násilně. Pokud si to dítě přeje a rodič ví o aktivitě, která je určena dětem tohoto věku, může začít navštěvovat kroužek. Mělo by to však vždy být po vzájemné domluvě (Špaňhelová, 2004).

Za zmíněných podmínek, je možno tedy i aktivity, které pro děti připraví rodiče nenásilně a v zájmu dětí a dítě si je tedy nevybere přímo samo, lze zahrnout do volnočasových aktivit.

Způsoby naplňování volného času v rodinách se od sebe značně odlišují. Dosud nedosaženým cílem je zájem každé rodiny o to, aby děti mohly svůj volný čas prožívat smysluplně, na základě dobrovolného rozhodnutí a citlivého vedení ze strany rodičů. Jak uvádí Hofbauer (2004, s. 63) ideální by byl aktivní a informovaný zájem rodičů o to, aby se jejich děti učily využívat volný čas různorodě, smysluplně, na principu dobrovolného rozhodování, citlivě podporovaného rodiči. Protikladem je úsilí některých rodičů o volném čase svého dítěte rozhodovat direktivně nebo je v jeho průběhu nepřiměřeně zaměstnávat. Kořátková (2005) zdůrazňuje důležitost volné, spontánní hry (dítě si samo volí, s čím si hraje, dospělý do hry nezasahuje) pro rozvoj dítěte a klade důraz na udržování rovnováhy mezi spontánními a řízenými činnostmi.

Opravilová, Gebhartová (1988, s. 25) popisují dítě jako aktivního spolutvůrce vlastního rozvoje. Tento postoj k vlastnímu rozvoji není pro dítě lehký a vyžaduje pochopení a spolupráci dospělých. Připravené, promyšlené podmínky, zájem druhých a vstřícná atmosféra podporují osamostatnění dítěte. Vhodné situace, bohaté na výchovné podněty, které vzbuzují zájem dítěte, podněcují k využívání vlastních schopností. Hlavním úkolem dospělých je, aby děti měli vhodné podmínky, dostatek příležitostí ke hře, prostor pro hru, aby měli dostatek podnětů, hraček a různých materiálů pro hru. V mateřských školách je výběr hraček ke hře dostatečný, u dětí které školku nenavštěvují, se může stát, že děti nemají dostatek příležitostí ke všem typům hraček - hrám. Každé prostředí je omezeno nějakými možnostmi, prostorovými, způsobem života, může se tedy stát, že dítě se s určitými předměty nemusí setkat, nezíská s nimi žádnou zkušenost.

2.5 Faktory ovlivňující prožívání volného času

Kvalitu prožívání volného času u dětí předškolního věku ovlivňují různé faktory.

Hofbauer (2004) jmenuje tyto faktory:

Vrstevníci – jejich vliv ve srovnání s vlivem rodičů a dalších dospělých je poměrně malý. Vztahy v předškolním věku zůstávají nahodilé, přelétavé a málo trvalé (Čačka, 1997). Vrstevnické skupiny umožňují svým členům vést vzájemnou komunikaci ve společných aktivitách, mají různou délku trvání a stupeň soudržnosti a postrádají pevnou organizační strukturu. Mají významný výchovný potenciál. Pozitivně zaměřené vrstevnické skupiny se věnují společným hrám, soutěžím, sportování, zábavě. Vrstevnické skupiny pomáhají překonávat sociální izolaci, přispívají k socializaci a k osvojování pozitivních hodnot, někdy mohou působit i opačně (Hofbauer, 2004).

V kolektivu vrstevníků se dítě učí nové znalosti, nové hry, fantazie, musí se bránit a stát si za svým názorem, je to tedy pro něj obohacující. Pokud dítě z nějakého důvodu nenavštěvuje mateřskou školu, je dobré, když rodič najde pro dítě nějaké mateřské centrum nebo zájmový kroužek, do kterého může dítě pravidelně docházet a pozná tam kolektiv dětí, který je pro něj v této době velmi důležitý (Špaňhelová, 2004).

Mateřská škola- školské zařízení, které dětem poskytuje všestrannou péči. Navazuje na výchovu v rodině. Dětská skupina v mateřské škole vytváří podmínky pro sociální učení a umožňuje využít skupinovou vzájemnost, rozvíjí dítě po stránce rozumové, citové i tělesné, pomáhá osvojovat základní pravidla chování. (Průcha, 2006).

V současné době je mateřská dovolená ve většině případů do 3 let. Tento věk je tedy věkem, kdy většina dětí začne navštěvovat mateřskou školu. Dítě v předškolním věku by mělo poznat svět svých vrstevníků, mělo by znát pravidla, práva i povinnosti žítí s jinými dětmi. Ve školce by se dítě mělo naučit:

- žít podle určitých pravidel, která jsou rozdílná od těch v rodinném prostředí.
- zvykat si, že věci vždycky nebudou tak, jak si je přeje ono, naučit se dělit, říci že něco nechce, umět vyjádřit svůj názor, ale naučit se i respektovat názor druhého
- odpoutat se od rodiny, což souvisí s jistotou, že se pro dítě rodič do školky vrátí
- žít s jinou autoritou než jsou rodiče. (Bednářová, Šmardová, 2011)

Mateřská škola rozvíjí oblasti motoriky, myšlení a řeč, osobnost dítěte, tvořivost a seberealizaci i dovednosti pro běžný život. (Kořátková, 2008)

Mnoho mateřských škol nabízí také zájmové aktivity (nad rámec základních aktivit pro všechny děti), do kterých se děti v případě zájmu mohou přihlásit.

Instituce a organizace pro volný čas – střediska pro volný čas, občanská sdružení dětí a mládeže, tělovýchovné spolky, veřejně prospěšná sdružení, nízkoprahové kluby, nábožensky orientovaná sdružení, základní umělecké školy, komerční organizace - divadla, kina, herny...

Hromadné sdělovací prostředky – média a masmédia, které se stali součástí volného času všech generací. Patří sem televize, rozhlas i internet a také tištěná média jako noviny a časopisy.

Rodina – funkční rodina uspokojuje základní, primární potřeby dítěte v raných stádiích jeho života. Uspokojuje potřeby biopsychické i potřeby bezpečí, pravidelného životního rytmu, lásky, přiměřeného množství a intenzity podnětů. Rodina nabízí již od nejútlejšího věku akční prostor pro aktivní projev, činnou seberealizaci, součinnost s druhými, uvádí dítě do vztahu k věcem, záměrně i nevědomě vede k chápání hodnot. Rodina skýtá dítěti bezprostředně působící vzory a příklady. (Helus, 2007, str. 149-151)

Rodina má dominantní roli při osvojování aktivit ve volném čase, ovlivňuje dítě svou výchovou i každodenním životem. Rodina je významné sociální a výchovné prostředí pro rozvoj dětí, je základní socializační činitel, který působí na vývoj osobnosti dítěte. Má rozhodující vliv na to, jaký dospělý jedinec z dítěte vyroste. Realizace zájmů a potřeb dítěte prostřednictvím aktivit ve volném čase patří do sociálního učení. Pro děti není začlenění do aktivit jednorázovým rozhodnutím. Začlenění do volnočasových aktivit je náročným procesem, který obsahuje faktory motivační, sociální, ekonomické a další (Sak, 2000).

Již delší dobu lze pozorovat, že v rodinách ubývá chvil, kdy se celá rodina sejde dohromady za účelem sdílet si zážitky, radosti i starosti, vzájemné pomoci a spolupráce. Naopak přibývá rodin, v nichž se členové pouze potkávají a přestávají spolu komunikovat. V řadě rodin lze pozorovat vytváření dalšího života vedle toho rodinného. Na životním stylu rodin se výrazně podepisuje zatížení rodičů pracovními aktivitami a následek časové zaneprázdnění. Důsledkem je vyčerpání, málo času na relaxaci, a na společné chvíle prožité s dětmi, trávené společnými činnostmi. To může být kompenzováno materiálními

prostředky, které se pak promítnou v hodnotovém žebříčku dětí a jejich charakterových vlastnostech, ty pak mohou přispívat k deviantnímu chování. (Kraus, 2008, s. 83-86)

Podle Hofbauera (2004) nejen změna početnosti a složení rodiny, vnitřních vztahů a postojů některých rodičů ke svým dětem, ale také dnešní ekonomická situace a případná sociální nejistota, má odraz v prožívání rodinného života a trávení volného času dětí i rodin. Přesto rodina zůstává stále prvním prostředím, které vytváří nebo by mělo vytvářet vhodné podmínky: hodnotové základy, motivaci k dosahování cílů, podmínky pro spoluúčast na plánování a prožívání života rodiny, zajištění finančních a hmotných potřeb. Základem by měl být dostatek společného času, který rodiče věnují dětem.

Sak (2000, s. 146-147) uvádí, že rodina ovlivňuje volný čas dětí v těchto směrech:

- a) Sociální aspekt aktivity – každá aktivita má svoji sociální stránku, normy a vzorce chování, souhrn vztahů v dané oblasti. Nositelé těchto vztahů vykazují tendenci k autoreprodukci svých zájmů. Generační reprodukce není jen důsledkem geneticky ale i napojení na tyto vztahy, které představují určitý sociální kapitál.
- b) Materiální prostředky aktivit – některé aktivity vyžadují materiální zázemí, které je nezbytnou podmínkou pro vykonávání činnosti, to může být limitující, sociální a ekonomickou bariérou přístupu k aktivitě.
- c) Dovednosti – rodina je přední subjektem, který může rozvíjet dispozice a schopnosti do úrovně dovedností dovednosti, stimulovat a korigovat. Spolu s dědičnou výbavou může ovlivňovat vývoj schopností a dovedností od prvních hodin života dítěte.
- d) Znalosti - každá aktivita vyžaduje určité znalosti a informace. Rodina může předáním příslušných znalostí a informací umožnit rychlejší rozvoj jedince a tím i aktivity
- e) Potřeba a zájem - představují motivační stránku osobnosti. Primární jsou základní biologické potřeby a z nich odvozené zájmy, na základě uspokojení potřeb se vytváří zájmy nové. Dítě z kulturně a sociálně chudé rodiny, obtížně získává vyšší potřeby a zájmy. Rodina je tedy svým životem stimulatorem zájmového rozvoje osobnosti dítěte.
- f) Životní styl – jedinec volí aktivity na základě určitého modelu, hodnotové orientace a životních preferencí. Výběr vyplývá z životního stylu rodiny.

Všechny uvedené skutečnosti působí na volnočasové aktivity. Rodina je prvotním prostředím volnočasového života a výchovy. Podmínky života a výchovy v rodině, velikost nebo úplnost rodiny působí na volný čas dětí v rodině, ovlivňují míru i způsoby trávení volného času. Společné volnočasové aktivity v rodině rozvíjí znalosti a dovednosti dětí a také posilují rodinné vztahy mezi členy rodiny.

2.6 Volnočasové činnosti

Existuje mnoho činností, které lze ve volném čase realizovat. Dle Pávkové (2002) tvoří volný čas:

- odpočinkové a rekreační činnosti (odpočinkové činnosti jsou klidnější, pohybově i psychicky nenáročné, rekreační činnosti jsou pohybově aktivnější. Obě aktivity je nutné začlenit, odstraňují únavu, pomáhají, aby děti nebyly přetěžovány, kompenzují jednostrannou zátěž),
- veřejně prospěšné činnosti – práce, které jsou vykonávány ve prospěch jiných. Při těchto činnostech se formují hodnoty dětí. Důležitý je princip dobrovolnosti. Jsou spojeny s citovými prožitky, přinášejí pocit uspokojení, radost z dobrých výsledků a společenského ocenění práce.
- zájmové činnosti

2.6.1 Zájmové činnosti

„Zájmové činnosti jsou aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností.“ (Němec, 2002, s. 23)

„Zájem je schopnost trvalejšího zaměření, soustředění na určitou činnost, s výrazným emočním doprovodem. Stimuluje myšlení, paměť, vůli a jiné psychické procesy.“ (Hartl, Hartlová, 2000, s. 694)

Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) konstatují, že zájem souvisí s celkovým zaměřením osobnosti. Jde o relativně stálou snahu věnovat se předmětu nebo činnosti, která jedince upoutává po stránce poznávací nebo citové. Zajímavému předmětu nebo činnosti přikládá jedinec zvláštní hodnotu a proto je vyhledává, jelikož mu přináší kladné citové naladění a

uspokojení. Mají těsnou souvislost s vlohami a schopnostmi, které podmiňují úspěšné vykonávání určité činnosti. Zájmové činnosti, jsou socializačním prostředkem, ovlivňují výchovu i vzdělávání, a stávají se tak významnými činiteli individuálního i společenského rozvoje, umožňují prožívat kladné pocity a nabízí odreagování od pocitů negativních, podněcují, podporují a rozvíjí samostatnost, tvořivost a zdravou společenskou aktivitu. Rozvíjejí osobnost, působí motivačně a podporují seberealizaci, zvyšují sebevědomí. Mohou být prostředkem relaxace, odpočinku, rekreace a regenerace sil. Úspěch v zájmových činnostech může kompenzovat neúspěch v jiných oblastech. Účast na zájmových činnostech již od dětského věku vytváří návyk na účelné využívání volného času. Je důležité budovat příležitosti k zájmové činnosti. Zájmové činnosti jsou neoddělitelnou součástí výchovy a v dnešní době pravidelně pronikají do předškolního věku. Účastníkům umožňují vstupovat do nových prostředí a zvládat různé obsahy a způsoby aktivit.

Zájmová činnost u dětí předškolního věku je spornou a diskutovanou oblastí. Pokud budeme hovořit o organizované zájmové činnosti, vyplívá nám otázka, zda jsou zájmové činnosti přínosem anebo dětskou osobnost v tomto věku spíše přetěžují. V zájmových činnostech mohou děti uspokojit potřeby seberealizace, poznání, uznání, sounáležitosti, apod. Aby bylo dítě motivováno nějakou zájmovou činností vykonávat, musí mít z činnosti radost, musí získávat pozitivní prožitky a zážitky, dosáhnout uspokojení svých potřeb, činnost v něm musí vzbuzovat zájem. Děti předškolního věku jsou soutěživé a tak i touha vyhrát je velkou motivací pro vykonávání zájmové činnosti. Pokud jsou respektovány tyto potřeby dítěte a dětem jsou nabídnuty vhodné aktivity, mohou být zájmové aktivity i pro děti mladšího věku přínosem. Pokud budou mít děti předškolního věku kladné zážitky ze zájmových činností, vytvoří si kladné návyky pro účelné využívání volného času a základy zdravého životního stylu. Osvojení těchto návyků je pak tou nejlepší prevencí sociálně patologických jevů projevujících se u dalších věkových kategorií (jako je drogová závislost, agresivita, šikana, kriminalita, záškoláctví, gamblerství a podobně). Pokud nemá dítě dostatečnou nabídku aktivit, může se nudit, je neaktivní, o nic se nezajímá, a to může být základem pro vznik budoucích nežádoucích jevů. Stejně nežádoucí mohou být pak očekávané cíle rodičů, kteří promítají své sny a touhy bez ohledu na potřeby dítěte. Pokud je dítě „nuceno“ do zájmové činnosti rodičem bez vlastního zájmu a reálné možnosti dětí se dostávají do rozporu přání rodiče, nelze hovořit o pozitivním přínosu pro dítě. Problémem je také prostředí chudé nebo jednostranné, kdy například u sportovních aktivit

může docházet k rozporu s představou o všestranném a harmonickém vývoji osobnosti. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

Mnohým dětem často plánují volný čas dospělí a zbývá jim málo času na hru, kterou by si mohli sami určovat. Z dobře míněného úmyslu často vyrůstá přetížení a stres ze zájmové činnosti. (Viehoffová, Reuysová, 1996, s. 7)

Druhy zájmových činností

Zájmové činnosti můžeme rozdělit podle Hofbauera (2004) dle míry organizovanosti na:

Činnosti spontánní – probíhají individuálně nebo skupinově dle zájmu účastníků a je pedagogicky a výchovně ovlivňována nepřímo. Spontánní aktivity nemají určený začátek ani konec.

Zájmové činnosti příležitostné – obsahují organizované jednorázové i opakující se rekreační, odpočinkové nebo vzdělávací aktivity. Jsou časově ohraničeny, přímo řízeny pedagogem a podněcují spoluúčast.

Zájmové činnosti pravidelné – se uskutečňují celý rok v pravidelných intervalech pod kvalifikovaným vedením. Podněcují vznik různých zájmových útvarů (kroužků, souborů, družstev, klubů apod.) cílem je osvojení nových vědomostí, dovedností, prohloubení pozitivního vztahu k předmětu zájmu. Pravidlem bývá v závěru ukázka výsledku činnosti.

Podle obsahu dělí Němec a kol. (2002) činnosti na:

- vědeckotechnické a vědecké – modeláři, biologické, motoristé, amatérští speologové, atd.
- technickopraktické – vaření, dovednostní kroužky
- společenskovední – historické, sebevzdělávací jazykové, sběratelství
- přírodovědné – rybáři, včelaři, zahrádkáři, chovatelé ptactva,...
- estetickovýchovné – výtvarné, hudební, literárně-dramatické
- tělovýchovné, sportovní a turisticky zaměřené

Zařízení pro zájmové činnosti a vzdělávání dětí předškolního věku

Zařízení, organizace a instituce nabízející organizované volnočasové aktivity můžeme rozdělit:

a) Školská zařízení pro výchovu mimo vyučování (dle školského zákona -zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání)

Střediska volného času, školní družiny, školní kluby, ubytovací a výchovná zařízení (domovy mládeže, internáty, školy v přírodě)

b) Zařízení pro zájmové studium

Jazykové školy, základní umělecké školy, nestátní neziskové organizace (Skaut, Junák, Pionýr, hasiči, Česká tábornická unie, tělovýchovné organizace, zájmová sdružení...), nízkoprahová zařízení, živnostenské podnikání směrem k dětem a mládeži ...

Útvary zájmových činností (Pávková a kol. In Janiš, 2002):

- Kroužek – menší útvar, v názvu bývá zahrnuta specializace, vnitřní obohacení členů (modelářský, čtenářský, počítačový...)
- Soubor – útvar, jehož činnost směřuje k veřejné produkci výsledků (pěvecký, taneční, divadelní)
- Klub – volnější struktura, převažuje receptivní činnost (filmový klub, divadlo apod.)
- Kurz – omezená délka trvání, cílem je osvojení vědomostí nebo dovedností, absolvent může získat osvědčení nebo certifikát
- Oddíl – útvar je součástí většího organizovaného celku – označení pro tělovýchovné nebo turistické útvary.

2.6.2 Hra dítěte

Podstatné místo ve volnočasových a zájmových aktivitách zaujímá hra, které je součástí všech činností dětí předškolního věku.

Říčan (2004) uvádí, že hra je hlavní a nejpřirozenější činností v životě dítěte předškolního věku. Hra patří k psychickému vývoji zdravého dítěte. Dítě si hraje v každém věku, i když

k ní později přistoupí i jiná práce. Každé zdravé dítě si hraje a hra je pro něj potřebná a nenahraditelná.

Hra je dobrovolnou spontánní činností a svobodným uplatněním člověka, má svůj řád, probíhá v určitém čase, vymezeném prostoru, má pravidla, závazná pro všechny účastníky hry, obsahuje prvky napětí a uvolnění. (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980)

Hra má mnoho podob a má veliký význam pro vývoj dítěte. Dítěti přináší emocionální uspokojení, poskytuje možnost vyjádřit pocity, myšlenky i přání. Je vyjádřením vlastní interpretace reality. (Trpišovská, Vacínová, 2006)

Dítě si hraje, jak samo chce, kde chce a s čím chce. Spontánnost, dobrovolnost a volnost je základním znakem hry. Hra je nejcennější v průběhu, nikoli ve výsledku. (Dostál, Opravilová, 1988, s. 133)

Hra je činnost pro člověka příjemná, poskytuje pozitivní prožitky, radost ze hry, umožňuje relaxaci, nenásilné bezděčné učení a rozvoj všech složek osobnosti. Podstatný je průběh, výsledek je méně významný. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

Rezková (cit. dle Mertin, Gillernová, 2003, s. 53) vystihuje hru jako „spontánní dětskou činnost, poskytující dítěti bezprostřední uspokojení, radost, uvolňuje napětí, přináší pocit svobody, dítě může jednat iniciativně, pokusem a omylem si vyzkouší nové způsoby chování.“

Hra má zásadní význam pro rozumový a řečový rozvoj dítěte, ve které se rozvíjí inteligence dítěte. (Průcha, 2006)

Hry mají svou funkci, ty vycházejí především z funkcí volného času. Janiš (2009, s. 38) uvádí těchto 7 funkcí, které může hra plnit:

- 1) Odpočinek po práci – kompenzační funkce
- 2) Příprava na výkon určité profese – využití zážitkové pedagogiky
- 3) Svobodné sebeuplatnění jedince – podpora sebevědomí
- 4) Začlenění jedince do společnosti – podpora přirozených sociálních kontaktů mezi vrstevníky
- 5) Výchovná – přímé či nepřímé ovlivňování pozitivního vývoje
- 6) Vzdělávací – využívání didaktických a výukových her
- 7) Estetická – rozvoj aktivní i receptivní stránky
- 8) Terapeutická

Hra jako prostředek výchovy

Hra jako jedna z hlavních činností dítěte je účinným a ověřeným prostředkem výchovy a vzdělávání. Přispívá k tělesnému a duševnímu zdraví a vnáší radost a obohacení do našeho života. (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980)

Hra pomáhá navazovat kontakty s dospělými i vrstevníky, vede ke spolupráci a soutěžení, přispívá k vytváření rolí, zvnitřňování sociálních norem při podřizování se pravidlům hry, ale zároveň pomáhá regulovat a rozlišovat vlastní city, uvolňovat a vyrovnávat napětí a přetížení a ovlivňuje i utváření pojetí sebe sama. Umožňuje projevit se, potvrzuje dovednosti, vědomosti jedince, podporuje sociální vztahy. Dítě, které si nehraje, nemůže rozvíjet svou osobnost po stránce psychické ani tělesné. (Dostál, Opravilová, 1988, s. 133)

Hra dítě aktivizuje, drží jeho nervový systém v pohotovosti, cvičí vzrušení i útlum. Hra vede ke cvičení pohyblivosti, dává příležitost ke cvičení smyslovému, ke cvičení orientace na ploše i v prostoru. Rozšiřuje poznání, ve hře dítě cvičí svůj prožitkový svět, rozvíjí fantazii i myšlení. Opakuje a znovu prožívá to příjemné i nepříjemné co zažilo v denním životě. Hra má nesmírnou vývojovou i výchovnou hodnotu. (Matějček, 1986, s. 130).

Samostatná hra je nejlepší způsob, jak může dítě postupně zvládat předpoklady k rozvoji všeho, co bude v životě později potřebovat. Hra poskytuje příležitost k osobnímu prožitku, uplatnění zájmu a zkušenosti, vyjádření vlastní představy o světě a osobitým vztahu k němu. (Kolláriková, Pupala, 2001, s. 135)

Opravilová, Gebhartová (1988, s. 25) konstatují, že každá hra nebo hravě motivovaný úkol dávají příležitost navázat na osobní prožitek, uplatnit zkušenosti a zájmy, vyjádřit vlastní představu o světě a osobitý vztah k němu. Hra může ukázat stupeň rozvoje dítěte. Dostatečná vnímavost, prozradí, jaká je pozornost dítěte, do jaké míry se dovede soustředit, jak dokáže samostatně využít vlastní zkušenosti, zda je nápadité, tvořivé i jak pohotově a spolehlivě reaguje na pravidla a pokyny, které je třeba při hře dodržet. Hra ukáže, jak rychle se dítě umí rozhodnout a předvídat důsledky svého rozhodnutí, jak dovede hodnotit své vlastní chyby a případně se z nich poučit. Z hry poznáme, jak dovede být dítě důsledné při realizaci svých záměrů, jak snáší neúspěch a samozřejmě jak se dovede celkově vyjadřovat – slovem, gestem, pohybem, kresbou. Chyby a nedostatky, které lze ve hře odhalit, zároveň naznačují směr, kterým by se měla ubírat promyšlená motivace další herní činnosti, aby se patřičné schopnosti a potřebné vlastnosti náležitě rozvinuly.

Dítě se prostřednictvím hry učí. Toto učení je spontánní a nevědomé, protože dítě těší a baví. Hra může rozvíjet jemnou i hrubou motoriku, koordinaci, rozvíjet grafomotoriku nebo sociální dovednosti. Hra může sloužit k relaxaci, uklidnění, odpočinku a načerpání nových sil. (Rezková cit. dle Mertin, Gillernová, 2003, s. 54)

Hra může být využita i jako prostředek terapie, může dítěti pomoci vyrovnat se s nepříjemným zážitkem, odreagování napětí, pomocí zážitků při hře si může dítě prožít a vyřešit problémy, se kterými se setkává. Hra rozvíjí myšlení dítěte, tvořivost i představivost. Hra napomáhá dítěti překonat události, které neumí pochopit rozumem, a nabádá jej k tomu, aby zaujalo spíše spolupracující stanovisko. (Langmeier, Krejčířová, 1998)

Klasifikace her

Hry je možné klasifikovat podle různých aspektů. Různí autoři používají odlišné pojetí, dělí hry podle vývojového, ontogenetického i fylogenetického hlediska, podle druhu zapojení psychických procesů, podle míry a způsobu pedagogického usměrňování a využití, podle obsahu hry, počtu účastníků, použitých pomůcek, délky trvání, prostředí, ve kterém se hra uskutečňuje apod.

Knotová (cit. dle Janiš, 2009, s. 39) dělí hry z pedagogického aspektu na

- hry tvořivé (hry předmětové, úlohové, dramatizační, konstruktivní)
- hry s pravidly (pohybové, intelektuální)

Rozdělení her podle Cailloise (cit. dle Mertin, Gillernová, s. 54):

- hry na něco (mimetické) – využívají principu napodobování, ve věku 3-6let převažují,
- hry zážitkové (vertigonální) činnosti které přináší pocit závratí a dočasnou ztrátu rovnováhy (houpačka, kolotoč),
- hry náhodné (aleatorické) – hry, u kterých je podstatná náhoda-deskové hry, karetní hry,
- hry bojové a soutěživé (agonální) – založeny na soutěživosti

Z psychologického hlediska lze dělit hry:

- nepodmíněné reflexní – intuitivní,
- senzomotorické,
- intelektuální,
- kolektivní,

Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) jmenují hry:

- hry námětové,
- dramatizující,
- konstruktivní,
- pohybové hry,
- hry na paměť, představivost i pozornost.

Děti si hrají na celém světě. Existují hry, které jsou velmi rozmanité, vznikají v určité situaci, někdy se již nemusí opakovat. Také jsou ale hry, ke kterým se dítě rádo vrací a opakuje je. Pro většinu her jsou zapotřebí hračky. (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980)

Hračka

Hra a hračka provází společnost od počátku dějin. Hry a hračky se vědomě diferencovaly a využívají se při výchově a procesu učení, hra umožňuje lepší soustředění a usnadňuje rozvoj schopností. Hračka může dítěti umožnit uspokojit touhu vyzkoušet si manipulaci a zacházení s věcmi, které jsou pro ně např. z bezpečnostních důvodů nepřijatelné. Např. dětská kuchyňka, dětská autíčka, motorčky apod. Hračka je předmětem ke hře dětí, ale občas i dospělých. Slouží k upoutání pozornosti. (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980)

Dobrá hračka působí na rozvoj celé dětské osobnosti. Měla by podněcovat pohybový, smyslový, rozumový i citový vývoj dítěte. Měla by rozvíjet sociální - společenské postoje tak, aby si dítě osvojilo vytváření dobrých návyků. Měla by probouzet a rozvíjet dětskou fantazii. (Matějček, 1996)

V současnosti věnuje hračce pozornost mnoho odborníků od výtvarníků, techniků, ekonomů přes lékaře, psychology a samozřejmě pedagogy. Podle současných hledisek má

hračka přinášet nejen radost a citové uspokojení, ale musí odpovídat i hygienickým a pedagogickým a estetickým požadavkům. Dalším požadavkem je variabilita hračky. Materiál hračky musí vyhovovat bezpečnostním požadavkům a věku. Z pedagogického hlediska má hračka zprostředkovávat získávání nových poznatků. Z hlediska technického rozvoje nabývají na významu elektrotechnické a elektronické hračky, hry a stavebnicové modely. Rozvíjejí zvědavost, zájem o techniku, technické a konstrukční myšlení, cvičí rychlost reakcí a podobně. Po estetické stránce má hračka vychovávat vkus a cit pro krásu. I kvalitní hračka může být nevhodná, pokud neodpovídá věku nebo druhu hry. Závažnou vadou je i trvanlivost hračky, která neumožňuje běžnou manipulaci. Podstatnými znaky hraček jsou tedy bezpečnost, funkčnost, variabilita, přitažlivost, trvanlivost. V jednotlivých věkových obdobích jsou stanoveny požadavky na hračku z hlediska vývojového období. Každá věková skupina má na hračky své požadavky, aby jim hračka poskytla potřebnou zkušenost. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

2.6.3 Četba

Čtení pohádek spíše tedy jejich naslouchání má pro děti stejně hojivý význam jako hra. Umožňuje jim promítání vlastních strachů i konfliktů a přináší harmonii i povzbuzení. Pohádkami si navíc děti osvojují kulturní dědictví, umožňují vzájemné porozumění, soucítění a poskytují určitá východiska i pro pozdější formování postojů a hodnotového vědomí. (Čačka, 1997, s. 60)

Horáková Hoskovcová, Suchochlebová Ryntová (2009, s. 54) vyzdvihují důležitost pohádky: „Pohádka je učitelem při uchopování logiky příčin a následků, našeptává co je dobré a co zlé, utváří první představy o etice.“

Podle Mertina (2003) došlo v posledních letech k radikálnímu posunu v pojetí získávání čtenářských dovedností. Osvojování čtení je pokládáno za proces, který začíná prakticky ihned po narození. V zahraniční literatuře jsou používány termíny emergent reading, emergent literacy. Dle tohoto názoru se dítě neučí číst až ve chvíli, kdy vstoupí do školy ale už v době, kdy se učí mluvit a poté chápe, že obrázek odkazuje na konkrétní předmět.

Podstatou posilování čtenářských dovedností v tomto věku je, aby dítě vyžadovalo čtení a stalo se součástí jeho potřeb. Vybudování čtenářských dovedností již ve věku předškolním může být prevencí poruch čtení (dyslexií).

2.6.4 Média

V souvislosti se způsoby trávení volného času u dětí se často ve sdělovacích prostředcích diskutuje o negativním vlivu medií při trávení volného času, jejich nadbytečném používání a upřednostňování před jinými volnočasovými aktivitami a především pohybovými.

Možnosti medií se rozvíjí rychlým tempem. Jsou významným zdrojem informací ale i sugestivním nástrojem dezinformací. Význam i přínos pro život člověka je diskutabilní. Na jedné straně média bezesporu obohacují život, rozšiřují obzory a zprostředkovávají události a zážitky z celého světa. Současně tím i přispívají k přesycenosti podněty, narušují denní rytmus, ochuzují o spánek a přispívají k pasivnímu, konzumnímu, životnímu stylu (Kraus, 2008).

Způsob trávení volného času je spojován s médii stále více. Na prvních místech v žebříčku činností se objevují činnosti spojené s technickými prostředky přenosu informací. Přirozené prostředí je vytěsňováno prostředím mediálním a virtuální realitou (Sak, 2000). I děti v předškolním věku jsou již vzhledem k mediím aktivnější. Vnímají a porozumí obsahu, jsou ovlivňovány tím, co vidí, slyší, jsou pro ně významné modely chování z příběhu, pořadu, pohádky apod. (Horáková Hoskovcová, Suchochlebová Ryntová, 2009)

Televize

Mnoho dětí neví, jak smysluplně využívat svůj volný čas, proto některé podléhají nudě. Náhračkou vlastní aktivity se pak stává televize. (Viehoffová, Reuysová, 1996)

Televize je jeden z nejrozšířenějších sdělovacích prostředků. Od okamžiku svého vzniku si získává stále více diváků všech věkových kategorií a diskutuje se nad jejím vlivem. Sledování televize je obvyklým jevem dětského života. Většina dětí sleduje televizi již od raného věku. Děti a mládež jsou nejvíce ovlivnitelnou skupinou jak po stránce fyziologické, tak po stránce psychologické. Proto je důležité působení medií usměrňovat. Tím, že divákům předkládá stejný obraz vzorů a norem chování, poznání a citových zážitků, navozuje pocit pospolitosti a tak formuje i deformuje. Je mimořádným prostředkem masové manipulace. Bere člověku volný čas, omezuje jeho aktivitu, poškozují zrak a při dlouhodobém vysedávání u televize se mohou objevit i ortopedické problémy (Kraus, 2008).

Je pravdou, že dlouhodobé vysedávání dětí před obrazovkou, programy bez výběru spojené s nezájmem rodičů, nemusí být pro duševní vývoj dítěte přínosem, dokonce se mohou stát

škodlivé. Velký význam má observační učení, kdy děti na základě pozorování přejímají a napodobují určité vzorce chování. Přesto však nelze televizi ze života dítěte odstranit. Spíše jde o to, nalézt její možnosti, které podpoří výchovu rodičů a objeví možnosti působení na duševní vývoj jedince. Důležité je stále vnímat nebezpečí, aby se sledování televize nestalo nebezpečnou drogou. Důležitým nebezpečím je i nepřiměřenost obsahu televizního vysílání nebo problémy spojené s psychohygienu. Mnohdy přivádí děti k prožití takových dějů a skutečností, které jsou pro ně nepřiměřené. (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980)

Přikláníme se k názoru Leachové (1988), že sledování televize nevyžaduje žádnou tělesnou účast, ale stejně jako negativní roli může mít i roli pozitivní. Záleží na tom, na co se dítě dívá a v jaké rovnováze s ostatními činnostmi. To je závislé na rodičích. Pokud je dětem nabídnut krátký program, a není televize přijímačem nepřetržité zábavy, nebude televizi vymáhat ve větší míře. Nesmí být však použit jako kulisa, nebo náhrada společnosti.

Počítač

Nejrychleji se rozvíjející zájmová činnost, která vybavuje děti počítačovými dovednostmi a rozvíjí logické uvažování. U této činnosti hrozí návyk na tzv. virtuální drogu. U této činnosti nedochází např. při hraní her k vlastní činnosti. Vlastní zážitek je nahrazován např. příběhy virtuálních postav. S počítačem velmi souvisí užívání internetu. Vzhledem k šíři nabídky a možnostem využití se postupně stává médiem, které předčí všechna předcházející. Shrnuje v sobě všechna pro a proti tradičních médií a je zřejmě otázkou krátkého času, kdy zcela získá prioritu. (Kraus, 2008, s. 126)

Na velmi oblíbené počítačové hry není jednotný názor, mohou prospívat i škodit, záleží na druhu a obsahu her i míře času, které je jim věnována. Jejich přílišné využívání a mnohdy nevhodný obsah se v současnosti stávají pedagogickým problémem. Nikdo nezbaví rodiče odpovědnosti za to, čemu dovolují vstupovat do myšlení dítěte. Proto se stále více hovoří o potřebě mediální výchovy, jejichž cílem je naučit se využívat medií racionálně a ke svému prospěchu tak, aby sloužila, nikoli zotročovala. „Mediální výchova je souborem postupů v rodině nebo škole, jak se ubránit vzniku informačních propastí a jak nedovolit, abychom se stali trpnými subjekty jakéhokoli masového média.“ (Blažek cit. dle Kraus, 2008, s. 130)

3 TVORBA PROJEKTU

Pokud hovoříme o volnočasových činnostech, a nabídce zájmových kroužků, musíme část práce věnovat i tvorbě projektu, která předchází všem činnostem před jejich realizací. Pokud budeme plánovat nějaký projekt, musíme mít na začátku plánování představu o potřebě, nebo problému, který projektem chceme řešit. Na základě této potřeby můžeme vytyčit záměr projektu, a vyjádřit obsah, organizaci a podstatu projektu.

Projekt může definovat více záměrů. Může jít o projekt stavební, managementový projekt, projekt dotační, projektem může být plán činností, strategický plán. Existuje mnoho druhů projektů, které lze dělit podle účelu, záměru nebo cíle, za kterým je projekt zpracován a vytvářen.

„Projekt je série činností směřujících k dosažení určitého výstupu v rámci stanoveného rozpočtu a časového plánu. Musí mít vytyčené a schválené cíle, oddaný tým a životaschopný plán činností, který počítá s možností změn a následných úprav.“ (Bruce, 2003, s. 6, 10)

„Projekt musí mít svůj začátek a konec a přesná pravidla řízení a regulace.“ (Svozilová, 2006, s. 21)

Krezner (cit. dle Svozilová, 2006) definuje projekt jako sled aktivit a úkolů, který má specifický cíl, který má být realizací naplněn, má datum začátku a konce uskutečnění. A má vymezen rámec pro čerpání zdrojů potřebných pro realizaci.

Cílem projektu je vytvoření produktu, předmětu nebo služby, která naplní očekávání zadavatele projektu a přispěje k dosažení jeho strategického a taktického cíle, který souvisí s jeho vlastními aktivitami. Cíl je reprezentován popisem určitého stavu, jenž má v budoucnosti existovat. (Svozilová, 2006, s. 24, 78)

Konkrétní představu pro tvorbu projektu si můžeme utvořit na základě marketingového průzkumu nebo analýzy, která vyhodnotí příležitosti i ohrožení, slabé a silné stránky (SWOT analýza). Kozel a kol. (2006, s. 48) popisuje marketingový výzkum jako „systematické určování, shromažďování, analyzování a vyhodnocování informací, týkajících se určitého problému“. Po vyhodnocení výzkumu můžeme přejít k vytvoření projektu.

Ve své práci, jejímž cílem je navržení projektu na volnočasové činnosti jsem zvolila vlastní pojetí projektu, kde vycházím částečně z vymezení projektového managementu, a doplňuji ho o prvky z pedagogiky a metodiky praxe.

3.1 Plán projektu

Pokud má být vytvořen úspěšný projekt, je potřeba plán projektu. Jak doporučují Barker, a Cole (2009) plán projektu by měl obsahovat:

- Shrnutí – klíčové vlastnosti projektu, včetně cílů
- Cíle a požadavky – jasný popis cílů, který podrobně vyjmenuje, čeho má být dosaženo, aby byl naplněn cíl, popisují požadovaný výsledek projektu, obsahují i seznam požadavků které musí být naplněny. Požadavky specifikují, co je třeba dodat
- Předmět – jasný popis předmětu projektu, stanovení hranic, co projekt dodá, a toho co již není jeho součástí
- Přístup – popis postupu
- Organizace – seznam rolí a rozvedení odpovědnosti
- Zdroje – zdroje nutné pro uskutečnění projektu, zohlednění nákladů (cena za práci lidí, technické vybavení, prostory a pod...)
- Časový rozvrh – diagram hlavních fází a milníků, činností a úkolů, je nutné uvažovat v reálných termínech, měl by být vytvořen na základě jasné a logické struktury projektu. Obsahuje všechny informace o tom, v jakých termínech a časových sledech budou práce na projektu probíhat.

3.2 Fáze projektu

Každý projekt se v určitou chvíli nachází v určité fázi.

„Fáze životního cyklu definují jaký typ práce má být vykonán, jaké výstupy jsou generovány a jak jsou ověřovány a hodnoceny a kdo se zapojuje do aktivit projektu v jeho jednotlivých úsecích.“ Svozilová (2006, s. 38)

Bruce (2003, s. 12) uvádí 5 fází projektu: iniciování, plánování, motivace, sledování a závěr.

- Inicie – zahájení projektu, stanovení cílů

- Plánování – vymezení a schválení záměru, pojmenování cíle, výsledkem je vytvoření plánu řízení předmětu projektu, obsahuje metody a postupy, v souladu se kterými bude postupováno při řízení předmětu projektu, patří sem i příprava podkladů pro vytvoření plánu
- Realizace plánu – sestavení týmu, určení rolí, start projektu, efektivní vedení, dosahování výsledků, řešení konfliktů
- Sledování - průběžná hlášení a zápisy, vyhodnocování získávaných informací, kontrola a ověření předmětu, reakce na změny
- Závěr projekt by měl končit oficiálním ukončovacím procesem, žádná práce nesmí zůstat neukončená. Vhodné je i vyjádření názoru zákazníků na výsledky projektu (Bruce, 2003, Svozilová, 2006)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Praktická část této práce je zaměřena na vytvoření nabídky volnočasových činností pro děti předškolního věku a to na základě zjištění potřeb a přání dětí a rodičů. Pro potřeby výzkumu jsme využili dotazník. Zkoumanou skupinou jsou děti ve věku od 3 do 6 (7) let, které ještě nenavštěvují základní povinnou školní docházku. Zaměřujeme se na nabídku ve městě Kroměříž. Na základě získaných dat je vypracován projekt na nabídku volnočasových činností pro děti předškolního věku.

4.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je prostřednictvím dotazníkového šetření zmapovat oblast volného času a zájmů dětí předškolního věku, poptávku po zájmových činnostech ve městě a faktory ovlivňující volný čas a volnočasové činnosti dětí předškolního věku. Na základě výzkumného šetření a analýzy nabídky trhu v oblasti volnočasových činností pro děti předškolního věku je vytvořen projekt nabídky volnočasových činností pro děti předškolního věku.

4.1.1 Dílčí cíle výzkumu

- 1) Zmapovat a analyzovat nabídku volnočasových činností jednotlivých organizací v Kroměříži. Cílem bylo zjistit:
  - organizace nabízejí zájmové činnosti pro děti předškolního věku
  - oblasti činností, které nabízejí
  - kapacity a návštěvnost nabízených kroužků
- 2) Zmapovat:
  - oblast volného času u dětí předškolního věku
  - oblast zájmů dětí předškolního věku
  - oblast organizovaných zájmových činností
  - faktory ovlivňující volný čas a volnočasové činnosti

Na základě zmapování a analýzy nabídky organizací ve městě a zmapování oblasti volného času, zájmů, zájmových činností a faktorů ovlivňujících volný čas, je vytvořen projekt nabídky volnočasových činností pro děti předškolního věku.

4.2 Výzkumné otázky a hypotézy

Na základě dílčích cílů byly sestaveny tyto výzkumné otázky:

- 1) Kolik hodin volného času mají děti předškolního věku a jejich rodiče?
- 2) Jaké jsou nejoblíbenější činnosti dětí předškolního věku ve volném čase?
- 3) Jak často se děti věnují konkrétním činnostem?
- 4) Jak často se věnují rodiče s dětmi konkrétním činnostem?
- 5) Jaké činnosti jsou dle rodičů nejdůležitější pro rozvoj dětí předškolního věku?
- 6) Jaký je názor na nabídku volnočasových činností v Kroměříži?
- 7) Jaké zájmové kroužky děti navštěvují?
- 8) Jaké jsou důvody pro účast na zájmových kroužcích dětí předškolního věku?
- 9) Jaké jsou důvody u dětí předškolního věku pro neúčast na zájmových kroužcích?
- 10) Jaké kroužky dětem a rodičům chybí v nabídce?
- 11) Jaké požadavky mají rodiče na zájmové kroužky?
- 12) Jaké jsou faktory, které ovlivňují volnočasové činnosti dětí?

Kromě uvedených popisných cílů a otázek, bychom chtěli zjistit, zda v oblasti zkoumané problematiky existuje statisticky významný rozdíl v jednotlivých věkových kategoriích dětí předškolního věku či mezi chlapci a dívkami, abychom v případě prokázání rozdílu mohli přizpůsobit zaměření, obsah a náplň konkrétních činností dle daných výsledků a vývojové specifikace. Stanovili jsme tedy tyto vztahové otázky a následující hypotézy:

H1: Existuje statisticky významný rozdíl mezi věkem a účastí na zájmových kroužcích?

H_A Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl v účasti v zájmových kroužcích z hlediska věku dětí.

Proměnné: věk dětí (nezávisle proměnná), návštěvnost zájmových kroužků (závisle proměnná)

H2: Existuje statisticky významný rozdíl mezi pohlavím a výběrem zájmových kroužků?

H_A Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl ve výběru zájmových kroužků z hlediska pohlaví.

Proměnné: pohlaví (nezávisle proměnná), zájmové kroužky (závisle proměnná)

H3: Existuje statisticky významný rozdíl mezi věkem dítěte a zájmem rodiče navštěvovat zájmový kroužek společně s dítětem?

H_A Předpokládáme, že mezi věkem dětí, a zájmem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem, existuje statisticky významný rozdíl.

Proměnné: věk dětí (nezávisle proměnná), zájem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem (závisle proměnná)

H4: Existuje statisticky významný rozdíl mezi pohlavím a účastí na zájmových kroužcích?

H_A Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl v účasti v zájmových kroužcích z hlediska pohlaví dětí.

Proměnné: pohlaví (nezávisle proměnná), návštěvnost zájmových kroužků (závisle proměnná)

4.3 Druh výzkumu

Výzkum byl realizován metodou dotazníkového šetření. Dotazník obsahuje 26 otázek. V úvodní části byly zařazeny otázky popisné, které zjišťují základní informace o pohlaví rodiče, pracovní situaci, věku dětí, pohlaví dítěte a informaci, zda dítě navštěvuje mateřskou školu. Dále je dotazník rozdělen na části zjišťující informace o množství volného času dětí i rodičů, zájmy, volnočasové činnosti a zájmové kroužky a faktory ovlivňující volnočasové činnosti.

Odpovědi u položek č. 9, 10, 11 (výčet volnočasových činností) je kategorizován dle Jíry (1997, [online])

V dotazníku jsou použity otázky:

otevřené: otázky číslo 6, 7, 8, 13, 15, 25

uzavřené 1, 2, 3, 4, 5, 12, 14, 18, 20, 22, 23, 24

polouzavřené otázky 17, 19, 21

škálové položky u otázek 9, 10, 11, 16, 26.

Vedle dotazníkové šetření byl proveden průzkum trhu. Byly analyzovány webové stránky, a kontaktovány organizace nabízející volnočasové činnosti, u kterých byla sledována nabídka volnočasových činností pro děti předškolního věku a jejich návštěvnost. Na stránkách města, jsem si našla organizace, které ve městě Kroměříž poskytují organizované

zájmové činnosti a ty po té oslovila pro získání podrobnějších informací o aktuální nabídce a také návštěvnosti – zájmu o konkrétní danou nabídku.

4.4 Předvýzkum

Začátkem měsíce leden 2014 jsme na vzorku 10 respondentů provedli předvýzkum. Respondenti byli vyzváni, zda by se vyjádřili ke srozumitelnosti otázek a obsahu dotazníku. Na základě jejich připomínek a také odpovědí zaznamenaných v dotazníku, byly některé otázky přeformulovány nebo doplněny o možnost další odpovědi do podoby současného dotazníku tak, aby byl dotazník srozumitelný.

Otázka číslo 2 byla doplněna o možnosti odpovědi OSVČ, otázky 9, 10 a 11 byly doplněny o návštěvu přátel, rodiny, a návštěvu zábavných a zajímavých míst. Přidána byla otevřená otázka č. 13.

Poté byl na koncem ledna 2014 realizován výzkum.

4.5 Výzkumný vzorek

Základní výzkumný soubor tvoří rodiče dětí předškolního věku, ve věkové skupině mezi třemi a sedmi lety, z Kroměřížska, které dosud nenavštěvují základní školu.

Výběrový soubor byl vybrán dostupným výběrem. Dotazníky byly předány osobně k vyplnění rodičům v dětském koutku Pidi země v Kroměříži, čímž byla zajištěna návratnost. Menší část dotazníků byla získána při zveřejnění dotazníku na internetu, na stránkách Facebooku ve skupině pro kroměřížské maminky. Dotazník vyplnilo 192 respondentů.

4.6 Způsob zpracování dat

Data získaná šetření jsou uspořádána a zaznamenána do tabulek četností, ve kterých stanovujeme absolutní a relativní četnost, výsledky jsou pro větší názornost zpracovány i do grafů a doplněny o slovní hodnocení a shrnutí. Data jsou zpracovávány v programu Microsoft Excel.

U otevřených a polozavřených otázek jsou odpovědi zpracovány pomocí kódování, na základě kterého jsou vytvořeny kategorie a ty jsou po té dále zpracovány.

U vztahových otázek tzn. u otázky č. 14, 19 a č. 23 jsou použity statistické metoda pro testování hypotéz a to test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční a čtyřpolní tabulku.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

5.1 Analýza nabídky volnočasových činností v Kroměříži

S výzkumem a mapováním oblasti volného času a zájmů dětí předškolního věku souvisí analýza nabídky zájmových kroužků pro děti předškolního.

Ve městě Kroměříž jsou to tyto konkrétní organizace, nabízející uvedené činnosti pro děti předškolního věku:

Středisko volného času Šipka - Středisko pro volný čas dětí a mládeže v Kroměříži je nestátní výchovně vzdělávací zařízení pro školní a mimoškolní výchovu dětí, mládeže, pedagogických pracovníků a dospělých. Je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou od 1. 7. 1999. Zřizovatelem je město Kroměříž. Jeho posláním je naplňování volného času dětí, mládeže i dospělých. Výchovně vzdělávací a rekreační funkci naplňuje širokou škálou zájmových činností. Formy činností: pravidelná zájmová činnost, příležitostná zájmová činnost, práce s talentovanou mládeží, prázdninová činnost, nabídka spontánních aktivit, odborná činnost.

Pro děti předškolního věku nabízí kroužky:

- angličtina pro děti 5-6 let – kapacita 10 dětí, přihlášeno 10 dětí
- výtvarný kroužek od 5 let kapacita 15 dětí, navštěvuje 15 dětí
- keramika děti 5-6 let kapacita 15 dětí, navštěvuje 15 dětí
- balónková tělocvična od 5 let kapacita 15 dětí, navštěvuje 10 dětí
- přípravka aerobik děti od 5 let kapacita 15 dětí, navštěvuje 14 dětí

Také pořádají spoustu příležitostných akcí na různé téma jako například: drakiádu, Bludičkovou noc, karneval, Masopustní průvod, Slet čarodějnic a jiné, o které je velký zájem u dětí i rodičů všech věkových skupin. (Nabídka kroužků, 2014. [online])

Mateřské centrum Klubíčko – občanské sdružení- nezisková organizace, jeho posláním je posilování hodnot rodiny a mezigeneračních vztahů, úlohy rodičů, mateřské a otcovské role ve společnosti, podpora právní ochrany rodiny, mateřství a rovných příležitostí mužů a žen, prostřednictvím komunitní práce napomáhání ohroženým skupinám obyvatelstva k aktivní seberealizaci, koordinování, propagování, rozšiřování poslání a činnosti sdružení. Nabízí poradenství, vzdělávání a volnočasové aktivity.

Pro děti předškolního věku nabízí kroužky:

- balónkování – cvičení dětí, základy sportovních činností, míčové techniky.

1. kurz pro děti 3-4 roky, kapacita 10 dětí, obsazeno 5 míst (4 dívky a 1 kluk)

2. kurz pro děti 4-5let kapacita 10 dětí obsazena 8 dívkami a 2 kluky

- florbal (4-6 let), kapacita 10 míst, obsazeno 8 chlapci
- tanečky - pro děti 4-5 let, maximální kapacita kroužku je 11 dětí, přihlášených dětí 8, všechny jsou dívky
- francouzština (věk 4-6), kapacita 5, obsazeno 4 dětmi (2 holky, 2 kluci)
- němčina (3-6) – pro nezáměr se nekoná
- angličtina – hravá, kreativní forma výuky. Kvalitní výuková metoda (Oxford, Maxmillan), která obsahuje výtvarnou, divadelní, pohybovou a taneční složku. Otevřeny tři kurzy 1. a 2. pro děti 5-6 let, 3. kurz pro děti 4-6 let, kapacita všech je 5 dětí, obsazenost v 1. kurzu je 5 chlapců, do druhého chodí 4 dívky, a do třetího 4 dívky a 1 chlapec.
- Tvoření - rozvíjení dětské fantazie a kreativity, věková skupina 5-7 let, kapacita 8 dětí, přihlášených 6, z toho 2 dívky a 4 chlapci.
- přírodní školka – přírodní školka rozvíjí a prohlubuje vztah dětí k přírodě, naučí je vnímat a využívat věci kolem sebe. Děti si ve školce nejen hrají, ale také malují, tvoří a učí se žít v souladu s přírodou a využívat její dary. Věk 2,5 – 4 roky, kapacita 15 dětí, přihlášených 12 dětí, z toho 8 dívek a 2 chlapci.
- Školka s výukou angličtiny – kapacita 11 dětí, obsazeno 11 míst z toho 9 dívek a 2 kluci.
- Montessori pracovna – délka pracovny 2 hodiny, během níž mají rodiče možnost seznámit se společně s dětmi s Montessori pedagogikou, pomůckami a alternativním přístupem ve výchově a vzdělávání. Kapacita 10 dětí, přihlášených 8 dětí z toho 3 dívky a 5 chlapců.
- Ekohrátky - aktivity pro rodiče s dětmi ve věku 3-6 let, kapacita maximálně 5 dětí s rodičem, činnost pro nezáměr nezahájena (MC Klubíčko, 2014. [online])

ZUŠ - Základní umělecká škola Kroměříž je státní školou, jejím zřizovatelem je Zlínský kraj. Škola má čtyři obory - hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický. Kapacita

školy je 1520 žáků. Učí zde 75 učitelů. Vyučuje se nejen v hlavní budově ZUŠ Kroměříží, ale žáci mohou navštěvovat výuku i v Chropyni, Morkovicích - Slížanech, ZŠ Litenčice, ZŠ U Sýpek, ZŠ Kostelany a na ZŠ Slovan. Od r. 1996 má škola právní subjektivitu, je příspěvkovou organizace. ZUŠ nabízí pro děti od 5 do 7 let přípravné studium ve všech oborech – hudební, výtvarný, taneční a literárně-dramatický. Kapacita bývá většinou plně obsazena.

D music – soukromá umělecká škola s nabídkou činností od 5 let. V současné době se ve škole vzdělává celkem 112 dětí předškolního věku z toho 90 dětí v hudebním oboru, 19 dětí v tanečním oboru a 3 děti v oboru výtvarném.

KST Swing – baby klub přípravka, Přípravka je pro děti ve věku 4 - 7 let. Hravou formou se učí vnímat nejen své tělo, ale také zlepšovat koordinaci pohybu a zvyšovat fyzickou kondici. Jsou seznamovány s jednotlivými tanci a zkouší své první taneční krůčky. Kluci a holky jsou rozděleny do skupin podle věku a zábavnou formou se učí základům latinsko-amerických a standardních tanců. Trénink je každý čtvrtek od 17:00 hodin.

Včelka Mája pořádá cvičení pro děti od 3 let, rozvíjí zde slovní výslovnost, jemnou i hrubou motoriku, v závěru cvičení je jednou měsíčně, případně 1x za 14 dnů přidána i výtvarná činnost, s cílem rozvíjet cit pro tvoření, malování, držení těla a koordinaci pohybu. Kapacita 10 dětí, obsazeno 6 dětmi.

Sportparáda nabízí taneční a pohybové kroužky pro děti předškolního věku, pro nezáměr nebyly kroužky otevřeny a zahájení odloženo na září 2014

TJ Sokol pro děti předškolního věku nabízí jógu pro děti od 4 do 9 let.

TJ Slávia Dětem předškolního věku se věnují:

- Dráček – pondělí až čtvrtek dopoledne cvičení pro mateřské školy (účastní se 9 MŠ). Na cvičení dohlíží 1 trenér a 2 učitelky. Maximálně je přítomno 30 dětí a to je vzhledem k počtu cvičitelů maximum.
- Rekreační sport - cvičení pondělí a středa pro děti 2 – 4 roky (pro rodiče s dětmi) max 60 osob.
- Cvičení pro děti 4 – 5 let. Jedná se o kruhové tréninky na několika stanovištích. Maximálně cvičí 60 dětí. Opět limitováno jednak počtem dozorujících cvičitelů a při 60 dětech již i prostorem.

Ostatní oddíly se na předškolní děti ještě nezaměřují. Konkrétně v judu je hranicí pro přijetí do oddílu 6 let.

Jazykové školy – pro děti předškolního věku nabízí jazykové kurzy školy **Neat, AHA a Maximum**.

Aha nabízí individuální výuku pro děti v délce 45, 60 nebo 90 minut dle zájmu. Po dohodě může výuka probíhat ve dvou až třech dětech. V létě nabízí tábory s výukou angličtiny.

Maximum nabízí Angličtinu pro předškoláky 3-7 let. Zábavnou a hravou formou (hry, říkanky, příběhy, slovíčka, písničky) se děti naučí základy anglického jazyka kvalitním způsobem. Kurzy probíhají ve skupinkách po max. 8 dětech s kvalifikovanými lektorkami. Kurz trvá 17 týdnů. Děti mohou navázat a studovat v kurzech několik let. Kurzy rozděleny na 3 podle věku a znalostí na Lvíčky 3-5 let, Maxíci 5-6 let a konverzace pro předškoláky s rodilým mluvčím. Kromě konverzace jsou kurzy naplněny.

Neat nabízí pro děti předškolního věku kurzy dělené dle znalostí na dva kurzy pro předškoláky začátečníky a dva kurzy pro předškoláky pokročilé. Na kurzech je po 6 dětech.

Salesiánské hnutí mládeže - křesťanské občanské sdružení dětí a mládeže věnující se volnému času dětí od 3 let. Organizují kroužky, výlety, jednorázové akce a tábory.

Pidi země – dětský koutek, který svou činnost zahájil v srpnu roku 2013, nabízející prostor pro společné trávení volného času dětí (především předškolního věku) i rodičů. Kromě

provozu volné herny, pořádá příležitostné tvořivé i pohybové činnosti i pravidelné kroužky pro děti předškolního věku a to:

- Hravý aerobik pro děti od 3 let- probíhá každý čtvrtek, v sále Sportkm, kapacita 18 dětí, obsazenost 16 dívek
- Taneční kroužek pro děti od 4let – mix moderních tanců hip hop, street dance a další, kapacita 12 dětí, obsazenost 12 dívek

Městská knihovna Kroměříž – pořádání příležitostných akcí, přednášek a besed, především pro školky případně pro rodiče s dětmi.

Muzeum Kroměřížska – pořádá nejen výstavy a expozice pro děti všech věkových kategorií i rodiče, ale také výtvarné dílničky s různou tematikou spojenou nejen s výstavami.

Shrnutí nabídky volnočasových činností

Shrneme-li nabídku ve městě Kroměříž, můžeme říci, že organizace nabízí pro děti předškolního věku všechny skupiny volnočasových činností - pohybové, taneční i sportovní kroužky, jazykové kurzy, výtvarné činnosti, hudební kroužky a literárně dramatickou přípravu. Nejčastěji jsou nabízeny pohybové, sportovní, výtvarné kroužky a jazykové nabízející výuku angličtiny, o tyto kroužky je velký zájem a tak jsou většinou plně obsazeny. Méně častými, ale navštěvovanými, jsou kroužky hudební a dramatické, ty nabízí pouze soukromá umělecká škola D music a základní umělecká škola. Jako jediné, nabízí mateřské centrum Klubíčko ekologické aktivity (environmentální výchova), o které ale není zájem.

Některé z organizací nabízí pravidelné kroužky i pro rodiče s dětmi, konkrétně je to Klubíčko (pracovna Montessori přihlášeno 8 dětí/kapacita 10 míst, a Ekohrátky) a TJ Slávia (žádané rekreační cvičení pro rodiče s dětmi).

Ve městě je také několik volnočasových organizací (Knihovna, Muzeum, SVČ Šipka, Klubíčko, Pidi země), které pořádají i příležitostné akce, o které je vždy velký zájem a jsou vyhledávané.

5.2 Analýza dat dotazníkového šetření

V této části práce analyzujeme data získaná dotazníkovým šetřením.

5.2.1 Popisná statistika

Obecné informace

Otázka č. 1: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Četnost	Relativní četnost
Muž	39	20,3%
Žena	153	79,7%
Celkem	192	100%

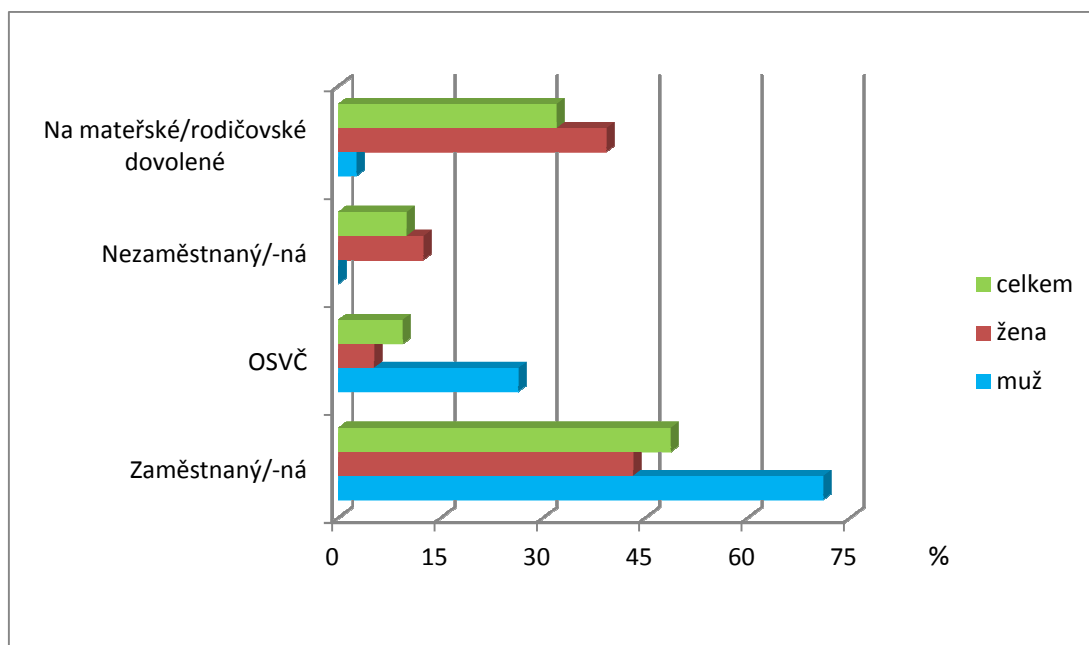
Tabulka 1 Pohlaví respondentů

Z celkového množství respondentů dotazník vyplňovalo 153 žen (79,7%) a 39 mužů (20,3%) dohromady tedy 192 respondentů.

Otázka č. 2: Jaká je Vaše současná situace?

	Muž		Žena		Celkem	
	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost
Zaměstnaný/-ná	28	71,8%	66	43,1%	94	49%
OSVČ	10	25,6%	8	5,2%	18	9,4%
Nezaměstnaný/-ná	0	0%	19	12,4%	19	9,8%
Na mateřské/ rodičovské dovolené	1	2,6%	60	39,2%	61	31,8%
celkem	39	100%	153	100%	192	100%

Tabulka 2 Současná situace rodiče

Graf 1 Současná situace rodiče

Největší počet respondentů tvořily zaměstnané ženy, bylo jich 66, druhou nejpočetnější skupinou byly ženy na mateřské či rodičovské dovolené, kterých bylo 60, následovala skupina 28 zaměstnaných mužů, 19 odpovídajících žen je nezaměstnaných, mužů, kteří jsou OSVČ bylo 10, žen jako OSVČ je 8, jediný muž uvedl, že je na mateřské či rodičovské dovolené a nezaměstnané muže nezastupoval žádný respondent.

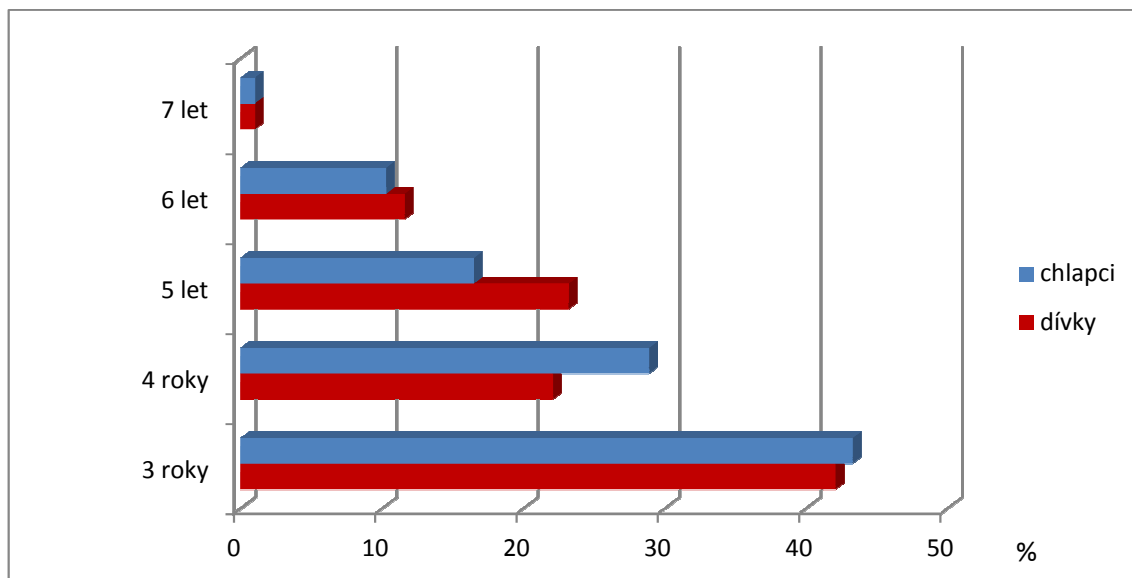
Otázka č. 3: Věk dítěte?

Otázka č. 4: Pohlaví dítěte?

	Chlapci		Dívky	
	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost
3 roky	42	43,3%	40	42,1%
4 roky	28	28,9%	21	22,1%
5 let	16	16,5%	22	23,2%
6 let	10	10,3%	11	11,6%
7 let	1	1%	1	1%
Celkem	97	100%	95	100%

Tabulka 3 Pohlaví a věk dětí

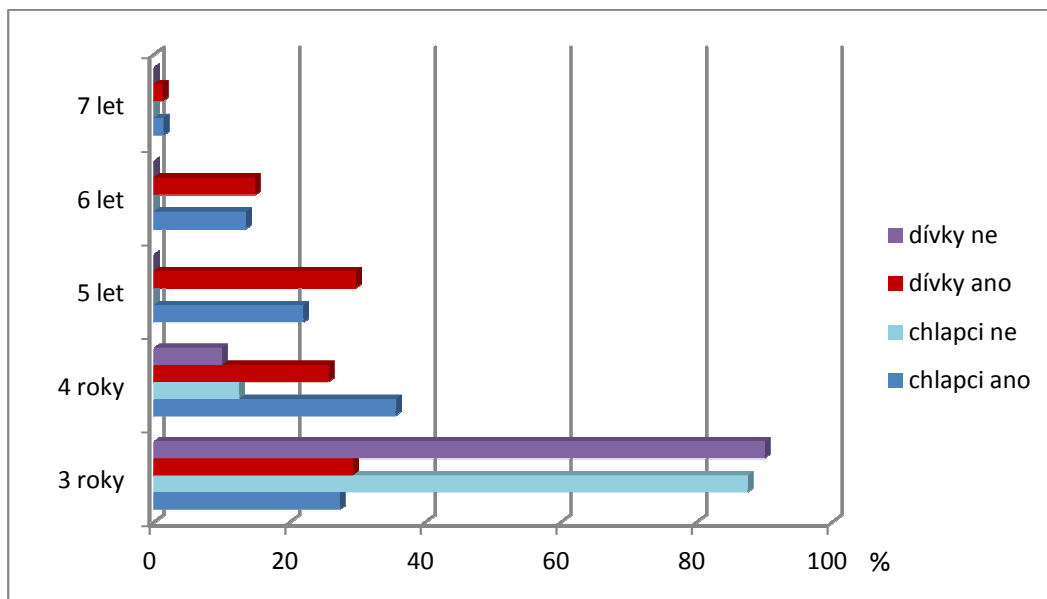
Graf 2 Pohlaví a věk dětí

Skupinu zkoumaných dětí tvořilo 96 chlapců tedy 50,5% a 95 dívek tzn. 49,5%. Skupina chlapců tvořilo 42 tříletých chlapců, 28 čtyřletých, 16 pětiletých, 10 šestiletých a jeden sedmiletý. Dívek bylo 39 tříletých, 22 čtyřletých stejný počet pětiletých, 11 šestiletých a jedna sedmiletá.

Otázka č. 5: Navštěvuje dítě mateřskou školu?

	Chlapci				Dívky			
	Ano		Ne		Ano		Ne	
	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost
3roky	20	27,4%	21	87,5%	22	29,3%	18	90%
4roky	26	35,6%	3	12,5%	19	25,3%	2	10%
5let	16	22%	0	0%	22	29,3%	0	0%
6let	10	13,6%	0	0%	11	14,8%	0	0%
7let	1	1,4%	0	0%	1	1,3%	0	0%
celkem	73	100%	24	100%	75	100%	20	100%

Tabulka 4 Návštěvnost MŠ

Graf 3 Návštěvnost mateřské školy

Z celkového počtu 97 chlapců do školky chodí 73 chlapců tedy 75%, u dívek je to 79% tj. 74 dívek. Zbýlých 24 chlapců (tedy 25%) a 20 dívek (tedy 21%) především ve věku 3 let, a menší část (5 dětí) ve věku 4 let školku nenavštěvuje. Starší děti obou pohlaví školku navštěvují všechny.

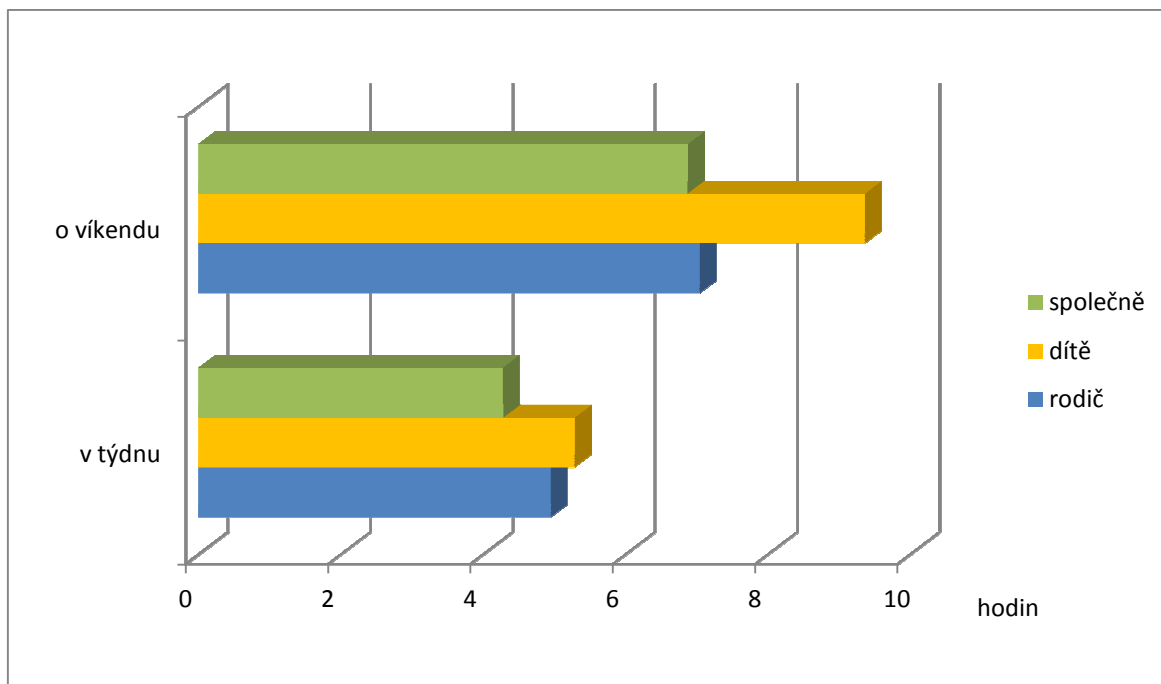
Volný čas

Otázka č. 6: Kolik hodin volného času máte Vy a Vaše dítě průměrně denně?

Otázka č. 7: Kolik hodin můžete trávit se svým dítětem společnými zájmovými aktivitami a hrou?

	Rodič	Dítě	Společně strávený čas
V týdnu	4,95	5,28	4,28
O víkendu	7,04	9,36	6,87

Tabulka 5 Množství hodin volného času

Graf 4 Volný čas dětí a rodičů

Při dotazování na množství času se v odpovědích objevovaly hodnoty od 0 hodiny, což byla nejčastější odpověď zaměstnaných mužů i žen, až po 13 hodin, tuto hodnoty uváděly ženy nezaměstnané nebo na mateřské či rodičovské dovolené. Ve třech případech rodiče neuvedli žádnou hodnotu volného času v týdnu, do průměru tedy jejich odpověď nebyla započítána. O víkendu 7 rodičů uvedlo slovní vyjádření místo uvedení hodin objevovali se odpovědi – různě (1x), jak kdy (1x), nebo celý den (5x). U položky volný čas dítěte v týdnu rodiče 5x neuvedli hodiny, 2x neuvedli žádnou informaci a 3x uvedli celý den. U možnosti dítěte o víkendu 3x rodiče uvedli odpověď celý den, 2x žádnou odpověď a 2x uvedli 24 hodin. Ani tyto odpovědi tedy nebyly zahrnuty do celkového průměru množství volného času. Jak znázorňuje tabulka i graf, můžeme vidět, že nejvíce volného času u dotazované skupiny respondentů mají děti o víkendu, průměrně mají 9,36 hodin volného času, v týdnu je to pak 5,28 hodin. Rodiče uvedli, že o víkendu mají průměrně 7,04 hodin volného času, oproti tomu v pracovní dny mají průměrně 4,95 hodin. Společným činnostem s dětmi pak rodiče mohou věnovat o víkendu průměrně 6,87 hodin a v týdnu průměrně 4,28 hodin. Shrňme-li tedy množství volného času rodičů a společné množství času, které rodiče tráví s dětmi, vychází nám, že téměř 86% volného času, který rodiče mají přes týden a 97,6% volného času o víkendu věnují společným činnostem se svými dětmi.

Oblast zájmů

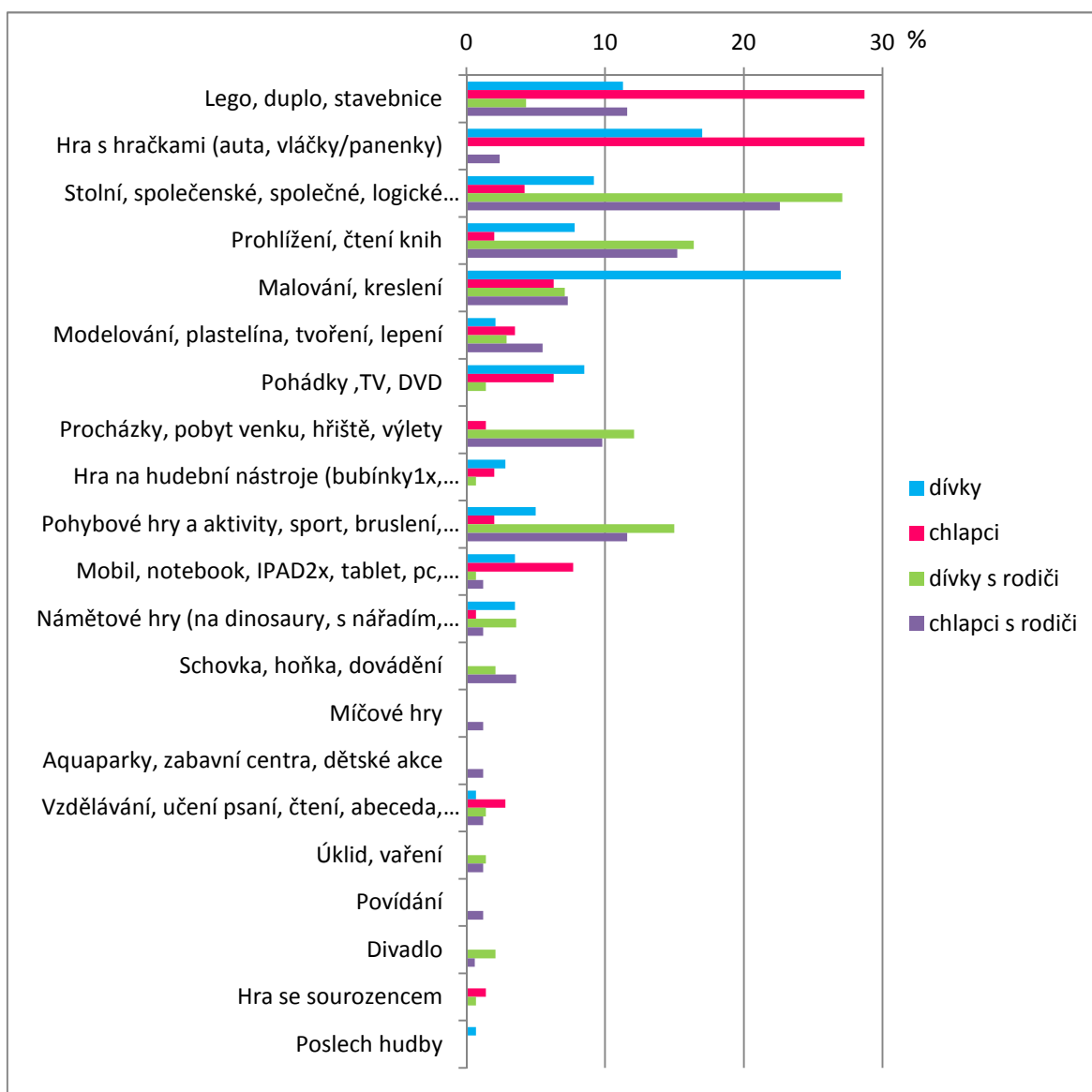
Otázka č. 8: Jaká je nejoblíbenější aktivita Vašeho dítěte, když si hraje samo a když trávíte čas společně?

	Dívky samy		Chlapci sami		Dívky s rodiči		Chlapci s rodiči	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Lego, duplo, stavebnice	16	11,3	41	28,7	6	4,3	19	11,6
Hra s hračkami (auta, vláčky/panenky)	24	17	41	28,7	0	0	4	2,4
Stolní, společenské, společné, logické hry, puzzle, pexeso	13	9,2	6	4,2	38	27,1	37	22,6
Prohlížení, čtení knih	11	7,8	3	2	23	16,4	25	15,2
Malování, kreslení	38	27	9	6,3	10	7,1	12	7,3
Modelování, plastelína, tvoření, lepení	3	2,1	5	3,5	4	2,9	9	5,5
Pohádky ,TV, DVD	12	8,5	9	6,3	2	1,4	0	0
Procházky, pobyt venku, hřiště, výlety	0	0	2	1,4	17	12,1	16	9,8
Hra na hudební nástroje (bubínky 1x, klavír 1x, klávesy 1x) zpěv,	4	2,8	3	2	1	0,7	0	0
Pohybové hry a aktivity, sport, bruslení, plavání, turistika, tanec, kolo, trampolína	7	5	3	2	21	15	19	11,6
Mobil, notebook, IPAD2x, tablet, pc, internet	5	3,5	11	7,7	1	0,7	2	1,2
Námětové hry (na dinosaury, s nářadím, kuchyňka)	5	3,5	1	0,7	5	3,6	2	1,2
Schovávaná, honěná, dovádění	0	0	0	0	3	2,1	6	3,6
Míčové hry	0	0	0	0	0	0	2	1,2
Aquaparky, zábavní centra, dětské akce	0	0	0	0	0	0	2	1,2
Vzdělávání, učení psaní, čtení, abeceda, čísla, plnění úkolů	1	0,7	4	2,8	2	1,4	2	1,2
Úklid, vaření	0	0	0	0	2	1,4	2	1,2
Povídání	0	0	0	0	0	0	2	1,2
Divadlo	0	0	0	0	3	2,1	1	0,6
Hra se sourozencem	0	0	2	1,4	1	0,7	0	0
Poslech hudby	1	0,7	0	0	0	0	0	0
Celkem	141	100	143	100	140	100	165	100

Tabulka 6 Nejoblíbenější aktivity

Tato otázka byla zaměřena na zjištění nejoblíbenější aktivity dětí a oblíbené společné aktivity, kterou děti dělají s rodiči. U dívek se mezi první tři nejoblíbenější aktivity řadí kreslení a malování (chlapci měli tuto činnost až na místě 5.), hra s hračkami, kde nejčastěji uváděli panenky a plyšáky a stavebnice nejčastěji jmenované Lego a Duplo. U

chlapců jsou pak nejoblíbenějšími činnostmi hra s auty a vláčky, stejně tak hra se stavebnicí Legem a Duplem, a po té chlapci preferují hru na počítači, mobilu, Ipadu, tabletu a internetu, tato činnost byla u dívek uvedena jako nejoblíbenější až na 7. místě. Ve společném čase, který rodiče s dětmi tráví, jsou nejoblíbenějšími činnostmi, které dělají rodiče s dívkami stolní, společenské a logické hry (často bylo uváděno pexeso, puzzle apod.), prohlížení a čtení knih a časopisů a společné pohybové a sportovní aktivity (plavání, kolo, bruslení). Společně s chlapci jsou to také společenské a stolní hry (logické hry, pexeso, člověče nezlob se a další), čtení a prohlížení knih a na třetím místě společné pohybové hry se stavebnicemi. Nejméně jmenovanými činnostmi byly poslech hudby, divadlo, povídání, hra se sourozencem, zábavné centra (galaxie, aquapark) nebo míčové hry.

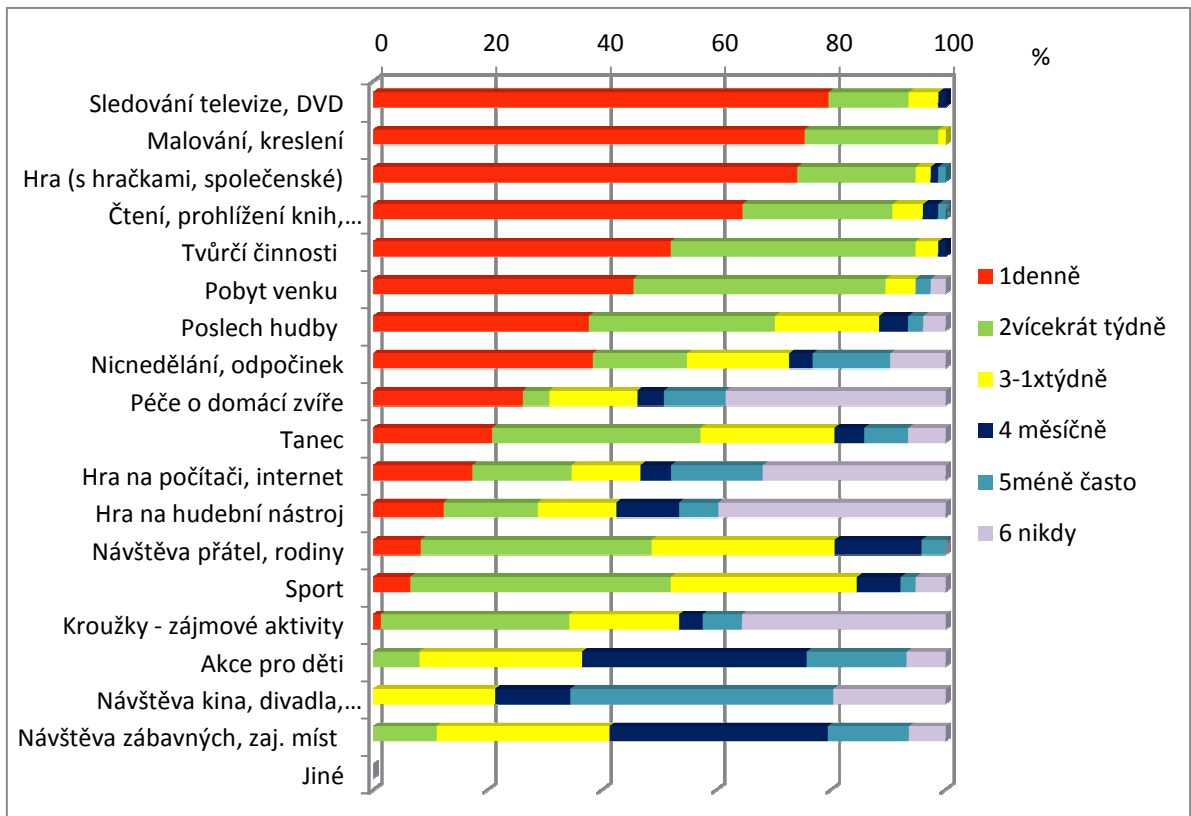
Graf 5 Nejoblíbenější aktivity

Otázka č. 9: Jak často se Vaše dítě věnuje ve volném čase následujícím činnostem?

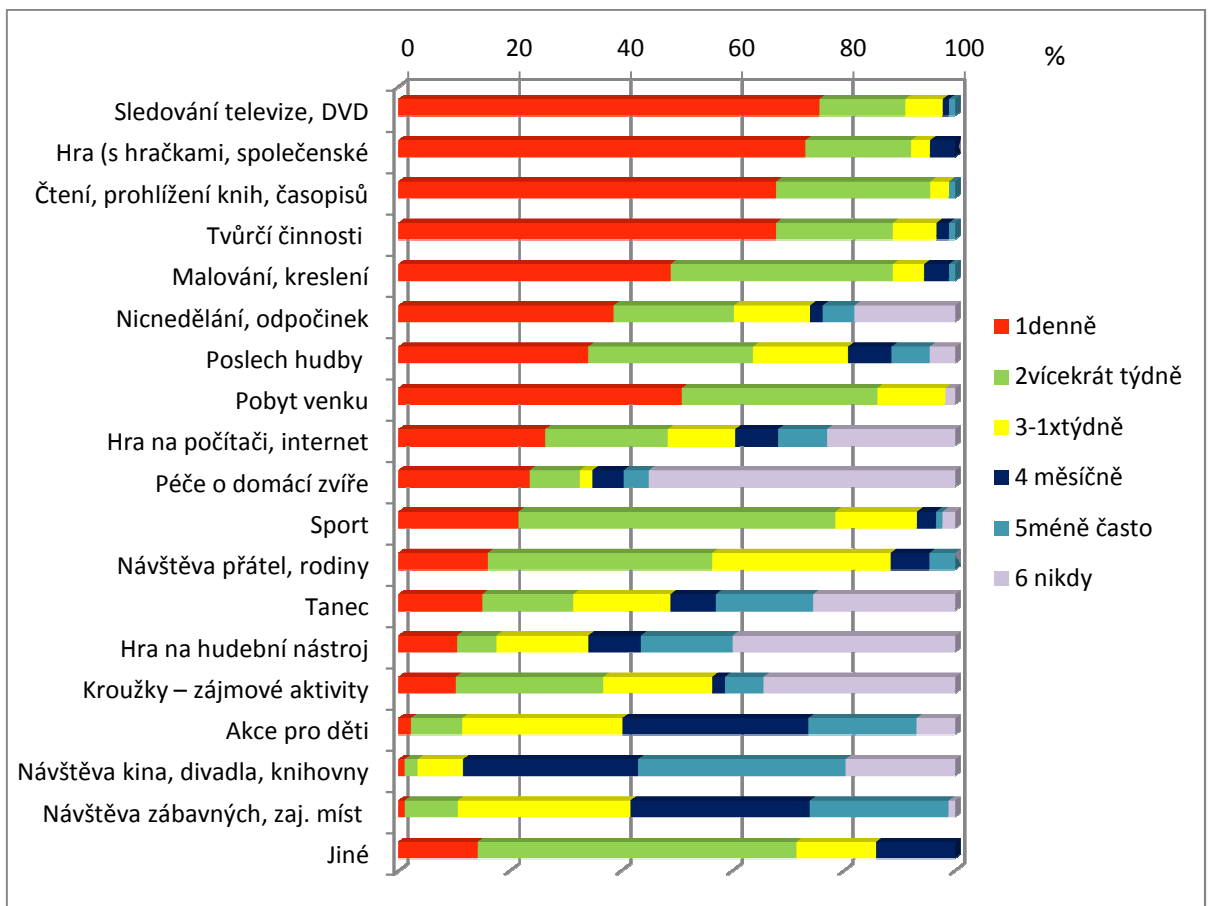
Respondentům bylo nabídnuto 18 vybraných volnočasových činností, u kterých měli určit na škále od 1 do 5, jak často se dané činnosti dítě věnuje. Kdy 1 – denně, 2- více než 1x týdně, 3- 1x týdně, 4 – 1x měsíčně, 5- méně často, 6 – nikdy). Z výsledků byl vypočítán průměr, který určuje u vybrané skupiny dětí míru věnování se vybraným činnostem. Čím nižší je výsledná hodnota, tím je doba strávená danou činností častější. Hodnoty jsou rozděleny podle pohlaví viz. Tabulka č. 7

	Dívky	Chlapci
Sledování televize, DVD	1,299	1,367
Malování, kreslení	1,260	3,567
Hra (s hračkami, společenské...)	1,351	1,393
Čtení, prohlížení knih a časopisů	1,481	1,404
Tvůrčí činnosti (modelování, skládání, stavění ..)	1,545	1,478
Pobyt venku (procházky, výlety, hřiště ..)	1,779	1,684
Poslech hudby	2,143	2,716
Nicnedělání, odpočinek	2,569	2,693
Péče o domácí zvíře	3,788	4,236
Tanec	2,974	3,733
Hra na počítači, internet	3,813	3,198
Hra na hudební nástroj	3,892	4,341
Návštěva přátel, rodiny	2,667	2,368
Sport	2,701	2,125
Kroužky – zájmové aktivity	3,838	3,724
Akce pro děti	3,865	3,080
Návštěva kina, divadla, knihovny	4,738	4,605
Návštěva zábavných a zajímavých míst	3,746	3,738
Jiné	0	1,75

Tabulka 7 Volnočasové činnosti dětí

Graf 6 Volnočasové činnosti dívek

Graf 7 Volnočasové činnosti chlapců

Podle uvedených odpovědí respondentů a vypočítání průměru (tabulka 7), je nejčastější uvedenou činností u dívek malování, kreslení (tuto činnost mají chlapci až na 11. místě a je v ní značný největší rozdíl mezi pohlavími), u chlapců je to sledování televize, DVD, ta se u dívek objevuje na druhém místě, druhou nejčastější činností chlapců je hra, ta je u dívek na třetím místě, u chlapců je to pak čtení a prohlížení knih. Tyto činnosti spolu s tvůrčími činnostmi a pobytem venku ve výsledku děti vykonávají denně nebo vícekrát týdně. Jako nejméně časté činnosti označovali respondenti u chlapců akce pro děti, návštěvu kina a knihovny, a návštěvu zábavných a zajímavých míst, u dívek se objevily stejné činnosti akce pro děti, návštěvy kina a divadla a také zájmové kroužky. Jiné uvedené odpovědi byly 2x výlety do obchodních center, 1x hřiště, 1x pobyt na zahradě, 1x cukrárna, 1x anglická školka, 1x turistika.

U některých činností můžeme pozorovat rozdíly, v odpovědích u chlapců a dívek. Největší rozdíl je u malování, kreslení, které je častější u dívek, tanec, poslech hudby, hra na hudební nástroj a péče o domácí zvíře je také častější u dívek než u chlapců. Naopak hra na počítači, sport a akce pro děti častěji provozují chlapci.

Otázka č. 10: Jak často se věnujete ve volném čase společně s dítětem následujícím činností?

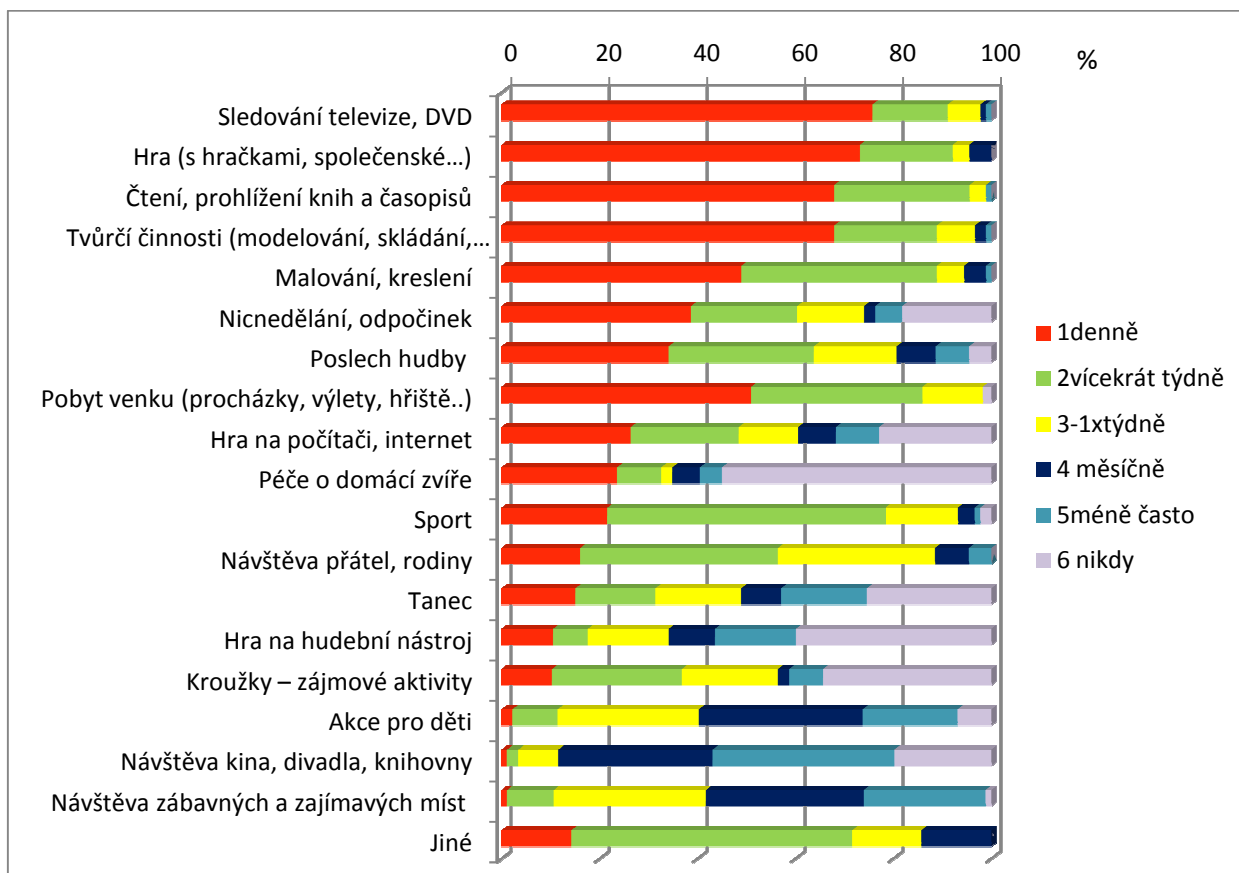
V této otázce měli respondenti u 18 vybraných volnočasových činností určit na škále od 1 do 5, jak často se dané činnosti věnují společně s dítětem. Opět vybírali ze škály 1 – denně, 2- více než 1x týdně, 3- 1x týdně, 4 – 1x měsíčně, 5- méně častěji, 6 – nikdy). Z výsledků byl vypočítán průměr, který určuje, jak často se vybraným činností rodiče spolu s dětmi věnují. Čím nižší je výsledná hodnota, tím je doba strávená danou činností častější. Hodnoty jsou rozděleny podle pohlaví viz. Tabulka č. 8

	chlapci	dívky
Čtení, prohlížení knih a časopisů	1,41	1,50
Sledování televize, DVD	1,62	2,12
Pobyt venku (procházky, výlety, hřiště..)	1,50	1,64
Tvůrčí činnosti (modelování, skládání, stavění..)	1,72	1,95

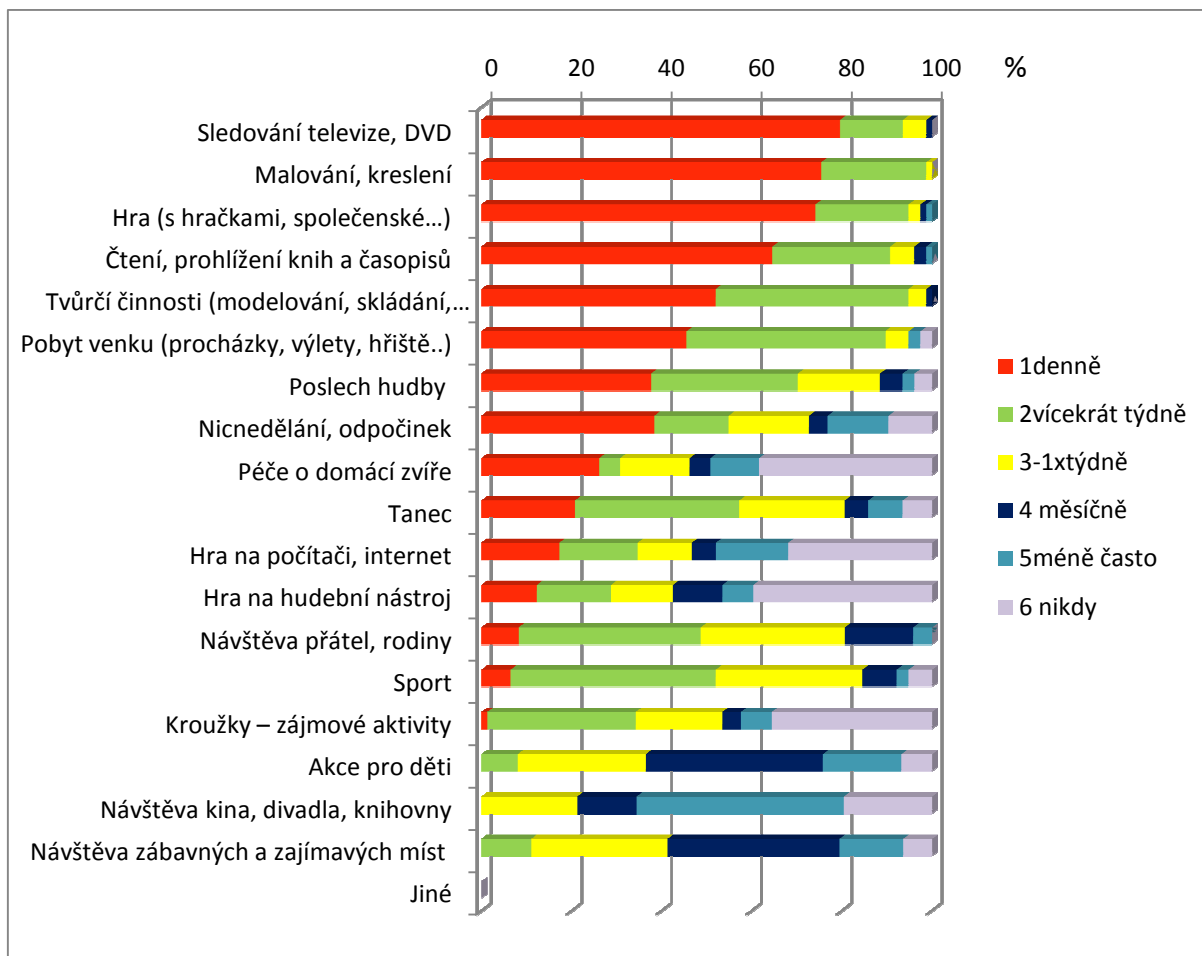

Hra (s hračkami, společenské...)	1,59	1,72
Malování, kreslení	2,12	1,76
Nicnedělání, odpočinek	2,87	2,95
Poslech hudby	2,63	2,62
Péče o domácí zvíře	4,37	4,46
Sport	2,67	3,08
Hra na počítači, internet	3,52	4,46
Návštěva přátel, rodiny	2,63	2,61
Tanec	3,98	2,97
Hra na hudební nástroj	4,33	4,85
Kroužky – zájmové aktivity	4,05	4,04
Akce pro děti	4,52	4,51
Návštěva zábavných a zajímavých míst	4,00	3,62
Návštěva kina, divadla, knihovny	4,49	4,41
Jiné	3,86	4,60

Tabulka 8 Společné činnosti dětí a rodičů

Graf 8 Společné činnosti rodičů s chlapci

Graf 9 Společné činnosti dívek s rodiči

Nejčastěji uváděnými činnostmi u rodičů s chlapci byli čtení a prohlížení knih, sledování televize, DVD, pobyt venku, tvůrčí činnost a modelování.

Rodiči dívek uvedli mezi nejčastější činnosti čtení a prohlížení knih, malování a kreslení, pobyt venku hru a sledování televize. Na konci seznamu u obou pohlaví stojí akce pro děti, návštěva zábavných a zajímavých míst, a návštěva kina, divadla, knihovny. Při srovnání činností jsou patrné největší rozdíly mezi pohlavím u činností tanec – oblíbenější u dívek, hra na počítači, větší častost u chlapců, rozdíl je také u malování a hra na hudební nástroj více časté u dívek- tento fakt se objevil i u činností, které děti dělají sami.

Jako jiné uvedli respondenti létání s leteckými modely na letišti v KM, 2x výlety do supermarketů, obchodních center, 1x hřiště, 3x nebylo upřesněno neupřesněno jaké jiné činnosti. U několika dotazníků u některých položek rodiče neuvedli žádnou škálu. Nejčastěji to bylo u činnosti péče o domácí zvíře - často také u této činnosti dotazovaní uváděli, že nemají žádné domácí zvíře.

Otázka č. 11: Jak důležité pro rozvoj dítěte jsou podle Vás uvedené volnočasové činnosti u dětí předškolního věku?

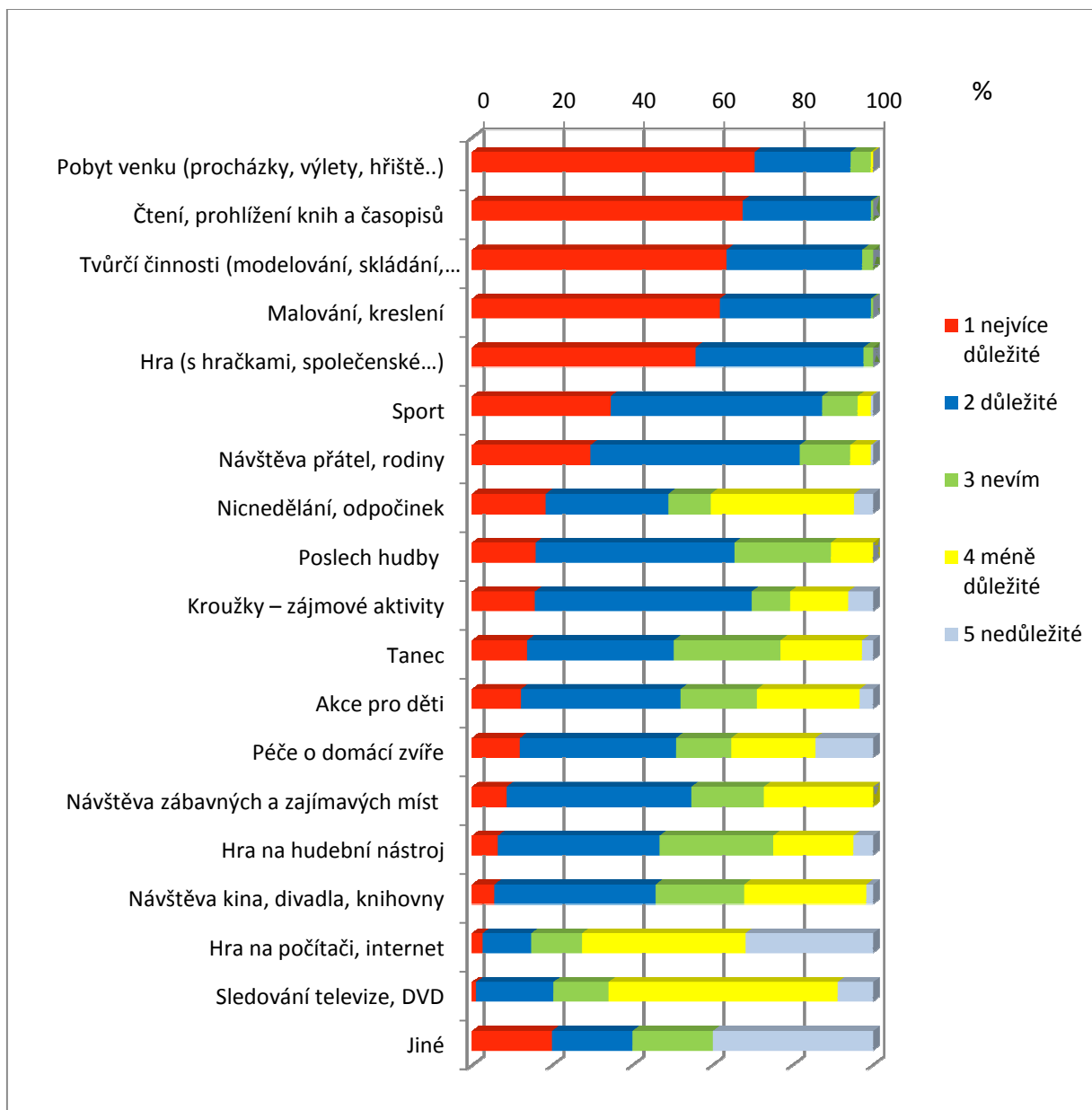
(1- nejvíce důležité, 2- důležité, 3- nevím, 4 méně důležité, 5 nedůležité)

	1 nejvíce důležité		2 důležité		3 nevím		4 méně důležité		5 nedůležité	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Pobyt venku (procházky, výlety, hřiště..)	126	70,4	43	24,0	9	5,0	1	0,6	1	0,0
Čtení, prohlížení knih a časopisů	122	1,2	58	32,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0
Tvůrčí činnosti (modelování, skládání, stavění..)	116	63,4	62	33,9	5	2,7	0	0,0	0	0,0
Malování, kreslení	113	61,7	69	37,7	1	0,5	0	0,0	0	0,0
Hra (s hračkami, společenské...)	93	55,7	70	41,9	4	2,4	0	0,0	0	0,0
Sport	63	34,6	96	52,7	16	8,8	6	3,3	1	0,5
Návštěva přátel, rodiny	52	29,5	92	52,3	22	12,5	9	5,1	1	0,5
Nicnedělání, odpočinek	35	18,4	58	30,5	20	10,5	68	35,8	9	4,7
Poslech hudby	20	15,9	90	49,5	44	24,2	19	10,4	0	0,0
Kroužky – zájmové aktivity	28	15,7	96	53,9	17	9,6	26	14,6	11	6,2
Tanec	25	13,8	66	36,5	48	26,5	37	20,4	5	2,8
Akce pro děti	22	12,3	71	39,7	34	19,0	46	25,7	6	3,4
Péče o domácí zvíře	21	12,0	68	38,9	24	13,7	37	21,1	25	14,3
Návštěva zábavných a zajímavých míst	15	8,7	79	45,9	31	18,0	47	27,3	0	0,0
Hra na hudební nástroj	12	6,5	74	40,2	52	28,3	37	20,1	9	4,9
Návštěva kina, divadla, knihovny	10	5,6	71	40,1	39	22,0	54	30,5	3	1,7
Hra na počítači, internet	5	2,7	22	12,1	23	12,6	74	40,7	58	31,9
Sledování televize, DVD	2	1,1	35	19,2	25	13,7	104	57,1	16	8,8
Jiné	2	20,0	2	40,0	2	20,0	0	0,0	4	0,0

Tabulka 9 Důležitost činností

Mezi nejvíce důležité činnosti uvedli rodiče pobyt venku (v 70%), tvůrčí činnosti (v 63,4%), malování kreslení (v 61,7%) a hru (v 55,7%). Důležitost připisují také sportu, návštěvě rodiny a přátel, poslechu hudby, kroužkům, tanci, akcím pro děti. Polovině respondentů přijde důležitá péče o domácí zvíře, návštěva zábavných a zajímavých míst, hra na hudební nástroj, návštěva kina a knihovny. Nerozhodně respondenti označily

činnosti nicnedělání, odpočinek (hodnoceno dohromady ve 48,9% za důležité nebo nejvíce důležité, a zároveň 40,5% jako méně důležité a nedůležité) a péči o domácí zvíře (kterou 50,9% považuje za nejvíce nebo důležitou a 35,4% jako nedůležitou nebo méně důležitou). Méně nedůležité a nedůležité označili nejčastěji hru na počítači, internet, a sledování televize, DVD. Jako jiné činnosti uvedli respondenti: 3x cvičení, 2x herna, 2x povídání, 3x hřiště a tyto činnosti hodnotili jako důležité.

Graf 10 Důležitost činností

Volnočasové činnosti, zájmové kroužky**Otázka č. 12: Jste spokojeni s nabídkou volnočasových činností v Kroměříži?**

	Četnost n	Relativní četnost %
ano	102	53,13%
ne	31	16,15%
nevím	59	30,73%
celkem	192	100%

Tabulka 10 Spokojenost s nabídkou volnočasových činností

Z celkového počtu 192 respondentů je 53,13 % spokojených s možnostmi trávení volného času ve městě, 30,73% respondentů zvolilo odpověď nevím, a 16,15% dotazovaných uvedlo, že spokojení nejsou. Následující otázka doplňuje, co rodičům pro děti předškolního věku schází a co by ve městě uvítali.

Otázka č. 13: Co Vám ve městě schází pro lepší trávení volného času?

	n	%
zábavná místa (aguapark,zoo, atrakce, mořský svět, herny, místa pro děti	24	24,49%
hřiště pro děti od 0 až po školáky	13	13,27%
pravidelné akce pro děti	12	12,24%
pestřejší nabídka kroužků	7	7,14%
bazén s teplou vodou, 4x lepší podmínky na krytém bazéně, 2x atrakce na bazéně,	6	6,12%
kultura pro děti (kino, divadlo, kouzelník,...)	6	6,12%
více možností trávení VČ v zimě, svah	4	4,08%
sportoviště	3	3,06%
parky	3	3,06%
restaurace s dětskými koutky	2	2,04%
cyklostezky	2	2,04%
více aktivit na letním koupališti	2	2,04%
akce pro děti i rodiče	2	2,04%
lepší informovanost a propagace akcí	2	2,04%
podpora turismu ze strany města	1	1,02%
větší kapacita kroužků	1	1,02%
akce v přírodě pro děti	1	1,02%
sport (ne tréninkový)	1	1,02%
více kamarádů	1	1,02%
velké obchodní centrum a programem pro děti	1	1,02%
míčové hry	1	1,02%

houpačky a jiné v podzámecké zahradě	1	1,02%
větší angažovanost občanů	1	1,02%
dětský klub	1	1,02%
celkem	98	100,00%

Tabulka 11 Co Vám ve městě schází

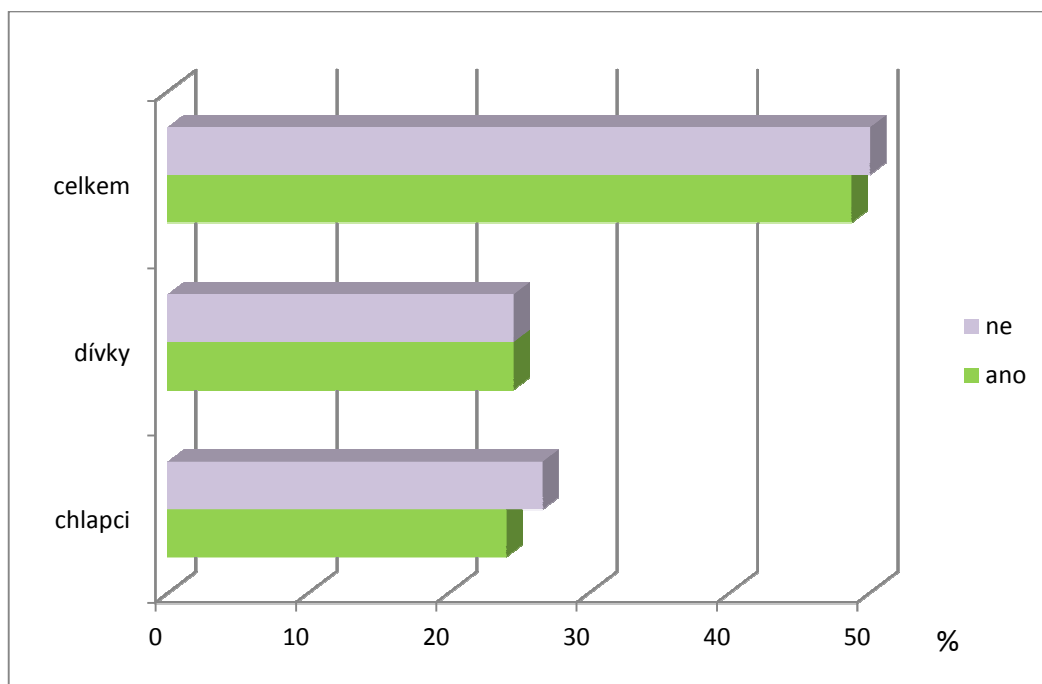
Na tuto otevřenou otázku někteří respondenti uvedli více odpovědí a reagovalo i několik respondentů, kteří v otázce předchozí uvedli odpověď nevím, celkem je uvedeno 98 návrhů, co by rodiče pro děti uvítali. Nejčastější odpovědí co ve městě chybí, byla oblast, kterou jsme shrnuli pod zábavná místa, respondenti uváděli, že jim ve městě chybí aquapark, zoo, atrakce, herny a místa pro děti, tato skupina tvořila 24,49% odpovědí. 13,27% respondentů postrádá hřiště s vybavením a prvky pro děti od narození až do věku 6 let. 12,24% by uvítalo pravidelné akce pro děti. 7,14% postrádá pestřejší nabídku kroužků. 6,12% odpovědí se vztahovalo k lepším podmínkám bazénu, respondenti by si přáli teplou vodu, atrakce pro děti a celkově lepší podmínky na krytém bazéně. Stejně početná skupina by uvítala kulturu pro děti v podobě kouzelníka, divadla aj. 4% chybí více možností trávení volného času v zimním období, někteří jmenovali lyžařský svah, 3% chybí sportoviště. Jmenované pak byli ještě restaurace s dětskými koutky, cyklostezky, více aktivit na letním koupališti, akce pro děti i rodiče. Respondentům schází také lepší informovanost a propagace akcí, podpora turismu ze strany města. Pro lepší trávení volného času by uvítali větší kapacitu kroužků, velké obchodní centrum s pravidelným programem pro děti, atrakce – houpačky v podzámecké zahradě.

Otázka č. 14: Navštěvuje Vaše dítě nějaké zájmové kroužky?

	Dívky				Chlapci				Celkem			
	Ano		Ne		Ano		Ne		Ano		Ne	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
3 roky	10	5,20	30	15,63	10	5,20	32	16,67	20	10,42	62	32,29
4 roky	14	7,29	7	3,65	17	8,85	11	5,73	31	16,15	18	9,38
5 let	13	6,77	9	4,69	12	6,25	4	2,08	25	13,02	13	6,77
6 let	10	5,20	2	1,04	7	3,65	3	1,56	17	8,9	4	2,08
7 let	1	0,52	0	0,00	0	0,00	1	0,52	1	0,52	1	0,52
Celkem	48	25	48	25	46	23,96	51	26,56	94	48,96	98	51,04

Tabulka 12 Návštěvnost zájmových kroužků

Z celkového počtu 192 dětí jich 94 (48,96%) navštěvuje zájmové kroužky a 98 dětí (51%) kroužky nenavštěvuje. Z toho se kroužkům účastní 48 dívek a 46 chlapců.

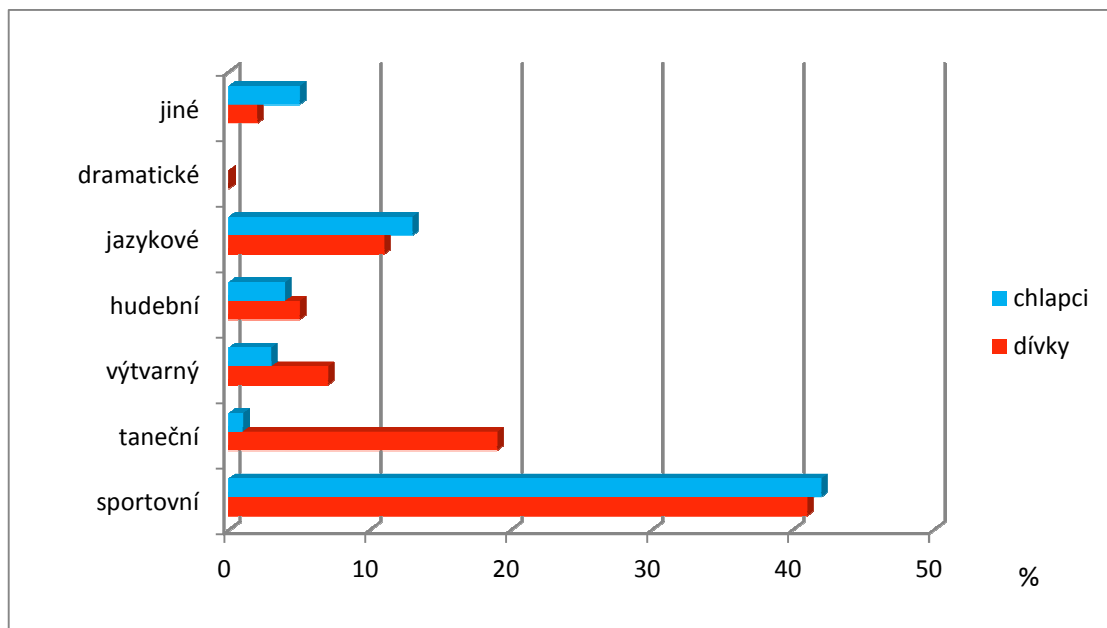

Graf 11 Návštěvnost zájmových kroužků

Otázka č. 15: Pokud jste uvedli ano, jaké organizace a zájmové kroužky Vaše dítě navštěvuje?

	Četnost	Relativní četnost
Sportovní	83	54,25%
Taneční	20	13,07%
Výtvarný	10	6,54%
Hudební	9	5,88%
Jazykové	24	15,69%
Dramatické	0	0,00%
Jiné	7	4,58%
Celkem	153	100,00%

Tabulka 13 Navštěvované zájmové kroužky

Graf 12 Navštěvované zájmové kroužky

Z uvedených odpovědí jsme vytvořili skupiny činností. Nejvíce zastoupenou je sportovní, kterou navštěvuje 54,25% dětí, poté jazykové ty tvoří 15,69%, taneční 13%, výtvarné činnosti navštěvuje 6,54% dětí, hudebních aktivit se účastní 5,88% dětí. Jiné kroužky navštěvuje 4,58%. Do této skupiny jsme zařadili jógu, flow jógu, Montessori školku, husitské centrum – neupřesněna aktivita, skauting.

Organizace	n	%
Klubíčko	28	22,22
Slavie	27	21,43
SZMK	20	15,87
ZUŠ	13	10,32
SVČ Šipka	8	6,35
Mateřská školka	8	6,35
Pí. Mazánková	6	4,76
HK	4	3,17
Pidi země	3	2,38
Maximum	3	2,38
Soukromá umělecká škola	2	1,59
TJ sokol	1	0,79
Neat	1	0,79
Swing	1	0,79
Včelka Mája	1	0,79
Celkem	126	100

Tabulka 14 Organizace

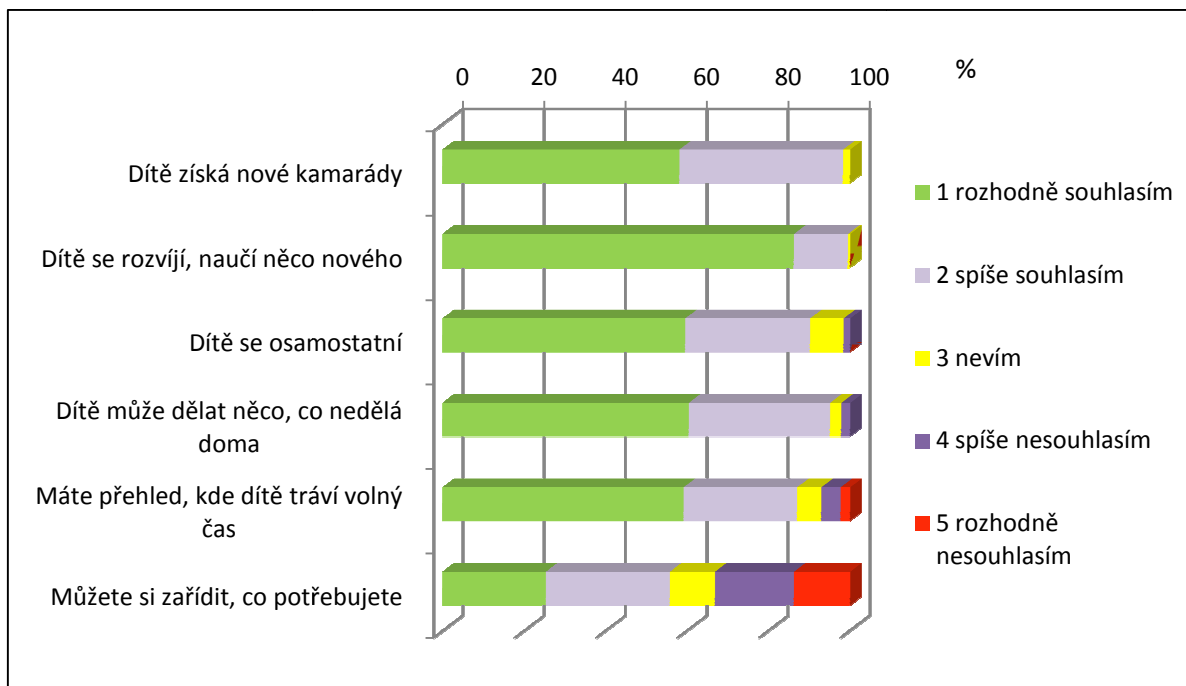
Součástí otázky bylo i zjištěné, organizací, kam děti na dané kroužky chodí. Nejvíce dětí, za které rodiče odpověděli, navštěvuje kroužky v Klubíčku (28 dětí) a TJ Slavia (27 dětí), 20 dětí navštěvuje plavání ve SZMK, 13 dětí chodí do ZUŠ, 8 dětí má kroužek v Šipce, 8 dětí se účastní zájmových kroužků v MŠ, 6 chodí na soukromé plavání k paní Mazánkové, 4 děti se věnují bruslení nebo hokeji v HK Kroměříž, 3 děti respondentů navštěvují taneční kroužky v Pidi zemi, 3 děti chodí na angličtinu do jazykové školy Maximum, 2 děti navštěvují soukromou uměleckou školu, po jednom dítěti chodí do Sokola, Včelky Máji, Swing a jazykové školy Neat. Několik dětí do zájmových kroužků dojíždí mimo město do okolních měst a to do Chropyně, Tlumačova, Hulína, Zdounek, Holešova, Přerova, Otrokovic a do Zlína.

Otázka č. 16: Do jaké míry, souhlasíte s důvody, proč děti navštěvují zájmové kroužky?

(1- rozhodně souhlasím, 2- spíše souhlasím, 3- nevím, 4- spíše nesouhlasím, 5- rozhodně nesouhlasím)

	1 rozhodně souhlasím		2 spíše souhlasím		3 nevím		4 spíše nesouhlasím		5 rozhodně nesouhlasím	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Dítě získá nové kamarády	100	58,14	69	40,12	3	1,74	0	0,00	0	0,00
Dítě se rozvíjí, naučí něco nového	156	86,19	24	13,26	1	0,55	0	0,00	0	0,00
Dítě se osamostatní	109	59,56	56	30,60	15	8,20	3	1,64	0	0,00
Dítě může dělat něco, co nedělá doma	110	60,44	63	34,62	5	2,75	4	2,20	0	0,00
Máte přehled, kde dítě tráví volný čas	100	59,17	47	27,81	10	5,92	8	4,73	4	2,37
Můžete si zařídit, co potřebujete	46	25,41	55	30,39	20	11,05	35	19,34	25	13,81

Tabulka 15 Důvody proč děti navštěvují zájmové kroužky

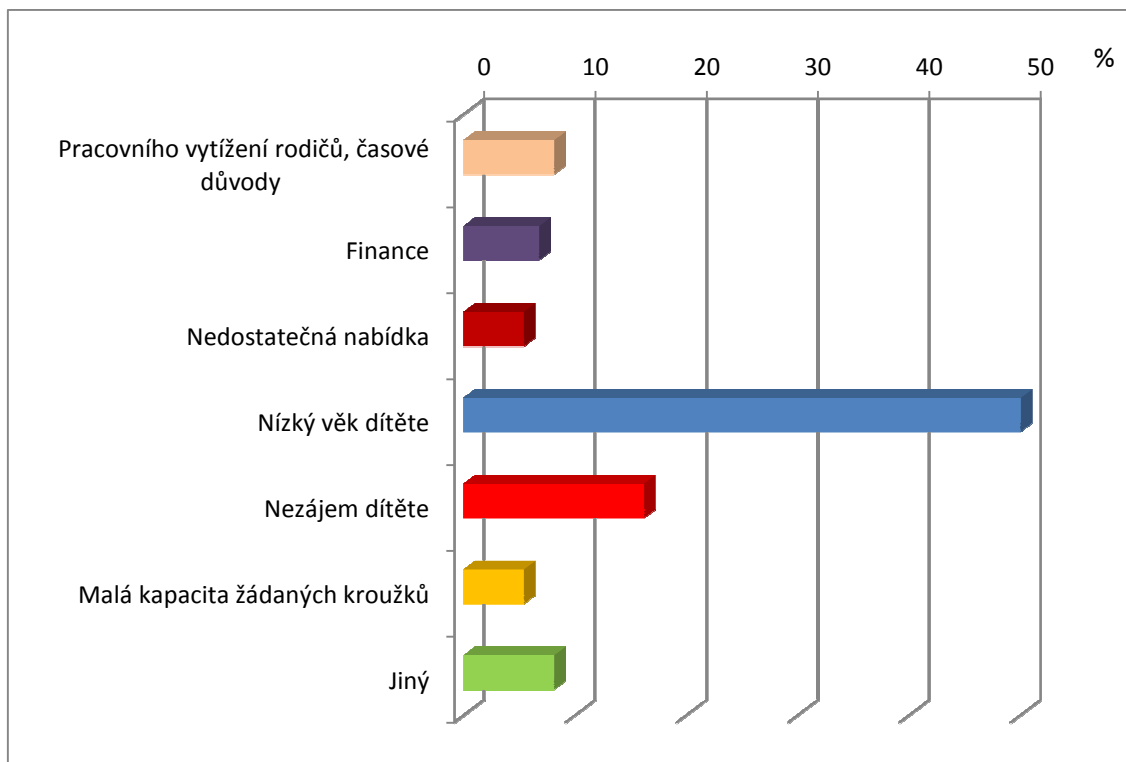
Graf 13 Důvody proč děti navštěvují zájmové kroužky

Největší část dotazovaných (86,19%) se přiklání k důvodu, že dítě navštěvuje kroužek, protože se v něm rozvíjí a naučí něco nového. S důvodem, že dítě získá v kroužku nové kamarády, rozhodně souhlasí 58,14% rodičů a souhlasí 40,12% rodičů. 59,56% rodičů rozhodně souhlasí, že se dítě osamostatní. 59,17% rodičů rozhodně souhlasí s důvodem, že má přehled, kde dítě tráví volný čas. Spíše 30,39% rodičů souhlasí s tím, že během doby kdy je dítě v kroužku si mohou zařídit, co potřebují. S tímto důvodem rozhodně nesouhlasí 13,81% a nesouhlasí 19,34% rodičů.

Otázka č. 17: Pokud jste u otázky č. 15 odpověděli ne a dítě nenavštěvuje žádné kroužky, z jakého důvodu?

	n	%
Pracovního vytížení rodičů, časové důvody	12	8,11%
Finance	10	6,76%
Nedostatečná nabídka	8	5,41%
Nízký věk dítěte	74	50,00%
Nezájem dítěte	24	16,22%
Malá kapacita žádaných kroužků	8	5,41%
Jiný	12	8,11%
celkem	148	100,00%

Tabulka 16 Důvody proč děti nenavštěvují kroužky

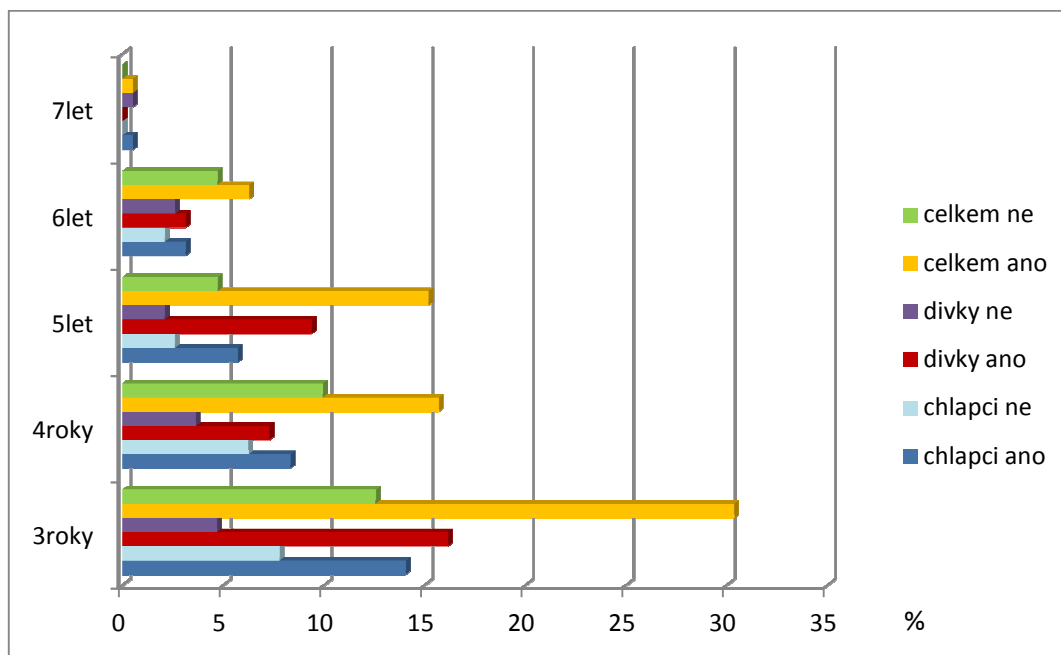
Graf 14 Důvody pro účast na zájmových kroužcích

Na tuto otázku odpovídalo 98 respondentů, jejichž děti nenavštěvují žádné zájmové kroužky. Jelikož mohli uvést více důvodů, sešlo se celkem 148 odpovědí. Jako nejčastější důvod, proč dítě nenavštěvuje žádný zájmový kroužek, uváděli rodiče v 50% nízký věk dítěte. Druhým důvodem je nezájem dítěte (16,22%). Třetím důvodem je u 8,11% respondentů pracovní vytížení rodičů časové důvody a finance, ty uvedlo 6,76% rodičů. Otázka byla polootevřená, rodiče tedy měli prostor pro vyjádření i jiných než jmenovaných důvodů. Zde uvedli rodiče důvody: nechce zůstat v kroužku sama, často pláče, 2x dojíždění (nevlastní auto), 2x druhé malé dítě, aktivity má ve školce - plavání, lyžování, nevím o vhodném kroužku, kroužek druhého sourozence, neudrží pozornost, zdravotní omezení dítěte, máme spoustu kamarádů a vlastní aktivity, názor, že děti v předškolním věku se nemají přetěžovat kroužky, délka kroužků – nevydrží. Nedostatečnou nabídku a malou kapacitu žádaných kroužků uvedlo stejné množství respondentů a to 5,41%.

Otázka č. 18: Chtěli byste, aby Vaše dítě navštěvovalo nějaké nebo další zájmové kroužky?

	Chlapci				Dívky				Celkem			
	ano		ne		ano		ne		ano		ne	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
3 roky	27	14,14	15	7,85	31	16,23	9	4,71	58	30,37	24	12,57
4 roky	16	8,38	12	6,28	14	7,33	7	3,66	30	15,71	19	9,95
5 let	11	5,76	5	2,62	18	9,42	4	1,09	29	15,18	9	4,71
6 let	6	3,14	4	2,09	6	3,14	5	2,62	12	6,28	9	4,71
7 let	1	0,52	0	0	0	0	1	0,52	1	0,52	1	0,52

Tabulka 17 Chcete, aby dítě navštěvovalo nějaké kroužky

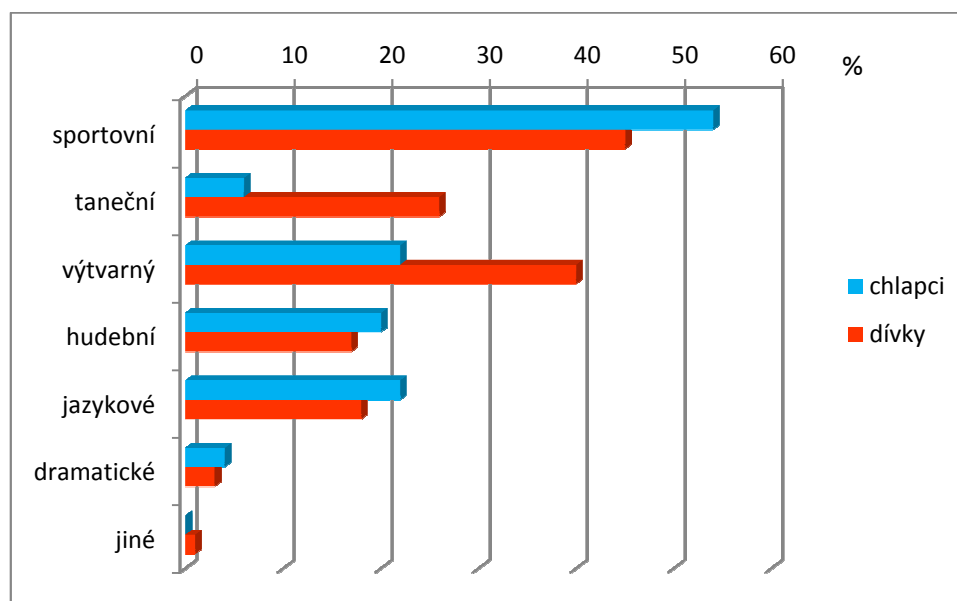
Graf 15 Zájem o kroužky

Větší část ze všech uvedených odpovědí tj. 68% odpovídající 130 respondentům, uvedlo kladnou odpověď, že by rodiče chtěli, aby děti ze všech věkových navštěvovaly nějaké nebo další kroužky. O účast dětí na nějakých nebo dalších zájmových kroužcích nemá zájem 62 rodičů (32,3%). Tuto skupinu tvoří 26 dívek a 36 chlapců zastoupenou nejvíce dětmi ve věku 3 a 4 roky.

Otázka č. 19: O jaký zájmový kroužek byste měli zájem? Zakroužkujte a upřesněte konkrétní zaměření kroužku.

	Chlapci		Dívky		Celkem	
	n	%	n	%	n	%
Sportovní	54	19,42%	45	16,19%	99	35,61%
Taneční	6	2,16%	26	9,35%	32	11,51%
Výtvarný	22	7,91%	40	14,39%	62	22,30%
Hudební	20	7,19%	17	6,12%	37	13,31%
Jazykové	22	7,91%	18	6,47%	40	14,39%
Dramatické	4	1,44%	3	1,08%	7	2,52%
Jiné	0	0,00	1	0,36%	1	0,36%
Celkem	128	46,04%	150	53,96%	278	100,00%

Tabulka 18 Zaměření poptávaných kroužků

Graf 16 Zaměření poptávaných kroužků

Na tuto otázku rodiče uvedli 278 odpovědí, v nichž konkretizovali, o které kroužky by pro své děti měli zájem.

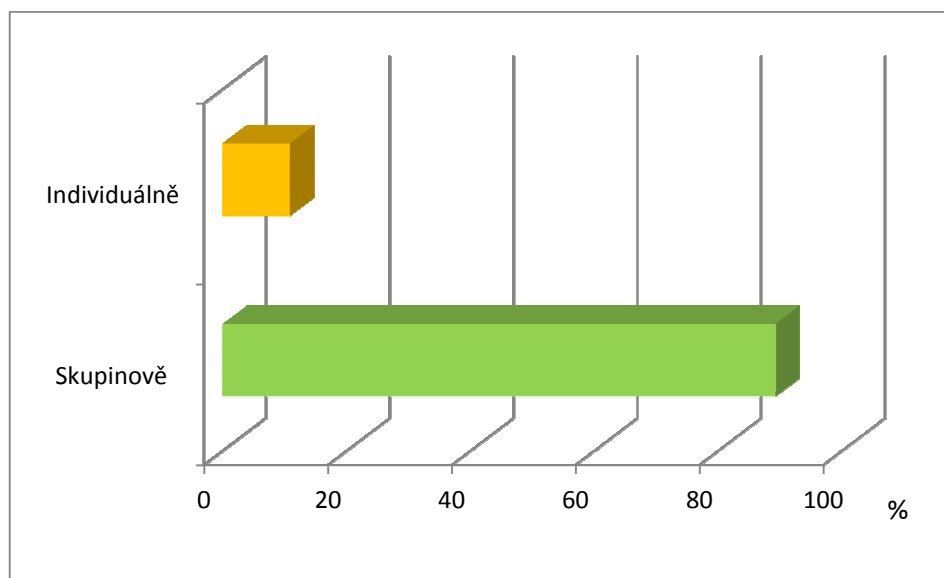
Největší zájem je o kroužky sportovní, zastoupené 99 odpověďmi, ve kterých rodiče jmenovali: 19x plavání, 14x všeobecný sportovní kroužek, 12x fotbal, 10x aerobik, 6x tenis, 5x gymnastika, 4x hokej, 4x florbal, 4x atletika, 3x bruslení, 3x pohybové hry, 3x

míčové hry, 2x lyžování, 2x hasiči, 2x bojové umění, 2x basketbal, 1y motokáry, turistika, jízda na koni. Druhou žádanou skupinou jsou činnosti výtvarné. Zde by rodiče uvítali kroužek keramiky 22x, malování a kreslení 21x, tvořivé dílny 5x, 1x modelářství, 1x tvoření z plastelíny. Žádanou oblastí je i jazykový rozvoj dětí, hlavně tedy výuka anglického jazyka, o kterou stojí 33 rodičů. 5 Rodičů uvedlo zájem o nspecifikovaný jazykový kroužek, 1 by měl zájem o výuku francouzštiny a jeden výuku němčiny. Z hudební oblasti mají rodiče zájem o hru na hudební nástroje konkrétně 10x na flétnu, 7x na klavír, 5x hudební činnosti a jejich zaměření neupřesnili, 4x na kytaru, 4x uvedli pouze hru na nějaký hudební nástroj bez konkrétního upřesnění, 3x zpěv, 2 hudebně pohybový kroužek a 1 klávesy a muzikoterapie. O taneční kroužek stojí 32 rodičů a zájem mají o všeobecnou taneční přípravu 12x, 10x moderní tanec, 3x společenské tance, 3x folklor a 1x balet. Nejmenší skupinu zastupují činnosti dramatické, které byly jmenovány 7x a to pouze dívek. Jeden rodič by měl zájem o jógu.

Otázka č. 20: Jakou formou (podle množství účastníků) by činnost měla probíhat?

	Četnost	Relativní četnost
Skupinově	124	89,21%
Individuálně	15	10,79%
Celkem	139	100,00%

Tabulka 19 Forma činnosti

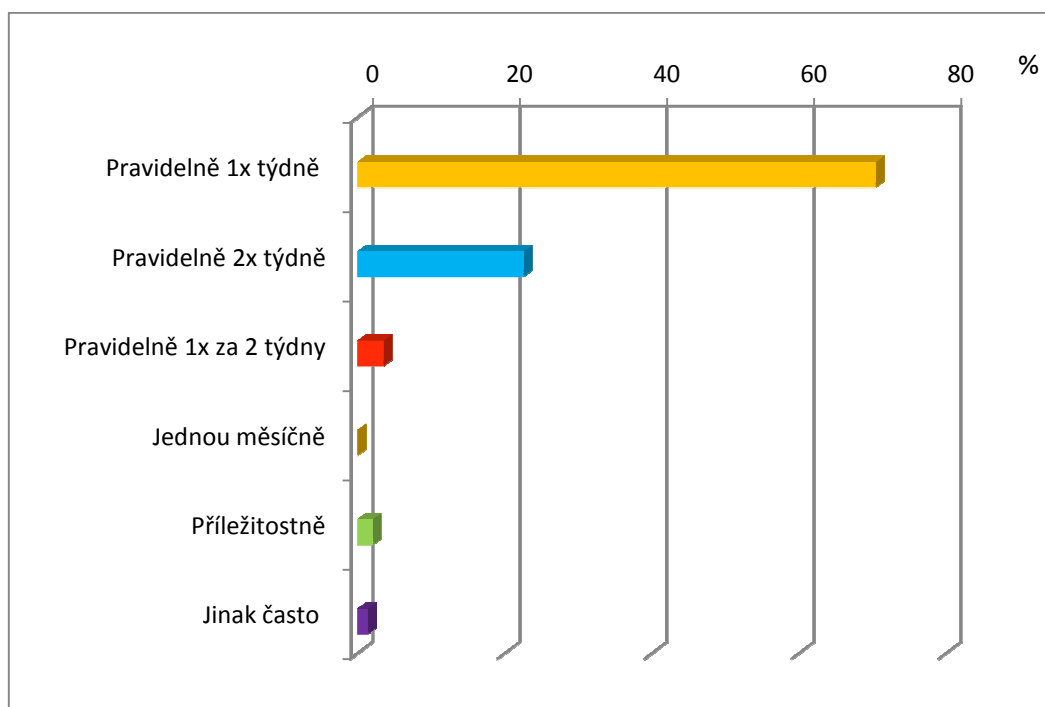
Graf 17 Forma činnosti

Skupinovou formu činnosti upřednostňuje 89,21 % rodičů. Individuální aktivity volí 10,79% dotázaných a to u hudebních aktivit, hře na klavír, tenise, výuce jazyků a malování.

Otázka č. 21 Jaká by měla být frekvence zájmové aktivity?

	Četnost	Relativní četnost
Pravidelně 1x týdně	100	70,42%
Pravidelně 2x týdně	32	22,54%
Pravidelně 1x za 2 týdny	5	3,52%
Jednou měsíčně	0	0,00%
Příležitostně	3	2,11%
Jinak často	2	1,41%
celkem	142	100%

Tab. 20 Frekvence aktivit

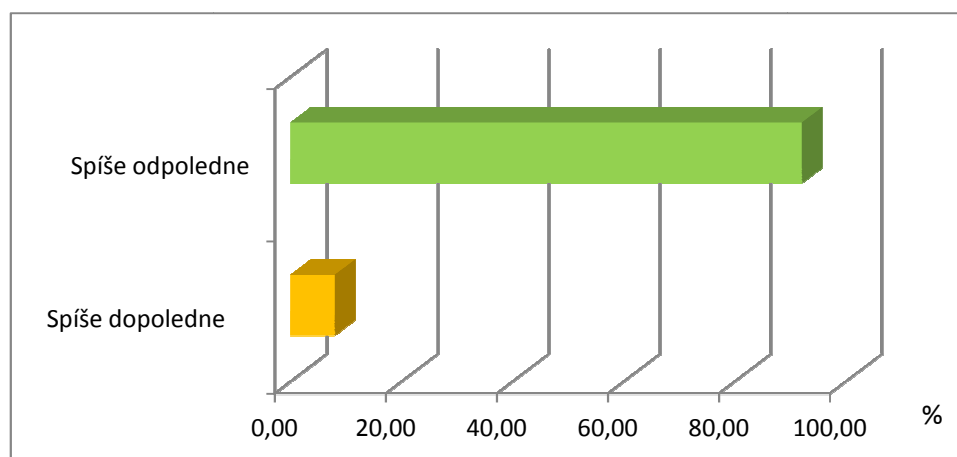
Graf 18 Frekvence aktivit

V 70% odpovědí se respondenti shodli, že by zájmová činnost dětí měla probíhat jedenkrát týdně. U 22,5% by měli rodiče zájem, aby činnosti probíhaly 2x týdně (u aktivit jako tenis, výtvarný kroužek a výuka jazyka), 3,52% by se spokojilo s aktivitou jednou za 2 týdny, 2,11% by si přálo pouze příležitostné aktivity a 2 odpovědi vyjadřovali jinou frekvenci a to denně (uvedeno u sportu), a 5x týdně uvedeno u plavání.

Otázka č. 22: V jakém čase by se měl zájmový kroužek konat?

	Četnost	Relativní četnost
Spíše dopoledne	11	7,91%
Spíše odpoledne	128	92,09%
Celkem	139	100,00%

Tabulka 21 Upřesnění času kroužku

Graf 19 Čas kroužku

Většina respondentů má zájem o zájmové kroužky v odpoledních hodinách 92%. Pouhých 7,9% by mělo zájem o kroužky v dopoledních hodinách. Tuto odpověď volily ženy na mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené, 2x nezaměstnané a 2x zaměstnané.

Otázka č. 23: Pro koho by měl být zájmový kroužek určen?

	Četnost n	Relativní četnost
Pouze pro děti	100	71,4%
I pro rodiče	40	28,6%
celkem	140	100,00%

Tabulka 22 Zájem o společné kroužky pro rodiče s dětmi

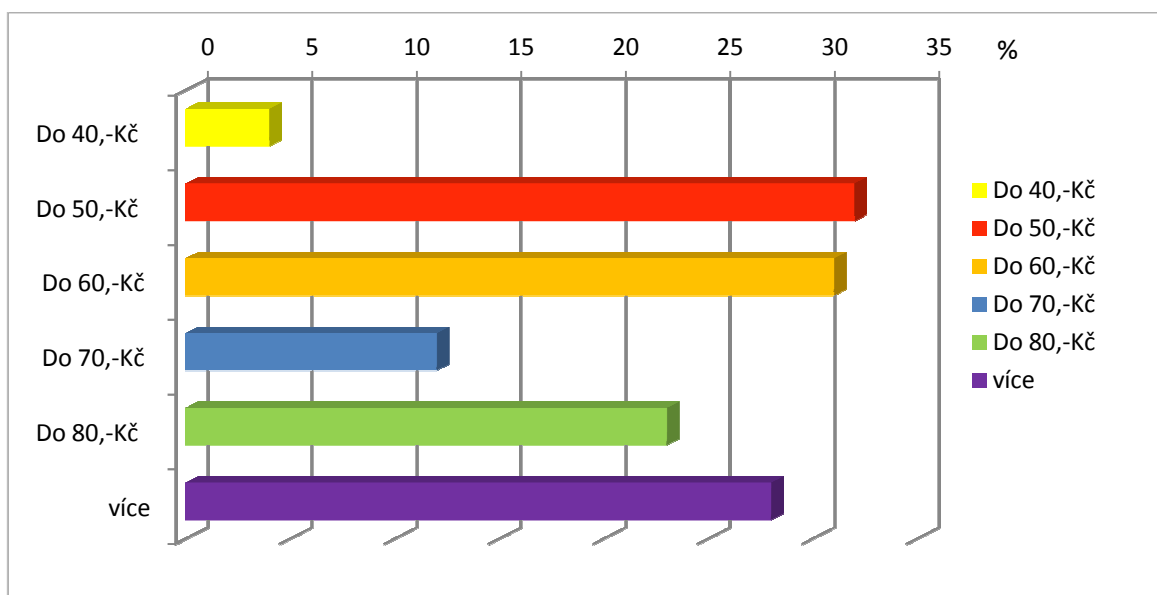
Z celkového počtu dotazovaných by mělo 28,6 % rodičů zájem o společné kroužky pro děti i rodiče. 71,4% rodičů má zájem o kroužky pouze pro děti.

Otázka č. 24: Jakou částku maximálně jste ochotni investovat za 1 hodinu v zájmovém kroužku?

	Četnost	Relativní četnost
Do 40,-Kč	4	3,08%
Do 50,-Kč	32	24,62%
Do 60,-Kč	31	23,85%
Do 70,-Kč	12	9,23%
Do 80,-Kč	23	17,69%
Více	28	21,54%
Celkem	130	100,00%

Tabulka 23 Částka

Graf 20 Částka

Do zájmových aktivit by rodiče nejčastěji investovali za 1 hodinu částku do 50,-Kč, tuto částku zvolilo 24,62%, do 60,-Kč by dalo 23,85% rodičů, více než 80,-Kč zvolilo 28 rodičů, do 80,-Kč by investovalo 17,69%, a 3% by za kroužek daly do 40,-Kč.

Otázka č. 25: Zde můžete vyjádřit své požadavky ke kroužku, o který byste měli zájem:

Na tuto otevřenou otázku mnoho rodičů neodpovědělo. Odpovědělo pouze 35 respondentů, kteří uvedli tyto poznámky a požadavky v uvedených oblastech:

Folklorní kroužek

- připomínání tradic, vystupování,

Sportovní a pohybové aktivity

- délka hodiny by měla být 1-1,5 hodiny,
- různé druhy míčových her,
- aktivity probíhající hrou formou (uvedeno celkem 3x)
- dynamický sportovní kroužek, aby byla v pohybu,
- přiměřená činnost věku dítěte,
- individuální přístup ve fotbalu,
- fotbal pro děti od 4let,

Výtvarných činností

- pestrý obsah a střídání technik (objevilo se ve 2 odpovědích),
- 5x rodiče uvedli, že by činnost neměla trvat déle než hodinu,
- výtvarný na rozvoj motoriky,
- kreativní tvoření pro kluky – stavění letadel, výtahů a z různých materiálů,
- délka tvoření 45 minut,
- tvoření a vyrábění z různých materiálů,

Hudební aktivity

- při hře na klavír je důležitý individuální přístup,

Jazykové aktivity

- výuka angličtiny formou hry,
- délka 1,5 hodiny
- ve skupince max. 5 dětí,
- informovanost o pokroku dětí – angličtina

Všeobecné

- zájem o aktivity, které by probíhali 2 hodiny týdně po celý školní rok,
- děti by se měli zapojovat do aktivit společně-skupinově,
- možnost zapojit se i s rodiči,
- podívat se na průběh, sledovat dítě při aktivitě (3x),
- zaujmout dítě bez nátlaku (2x),
- přiměřená činnost věku dítěte (2x),
- možnost rodiče zúčastnit se kroužku kvůli obtížné socializaci dítěte,
- rozvoj dítěte,
- kroužky rozdělené podle věku

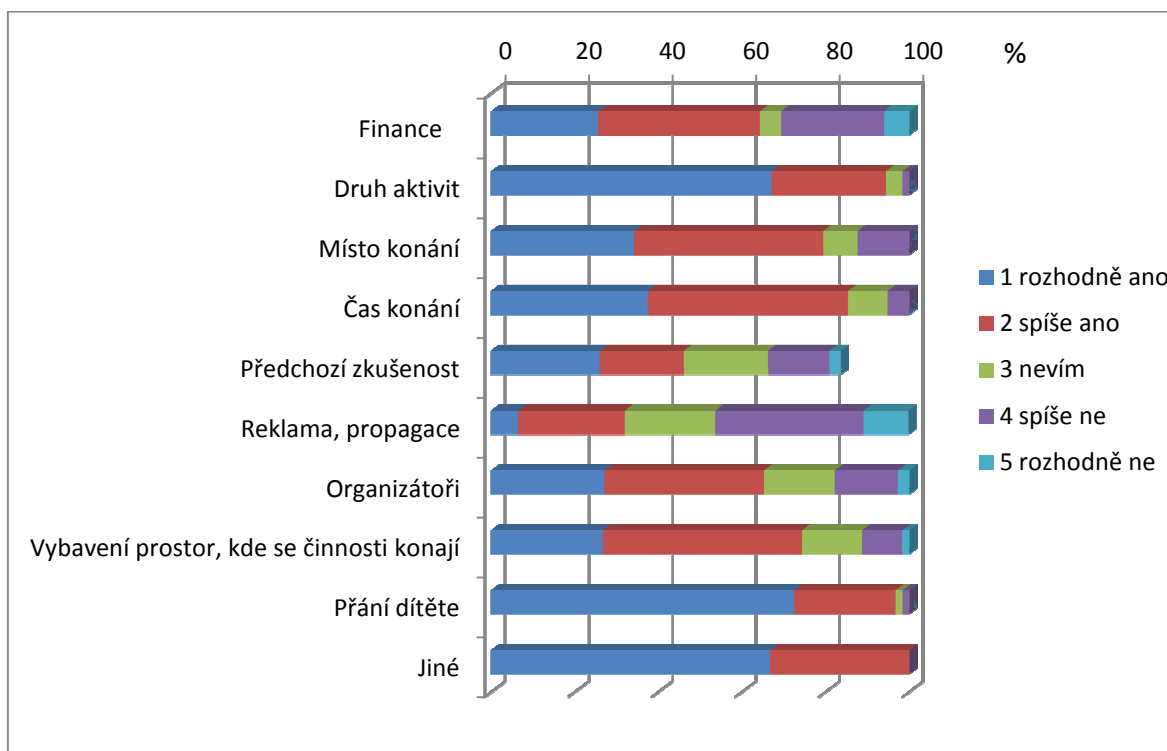
Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

Otázka č. 26: Co Vás ovlivňuje, při rozhodování o účasti dítěte na volnočasových aktivitách?

1 – rozhodně ano, 2- spíše ano, 3- nevím, 4- spíše ne, 5- rozhodně ne

	1 rozhodně ano		2 spíše ano		3 nevím		4 spíše ne		5 rozhodně ne	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Finance	40	25,70	69	38,55	9	5,03	44	24,58	11	6,15
Druh aktivit	122	67,03	50	27,47	7	3,85	3	1,65	0	0,00
Místo konání	63	34,24	83	45,11	15	8,15	23	12,50	0	0,00
Čas konání	66	37,50	84	47,73	17	9,66	9	5,11	0	0,00
Předchozí zkušenost	48	26,09	67	20,11	37	20,11	27	14,67	5	2,72
Reklama, propagace	12	6,63	46	25,41	39	21,55	64	35,36	20	10,87
Organizátoři	50	27,17	70	38,04	31	16,85	28	15,22	5	2,72
Vybavení prostor, kde se činnosti konají	47	26,86	83	47,43	25	14,29	17	9,71	3	1,71
Přání dítěte	134	72,43	45	24,32	3	1,62	3	1,62	0	0,00
Jiné	0	66,67	0	33,33	2	0,00	0	0,00	1	0,00

Tabulka 24 Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

Graf 21 Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

Nejdůležitějším faktorem, který rodiče ovlivňuje je přání dítěte (72,43% rozhodně ano a 24,32% spíše ano), po té je to druh aktivity (67% rozhodně ano a 27,47% spíše ano), důležitý je čas konání (rozhodně nebo spíše důležité celkem v 85%) a místo konání (dohromady 79,35%). Následujícím faktorem je vybavení prostor, organizátoři, po té jsou to finance, méně v rozhodování ovlivňuje předchozí zkušenost a spíše nerozhoduje reklama a propagace aktivit, 3 respondenti uvedli jiný faktor a to spokojenost a doporučení jiných rodičů.

5.2.2 Statistické zpracování dat, ověření hypotéz

H1: Existuje statisticky významný rozdíl mezi věkem a účastí na zájmových kroužcích?

H_0 Mezi věkem a návštěvností kroužků neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A Mezi věkem a návštěvností kroužků existuje statisticky významný rozdíl.

Proměnné: věk (nezávisle proměnná), návštěvnost zájmových kroužků (závisle proměnná) – položka v dotazníku č. 14

Kontingenční tabulka

	3 roky	4 roky	5 let	6 let	Σ
Navštěvují kroužky	20 (40,14)	31 (23,99)	25 (18,6)	17 (9,79)	93
Nenavštěvují kroužky	62 (41,86)	18 (25,02)	13 (19,4)	4 (10,21)	97
Σ	82	49	38	20	190

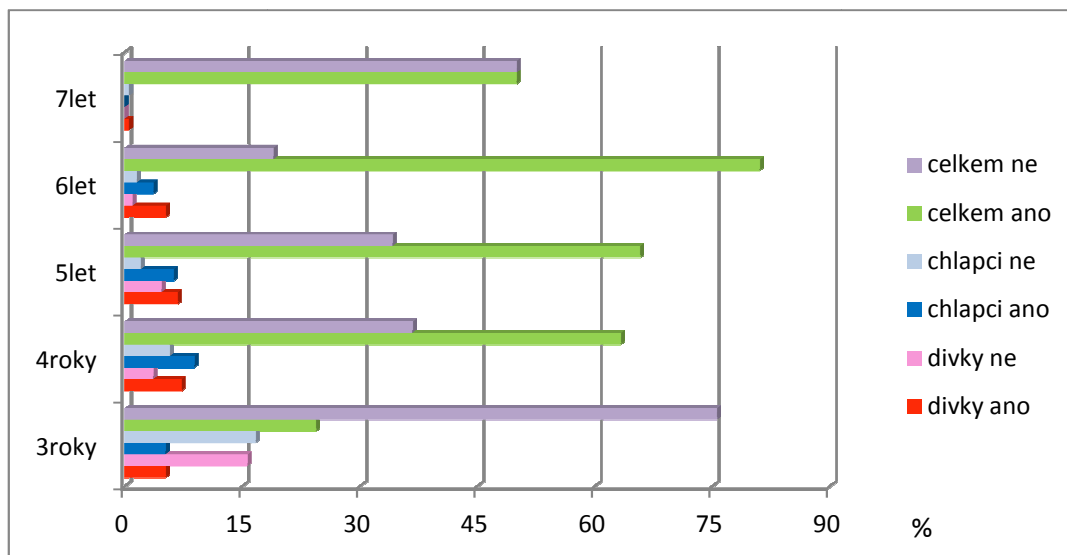
$$\chi^2 = \frac{(P - O)^2}{O} = 10,105 + 2,048 + 2,202 + 5,31 + 8,751 + 1,97 + 2,111 + 3,777 = 36,274$$

Počet stupňů volnosti = 3

Hladina významnosti 0,05 je 7,815

Vypočítaná hodnota je vyšší a proto můžeme **odmítnout nulovou hypotézu. Mezi věkem a návštěvností zájmových aktivit je statisticky významný rozdíl.**

V níže uvedeném grafu, můžeme vidět znatelný rozdíl konkrétně u skupiny tříletých dětí a jejich neúčasti na zájmových aktivitách. Z celkového počtu 82 tříletých dětí se 62 dětí (75%) neúčastní zájmových aktivit. Oproti tomu u dětí ve věku čtyři roky převažuje docházka do zájmových kroužků a to v 63%, u skupiny pětiletých dětí navštěvuje kroužky 66% dětí a u dětí šestiletých navštěvuje zájmové kroužky 81% .

Graf 22 Účast na zájmových aktivitách dle věku

H2: Existuje statisticky významný rozdíl mezi pohlavím a účastí na zájmových kroužcích?

H_0 Podíl chlapců i dívek, kteří navštěvují zájmové kroužky je stejný.

H_A Dívky navštěvují zájmové kroužky častěji než chlapci.

Proměnné: věk (nezávisle proměnná), návštěvnost zájmových kroužků (závisle proměnná)
– položka č. 14

Metoda: test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku

Čtyřpolní tabulka

	Navštěvuje kroužek	Nenavštěvuje kroužek	Σ
Chlapci	46	51	97
Dívky	48	47	95
Σ	94	98	192

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad - bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 192 \cdot \frac{(46 \cdot 47 - 51 \cdot 48)^2}{(46+51) \cdot (46+48) \cdot (51+47) \cdot (48+47)}$$

$$= \mathbf{0,185005}$$

Hladina významnosti je 0,05, Stupeň volnosti = 1,

Kritická hodnota na hladině volnosti 0,005 = 3,841

Vypočítaná hodnota je menší než hodnota kritická proto **přijímáme nulovou hypotézu.**

Podíl chlapců i dívek, kteří navštěvují zájmové kroužky je stejný.

H3: Existuje statisticky významný rozdíl mezi pohlavím a výběrem zájmových kroužků? Otázka 19

H_0 Z hlediska pohlaví neexistuje statisticky významný rozdíl ve výběru zájmových kroužků.

H_A Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl ve výběru zájmových kroužků z hlediska pohlaví.

Proměnné: pohlaví (nezávisle proměnná), zájmové kroužky (závisle proměnná) – položka č. 19

Kontingenční tabulka

	chlapci	dívky	Σ
sportovní	54 (45,48)	45 (53,25)	99
taneční	6 (14,79)	26 (17,21)	32
výtvarný	22 (28,65)	40 (33,35)	62
hudební	20 (17,1)	17 (19,9)	37
jazykové	22 (18,5)	18 (21,52)	40
dramatické	4 (3,23)	3 (3,77)	7
Σ	128	149	277

Stupeň volnosti = 5, kritickou hodnotou na hladině významnosti 0,05 = 11,070

$$\chi^2 = \frac{(P - O)^2}{O} =$$

$$1,596 + 5,224 + 1,543 + 0,492 + 0,662 + 0,183 + 1,278 + 4,489 + 1,326 + 0,422 + 0,576 + 0,157 =$$

$$\mathbf{17,948}$$

Vypočítaná hodnota je vyšší a proto **můžeme odmítnout nulovou hypotézu. Mezi odpověďmi je prokázána souvislost a to znamená, že existuje statisticky významný rozdíl ve výběru zájmových kroužků z hlediska pohlaví.**

Největší znatelný rozdíl lze mezi chlapci a dívkami vidět u výtvarných a tanečních zájmových kroužků, o které mají zájem ve větší míře dívky.

Vedle toho můžeme také pozorovat, že velká část chlapců celkem 42% má největší zájem o sportovní kroužky.

H4: Existuje statisticky významný rozdíl mezi věkem dítěte a zájmem rodiče navštěvovat zájmový kroužek společně s dítětem?

H₀ Mezi věkem dětí a zájmem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A Předpokládáme, že mezi věkem dětí, a zájmem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem, existuje statisticky významný rozdíl.

Proměnné: věk dětí (nezávisle proměnná), zájem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem (závisle proměnná)- položka v dotazníku č. 23

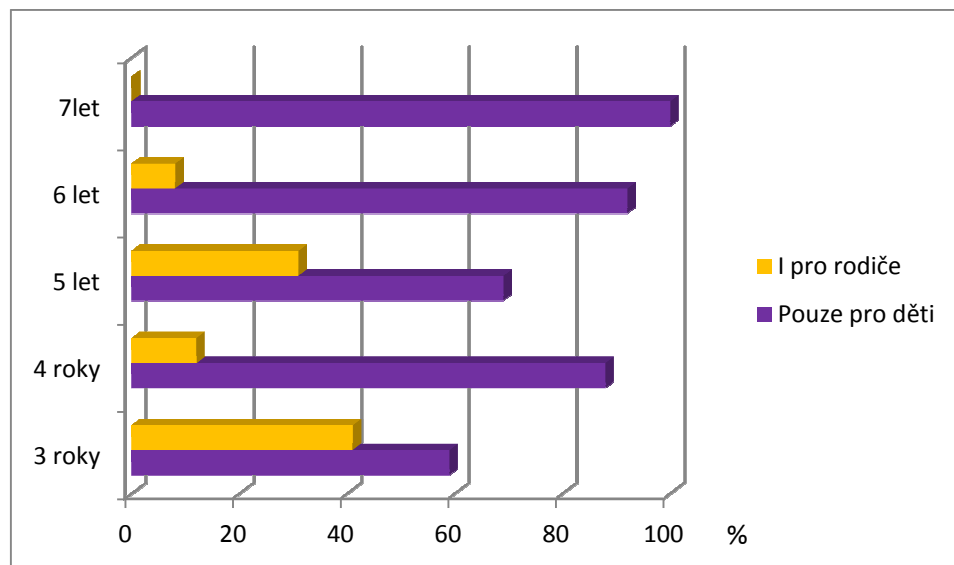
Kontingenční tabulka

	3 roky	4 roky	5 let	6 let	Σ
Pouze pro děti	38 (45,58)	29 (23,5)	20 (20,65)	12 (9,26)	99
I pro rodiče	26 (18,42)	4 (9,5)	9 (8,35)	1 (3,74)	40
Σ	64	33	29	13	139

Stupeň volnosti = 3, Kritická hodnota na hladině volnosti 0,005 = 7,815

$$\chi^2 = \frac{(P - O)^2}{O} = 1,26 + 3,119 + 1,287 + 3,184 + 0,02 + 0,05 + 0,81 + 2 = \mathbf{11,73}$$

Vypočítaná hodnota je vyšší a proto **můžeme odmítnout nulovou hypotézu. Mezi odpověďmi je prokázán vztah a to znamená, mezi věkem dětí, a zájmem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem, existuje statisticky významný rozdíl.**

Graf 23 Zájem o zájmové aktivity i pro rodiče dle věku

V grafickém znázornění můžeme vidět, že největší zájem o zájmové aktivity, které by byly i pro rodiče, má skupina rodičů s dětmi ve věku 3 roky (41%). Naopak nejmenší zájem (pouhých 8%) byl u rodičů s dětmi ve věku 6 let a u dětí 7 letých si rodiče přejí kroužky pouze pro děti.

Přehled hypotéz

H1: Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl v účasti v zájmových kroužcích z hlediska věku dětí. **Tato hypotéza se nám potvrdila.**

H2: Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl ve výběru zájmových kroužků z hlediska pohlaví. **Tato hypotéza se nám nepotvrdila.**

H3: Předpokládáme, že mezi věkem dětí, a zájmem rodiče navštěvovat kroužek spolu s dítětem, existuje statisticky významný rozdíl. **Tato hypotéza se nám potvrdila.**

H4: Předpokládáme, že existuje statisticky významný rozdíl v účasti v zájmových kroužcích z hlediska pohlaví dětí. **Tato hypotéza se nám potvrdila.**

5.2.3 Shrnutí a interpretace

Z výsledků praktické části nám na základě analýzy a dotazníkové šetření vyplynuly tyto skutečnosti platné u výběrového souboru:

Oblast volného času

Děti předškolního věku mají v průměru 5,28 hodin volného času v pracovní dny a 9,36 hodin volného času ve víkendové dny. Rodiče uváděli průměrně 4,95 hodin volného času v pracovní dny a 7,04 hodin o víkendu. Doba je samozřejmě ovlivněna povinnostmi dětí i rodičů (návštěva mateřské školy a u rodičů plnění pracovních a dalších povinností). Z této doby věnují společným aktivitám s dětmi 4,28 hodin v pracovní dny a 6,87 hodin ve víkendové dny. Takové množství volného času poskytuje velký prostor pro různé volnočasové činnosti dětí i pro činnosti společné.

Oblast zájmů

V teoretické části uvádíme, že hlavní činností ve volném čase dětí předškolního věku je hra. Tato skutečnost se nám potvrdila také ve výzkumné části. Dle uvedených odpovědí rodičů jsou nejoblíbenějšími činnostmi hry s hračkami a stavebnicové hry. U výzkumného vzorku zastoupeného chlapci se také objevuje jako nejoblíbenější činnost hra na počítači, tabletu, Ipodu a další technice. U dívek je na prvním místě malování a kreslení a po té hry s hračkami (hlavně s panenkami a plyšáky) a stavění z lega, dupla a jiných stavebnic.

Mezi nejčastější činnosti, kterým se děti denně věnují, se pak řadí sledování televize. Tato činnost nám vyšla v průměru jako nejčastější činnost u obou pohlaví. Dále následovaly činnosti v obdobném pořadí jako činnosti nejoblíbenější, tzn. malování, kreslení a hra u dívek a hra a čtení, prohlížení knih a časopisů u chlapců. U některých nabízených činností se projevil znatelný rozdíl při preferování činností dle pohlaví. Chlapci z výzkumného souboru se častěji věnují hře na počítači, častěji se věnují sportu a účastní akcí pro děti, naopak méně často malují a kreslí, poslouchají hudbu, méně tancují a věnují se hře na hudební nástroj.

V otázce společných činností rodičů s dětmi uvedli dotázaní jako nejčastější společnou činnost čtení a prohlížení knih a časopisů. Na druhém místě je u chlapců častou společnou činností sledování televize. V této souvislosti je také zajímavé, že přestože je sledování televize druhá nejčastější společná činnost a zároveň nejčastější činnost i pro děti samotné, je dvěma třetinami rodičů hodnocena jako méně důležitá nebo nedůležitá, stejně jako hra na počítači, kterou jako méně důležitou nebo nedůležitou hodnotí 72% rodičů. Naopak jako nejvíce důležité činnosti jsou rodiči hodnoceny pobyt venku, čtení a prohlížení knih a tvůrčí činnost, malování, hra a sport.

Určitou podobu preferovaných činností u chlapců a dívek můžeme spatřit i v zájmu a poptávce o zájmové aktivity.

Oblast organizovaných zájmových aktivit

V oblasti zájmových aktivit se nám ukázalo, že existuje významný rozdíl v účasti na kroužcích podle věku. Většina dětí ve věku tří let konkrétně 75% se činností v zájmových kroužcích ještě neúčastní. Vzhledem k tomu, že skupina tříletých dětí byla mezi respondenty zastoupena nejvíce a to v 50% všech odpovědí, odrazilo se tento fakt i na celkovém výsledku návštěvnosti zájmových kroužků. Z celkového počtu dotazovaných, 51% dětí nenavštěvuje zájmové kroužky. Nejčastěji uváděnými důvody neúčasti v kroužku, je nízký věk a nezájem dítěte. V analýze nabídky volnočasových činností ve městě lze u organizací, které nám poskytli podrobnější informace o návštěvnosti pozorovat větší účast dívek nežli chlapců na volnočasových činnostech. Zajímalo nás, zdali existuje rozdíl v účasti chlapců a dívek v zájmových kroužcích. U výběrového souboru se nám nepotvrdil statisticky významný rozdíl, tzn. návštěvnost zájmových kroužků u chlapců i dívek je stejná. Potvrdil se ale statisticky významný rozdíl ve výběru zájmových kroužků podle pohlaví. Nejnavštěvovanější oblastí zájmových činností jsou u všech dětí kroužky sportovní a jazykové. Dívky upřednostňují činnosti sportovní, výtvarné a taneční, chlapci především aktivity sportovní, a po té jazykové, hudební a výtvarné. Můžeme zde pozorovat souvislost s oblastí zájmů, kde se u dívek také objevovalo malování a kreslení a také tanec jako viditelně častější činnost než u chlapců. V souboru dotazovaných se žádné dítě nevěnuje aktivitám dramatickým.

Nejčastěji uváděným důvodem, pro účast na zájmových aktivitách bylo, že se dítě rozvíjí a naučí něco nového a také, že v kroužku může dělat něco, co nemůže dělat doma. V této oblasti jsme také chtěli zjistit, jaké kroužky dětem a rodičům chybí v momentální nabídce. V odpovědích jsme se dověděli, že rodiče by pro děti uvítali větší nabídku kroužků sportovních, výtvarných, jazykových a tanečních. Kroužky by měli probíhat v intervalu 1x týdně, spíše odpoledne, skupinovou formou. Činnosti by měly být určené převážně pouze pro děti. U této otázky jsme zkoumali rozdíl mezi věkem dítěte a zájmem rodiče navštěvovat zájmový kroužek společně s dítětem. Byl prokázán rozdíl mezi zájmem rodiče navštěvovat zájmový kroužek spolu s dítětem a věkem dítěte. Rodiče tříletých dětí by ve 40% měli zájem navštěvovat kroužek spolu s dítětem, nejmenší zájem projeví rodiče dětí šestiletých. Za jednu hodinu v zájmovém kroužku by pak byli rodiče ochotni zaplatit

maximálně 50-60,-Kč/hodina (u kroužků zaměřených na výuku jazyka rodiče často uváděli možnost více než 80,-Kč). Finance jsou jedním z faktorů, které ovlivňují účast na zájmových aktivitách, ale není to faktor jediný.

Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

V této části jsme zkoumali vliv další faktorů na účast v zájmových aktivitách. Pozitivně můžeme hodnotit, že účast dítěte předškolního věku na zájmových aktivitách nejvíce ovlivňuje přání dítěte. Vzhledem k tomu, že pro děti předškolního věku je nejdůležitější hra, dobrovolnost, uspokojování zájmů, a je třeba volný čas dětí příliš neorganizovat spíše zajišťovat různorodost a pestrost podnětů, je tento postoj rodičů dobrým základem pro utváření vhodných návyků jak využívat volný čas. Tento faktor by neměl být zohledňován pouze rodiči, ale také v organizovaných zájmových činnostech. Jako další důležité faktory označovali rodiče čas a místo konání. Nejméně ovlivňuje rozhodování rodičů reklama a propagace organizace pořádající volnočasové aktivity.

6 NÁVRH PROJEKTU

Na základě analýzy nabídky volnočasových činností v Kroměříži i výsledků dotazníkového šetření, jsme došli k závěru, že nabídka volnočasových činností pro děti předškolního věku by mohla být rozšířena, a vytvořili jsme návrh na rozšíření nabídky činností. Návrh vychází z výsledků dotazníku a rozboru aktuální nabídky činností ve městě, které poskytují volnočasové organizace. Činnosti budou organizovány v prostorách dětského koutku Pidi země, který byl v Kroměříži otevřen v srpnu roku 2013 a nějaké volnočasové činnosti již nabízí.

6.1 Popis projektu

Navržený projekt má rozšířit nabídku volnočasových činností pro děti předškolního věku a to vytvořením nabídky pravidelných i příležitostných zájmových činností pro děti předškolního věku.

Předmět a cíl projektu

Předmětem projektu je nabídka konkrétních, pravidelných i příležitostných činností za účelem vytvoření příležitosti pro trávení volného času, pro odpočinek, relaxaci, zábavu, tělesný rozvoj dětí, ale také činnosti pro celou rodinu, která takto může trávit svůj volný čas více aktivně. Do projektu jsou zapojeny takové aktivity, které podporují rozvoj dětí a jejich socializaci do společnosti.

Cílem je vytvořit takovou nabídku volnočasových činností, která bude pozitivně naplňovat volný čas dětí a rozvíjet jejich osobnost s ohledem na vývojové zákonitosti, potřeby dětí i denní režim, uspokojovat potřeby v oblasti aktivního využití volného času tvořením, pohybem, zábavou a učením. A také motivovat rodiče k různým formám náplně společně stráveného volného času.

Cílová skupina

Cílovou skupinou jsou především děti předškolního věku. Konkrétní kroužky mají poté věkovou skupinu upřesněnou.

Místo a čas

Příležitostné činnosti a pravidelné výtvarné a tvořivé činnosti budou probíhat v dětském koutku Pidi země v Kroměříži. Akce pro rodiče s dětmi budou organizovány v nepravidelném časovém intervalu, vždy v neděli. Pravidelné výtvarné a tvořivé dílničky budou vždy první úterý v měsíci.

Pravidelné pohybové činnosti budou probíhat každý čtvrtek v pronajatém cvičebním sálu, který je v těsném sousedství s dětským koutkem.

Časový harmonogram

Říjen – prosinec 2013	Analýza volnočasových organizací v Kroměříži Návrh projektu volnočasových činností
Leden 2014	Výzkum dotazníkovým šetřením
Leden - Únor 2014	Příprava projektu – nabídky činností
Únor- Březen 2014	Oslovení zájemců (propagace a reklama)
Únor - Březen 2014	Zahájení činností – průběh, realizace
Červen 2014	Vystoupení s tanečnickými kroužky na Dni tance, ukončení pravidelných činností
Červen 2014	Vyhodnocení, návrh projektu na další pololetí

Náklady potřebné k realizaci

Cena musí obsahovat a pokrýt všechny náklady na provozování činností (15x pronájem prostor – cvičební sál SportKm), lektor, materiál.

Rozpočet na činnosti (15 lekcí za pololetí) :

Činnosti	Položky	Částky
<i>Taneční</i>	Pronájem prostor	170,-Kč/hodina
	Lektor	160,-Kč/hodina

<i>Aerobik</i>	Pronájem prostor	170,-Kč/hodina
	Lektor	160,-Kč/hodina
<i>Výtvarné</i>	Lektor	160,-Kč/hodina
	Materiál, pomůcky	200-400,-Kč dle techniky
	Prostory	150,- vyhrazena část herny

Propagace

Prezentace na webových stránkách dětského koutku Pidi země: www.pidi-zeme.cz, facebook

Informační centrum města Kroměříž, internetové stránky města

Informační letáčky ve školkách, a na místech, kde se vyskytují děti

Letáčky na Sportkm

První ukázková hodina zdarma

6.2 Nabídka činností

Na základě výsledků dotazníkového šetření, jsme zvažovali tyto činnosti:

- Tvořivé dílničky – 1x týdně/ za 2týdny pro děti i rodiče
- Pohybový kroužek – nabídka všeobecného pohybového rozvoje 1x týdně pro děti ve věku 4-7let
- Taneční kroužky
- Jazykový kroužek – Angličtina hrou

Po zvážení a zkompletování s výsledky analýzy současné nabídky a posouzení naplněných kapacit, které nám organizace poskytly, jsme se rozhodli pro tyto činnosti:

Příležitostné činnosti

- akce pro děti i rodiče s pohybovými i výtvarnými činnostmi

Pravidelné činnosti

- tvořivé dílničky pro děti i rodiče
- hravý aerobik pro děti od 3 let (již se realizuje)
- taneční kroužek pro děti od 4let (již se realizuje)

Projekt činností je zpracován na jedno pololetí, po té budou činnosti zhodnoceny a analyzovány. Zaznamenané výsledky po té využijeme pro další plánování a vytvoření projektu na další rok.

Struktura činností

Zahájení – scházení dětí, přivítání

Motivace – vytvoření atmosféry, motivace dětí odpovídající jejich věku, naladění prostřednictvím hry, rozhovoru, příběhu, básničky, říkanky, písničky případně kombinace, upoutání zájmu

Vlastní činnost – hlavní část činnosti, s přesným postupem, cílem a metodami. Důležité jsou jasné, srozumitelné a stručné pokyny pro účastníky.

Hodnocení a závěr – důležité pro motivaci k další činnosti, úklid prostor a pomůcek, seznámení s obsahem příští činnosti, rozloučení (Pávková, 2008)

6.2.1 Příležitostné aktivity

Aktivita: Příležitostné nepravidelné akce pro děti i rodiče

Časové období: leden – prosinec

Anotace: V průběhu celého roku chceme dětem i rodičům nabízet různé pohybové a výtvarné a tvořivé činnosti v souvislosti s aktuální tematikou. Každé roční období je specifické a rádi bychom využili jednotlivých svátků, tradic a dalších příležitostí jako podnětů k tvořivým a pohybovým činnostem.

Dílní cíle:

- posilování společných aktivit dětí a rodičů
- připomínání tradic
- začleňování dětí do kolektivu

- rozvoj pohybových dovedností, motoriky, všeobecných vědomostí

Očekávané výstupy:

- zapojení dětí i rodičů do nabízených aktivit

Věková skupina: 3-7 let a rodiče

Počet dětí: 15

Organizace činnosti: skupinová, individuální

Prostorová organizace: prostory herny

Témata: rozdělena do ročních období (jaro, léto, podzim, zima)

Nabídka činností:

- leden - karneval

Výtvarné a tvořivé činnosti: výroba masek (lepení, stříhání, ...), malování na obličeje

Pohybové a hudebně-pohybové činnosti: tanec, hry- hra na sochy – rytmizace na hudbu a reakce na slovní povel, tancování pod provazem – koordinace pohybů, hra na papouška – opakování tance podle jednoho vzoru, mašinka

Foto č. 1 a 2 Karneval (vlastní zdroj)

- Únor těšíme se na jaro

Výtvarné a tvořivé činnosti: Vázičky

Technika: Malování na sklo

Potřeby: skleněné láhve a různé sklenice, šablony, izolepa, nůžky, barvičky na sklo, štětec, hadřík

Popis činnosti: malování jarní tematiky na sklo, pro menší děti přichystáme lahve s předkreslenými motivy, aby mohli pouze vybarvovat, starší děti budou mít připraveny šablony, které si budou moci dovnitř lahve či sklenice připevnit izolepou, motiv po té vykreslí barvami na sklo.

- *Březen, vítání jara, výroba Moreny*

Výtvarné a tvořivé činnosti: výroba Moreny z přírodnin a látek

Potřeby: větvičky, látky, stužky, rákos, lepidlo, nůžky

Pohybové činnosti: společná procházka k blízké řece Moravě, pouštění Moreny

- *Duben – Velikonoce*

Výtvarné a tvořivé činnosti: Zdobení vajíček

Technika: lepení různých materiálů na vajíčka

Potřeby: vajíčka, špejle, lepidlo, třpytky, čočka, mák, sezam, bavlnky, peří, korálky, nůžky, barevný papír, plastelína

Popis činnosti: zdobení vajíček, vajíčka připevníme na špejli a zajistíme je kouskem plastelíny, po té vajíčka potřeme lepidlem a nanášíme materiál dle výběru dětí

- *Květen – máme rádi tanec*

Hudebně pohybové činnosti: Učíme se tancovat

Popis činnosti: společná hra - zahřátí, rozcvička, protažení. Hlavní část - nácvik jednoduché taneční sestavy po kouskách formou hry na dětskou písničku. Závěr hra.

- *Červen – den dětí*

Pohybové činnosti: odpoledne plné her a soutěží (foukání balónků, překážková dráha, přetahování, tancování s kruhem, a další)

- *Červenec – máme rádi pohádky*

Literární činnost: čtení pohádky s loutkou

Výtvarná činnost: vyrábění loutek

Potřeby: archy papíru, vytištěné obrázky s pohádkovou tematikou, pastelky, nůžky, špejle, lepidlo

Popis činnosti: děti si vyberou obrázek z pohádky – postavičky, předměty z příběhu, atd. obrázek si vymalují, vystříhnout a nalepí na arch papíru ke špejli

- *Září máme rádi přírodu*

Přednáška o ekologii

Výtvarné a tvořivé činnosti: Výroba kytiček z PET lahví

Potřeby: různě barevné PET láhve, nůžky, špejle, korálky, gumičky, jehly, zapalovač

Určeno pro starší děti (od 5let) s rodiči!

Popis činnosti: děti si z PET lahví stříhají různé tvary. Tvary si pak naskládají na sebe do tvaru kvítku a provlečou jimi nit. Dospělí pak připevní kousky PET lahví ke špejli a nahřejí nad plamenem

Důležitá ostražitost při práci s ohněm!

- *Říjen vyrábění z podzimních přírodnin - Ježek*

Výtvarné a tvořivé činnosti: vyrábíme z podzimních přírodnin

Potřeby: tvrdý papír, šablona, nůžky, lepidlo, pastelky, fixy, šípky, žaludy, kaštiny, listy, větvičky, květiny apod.

Popis činnosti: obkreslení ježka podle šablony, vystřihování, lepení přírodnin, dokreslení

Foto č. 3 Ježek z přírodnin (vlastní zdroj)

- *Prosinec Mikuláš, vánoční dílna-pošta pro Ježíška*

Mikulášská nadílka

Hudebně pohybové činnosti: soutěže, hry, zpěv, říkanky a básničky, děti při činnostech navštíví Mikuláš

dopis Ježíškovi

povídání o Vánocích, vytváření atmosféry

Výtvarné a tvořivé činnosti: děti si vyrobí dopis, co by si přály k Vánocům

Potřeby: vánoční katalogy, nůžky, lepidlo, výkresy, pastelky, barvičky, štětce, fixy, obálka, provázek, lampiony přání, zápalky

Ukázka činností:

Foto č. 4 a 5 Pošta Ježíškovi (vlastní zdroj)

6.2.2 Pravidelné aktivity

Aktivita: Tvořivé dílničky pro děti i rodiče

Časové období: leden – prosinec, nejdříve vždy první úterý v měsíci

Anotace: V průběhu celého roku chceme dětem i rodičům nabízet různé činnosti, ty budou spojeny s aktuálními tématy v daném kalendářním měsíci. Rádi bychom vyzkoušeli a nabídli různé formy činností, abychom zpestřili dětem i rodičům společný čas při společných činnostech a zároveň jim ukázali různé výtvarné techniky.

Dílčí cíle:

- rozvoj tvořivosti, představivosti, fantazie
- rozvoj schopnosti spolupracovat
- rozvoj znalostí o světě kolem nás
- navazování kontaktů mezi sebou i dospělými
- posílení sebevědomí a sebedůvěry
- rozvoj estetického vnímání, cítění a prožívání
- seznámení s různými výtvarnými technikami s různými materiály
- rozvoj jemné motoriky (procvičit a zlepšit manipulaci s předměty)
- rozvoj grafomotorických činností – správné držení výtvarných potřeb, správné postavení ruky při kresbě, nácvik geometrických tvarů.
- posilování sociálních kompetencí- ohleduplnost k ostatním dětem, samostatnost, spolupráce

Očekávané výstupy:

- zapojení dětí i rodičů do nabízených aktivit
- vědět jaké je roční období a jeho charakteristické znaky
- soustředit se na činnost, dokončit činnost
- postupovat a učit se podle pokynů
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o pomůcky, potřeby a materiál
- pochopit vyjasněná a zdůvodněná pravidla
- zapojit se do spolupráce s ostatními
- pokusit se vyjádřit výtvarně své pocity, svět kolem sebe
- povědomí o některých výtvarných technikách, postupech

Věková skupina: 4-7 let

Počet dětí: 10

Organizace činnosti: skupinová, individuální

Prostorová organizace: herna

Témata: rozdělena do ročních období (jaro, léto, podzim, zima)

Nabídka činností:

Jaro

- Květinová výzdoba (malování vodovými a temperovými barvami)
- Velikonoce – papíroví zajíčci (lepení, stříhání),

- zdobení vajíček (lepení zdobení různými materiály – korálky, luštěniny, mák, seznam, lístečky)
- Motýlek (trhání, lepení barevných papírů na šablonu motýlka)

Léto

- Sluníčka (malování prstovými a temperovými barvami)
- Zahrádka (zeleninová tiskátka, dokreslování temperami)
- Bouřka (výroba hudebních nástrojů připomínajících déšť a bouřku – oblepování ruliček od papírových utěrek, kreslení fixami, plnění kamínky fazolemi,...)

Podzim

- Podzimní strom (vyrábění z přírodnin a různých plodů)
- Drak – výroba draků (tvrdý papír, barevný a krepeový papír, provázky, třpytky, lepidlo, barvy, nůžky, špejle)
- Dekorace do bytu (navlékání řetězů - šípky, kaštiny, podzimní barevné listí; obtisk textury na prostírání- látky, barvy na textil, štětce; prostírání – lisovaná podzimní koláž)

Zima

- Sněhová vločka (vyrábění z pet lahví, malování temperovými barvami; zmizíková technika)
- Adventní kalendář (zdobení a lepení perníčků; navazování sladkostí a překvapení na provázky)
- Zdobíme Vánoční stromeček (řetězy - navlékání, lepení barevných papírů, lepení novinového papíru, vyrábění z PET lahví)

Potřeby: dle dané techniky (barvy, štětce, pastelky, fixy, papíry, nůžky, lepidlo, textilie, PET lahve i skleněné, ubrousky, krabičky, skládanky, vlnky, korálky, třpytky, přírodniny, ochranné pomůcky)

Ukázka činností: vánoční dílna – výroba adventního kalendáře

Foto č. 6 a 7 Výroba adventního kalendáře (vlastní zdroj)

Pokud by se tato činnost osvědčila, tzn. děti a rodiče by projevili zájem o častější formu činností, rádi bychom nabídli tvořivý kroužek v pravidelných a intervalech, 1x týdně.

Aktivita: Hravý Aerobik

Časové období: pololetí (září – leden 15 lekcí, únor – červen – 15 lekcí)

Anotace: Cílem je nenásilnou a zábavnou formou seznamovat děti se základními prvky Aerobiku za pomoci různých pohybových her

Dílčí cíle:

- rozvoj hrubé motoriky: procvičit a vylepšit obratnost, pohotovost, rovnováhu, pohybovou koordinaci, napodobování jednoduchého pohybu,
- spojení pohybu s rytmem a hudbou
- posilování sociálních kompetencí- ohleduplnost k ostatním dětem, samostatnost, spolupráce
- posilovat soustředění na určitou činnost
- seznámení se zásadami hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v prostorách cvičebního sálu

Očekávané výstupy:

- zapojení do činností

- osvojení si základní tanečních a pohybových kroků a prvků z aerobiku - reakce na základní pokyny a povelky k osvojované činnosti a její organizaci
- vystoupení

Věková skupina: od 3 let

Počet dětí: 15

Organizace činnosti: skupinová, individuální

Prostorová organizace: cvičební sál SportKm

Foto č. 8 a 9 Aerobik (vlastní zdroj)

Aktivita: Taneční kroužek

Časové období: pololetí (září – leden 15 lekcí, únor – červen 15 lekcí)

Anotace: Cílem je ve dvou pololetních kroužcích, které by na sebe navazovali, dětem nabídnout pohybovou aktivitu, která probudí v dětech radost z pohybu, rozvine vnímání hudby, naučí vnímat rytmus, vyjádřit se pohybem

Dílní cíle:

- rozvoj hudebního vnímání, cítění a prožívání
- základy pohybové a taneční průpravy, uvolnění
- posilování sociálních kompetencí- ohleduplnost k ostatním dětem, samostatnost, spolupráce, zbavení ostychu

Očekávané výstupy:

- vzbuzení zájmu o pohyb a tanec

- osvojení pohybových a tanečních dovedností
- soustředění na činnost
- kolektivní nácvik taneční sestavy, vystoupení

Věková skupiny: pro děti od 4 let

Počet dětí: 12

Organizace činnosti: skupinová, individuální

Prostorová organizace: cvičební sál SportKm

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá návrhem projektu volnočasových činností pro děti předškolního věku v Kroměříži, který vznikl na základě zmapování nabídky a poptávky volnočasových činností. V teoretické části práce byla popsána základní odborná východiska ke zvolenému tématu, na které bylo možné navázat v praktické části práce. Tu stavíme na tom, že pokud budou mít děti předškolního věku kladné zážitky ze zájmových činností, při kterých budou respektovány potřeby dítěte a budou mu nabízeny podnětné, přínosné a vhodné aktivity, vytvoří si kladné návyky pro účelné využívání volného času a základy zdravého životního stylu. Praktická část je zaměřena na zodpovězení výzkumných otázek, zmapování aktuální nabídky volnočasových organizací v Kroměříži a vytvoření návrhu volnočasových činností.

Výzkumná část, nás poskytla náhled do volného času dětí a jejich rodičů, do jejich zájmů, a vytvořila nám základ pro návrh projektu na rozšíření nabídky volnočasových činností podle poptávky a požadavků uvedených v dotazníkovém šetření. Výzkum ukázal, že děti z výzkumného souboru tráví většinu svého volného času spolu s rodiči. Tuto dobu pak nejraději naplňují hrou (s hračkami, se stavebnicí i společenskými hrami). Jako jednu z nejčastěji uváděných činností, kterou děti vykonávají, bylo sledování televize. Tato skutečnost mne osobně hodně překvapila, nečekala jsem až tak četný výskyt, a myslím, že tento fakt, by mohl být podnětem pro další zkoumání -zjištění jakým obsahem je sledování tvořeno, zda rodiče dohlíží na to, co dítě sleduje, jak dlouho, zda je televize používána jako kulisa nebo je jí věnována hlavní pozornost atd. Oproti tomu pozitivním zjištěním je, že na prvním místě v seznamu činností, které vykonávají rodiče spolu s dětmi, stojí četba a prohlížení knih a časopisů po té pobyt venku a hra. Tyto činnosti spolu s malováním a tvůrčí činností, také rodiče hodnotí jako nejdůležitější pro rozvoj dětí. Také kroužky jsou rodiči hodnoceny jako důležité pro rozvoj dítěte. Téměř všichni rodiče souhlasí s tím, že v kroužcích se dítě rozvíjí, učí se něco nového, získává nové kamarády a také s tím, že v kroužku může dítě dělat něco, co nedělá doma. Při výběru kroužků pak hraje největší roli přání dítěte. Pokud dítě kroužky nenavštěvuje je to nejčastěji z důvodu nízkého věku. Výzkum i analýza aktuální nabídky ve městě nám ukázala, že největší zájem je o pohybové a výtvarné kroužky, které by měly probíhat nejlépe skupinově, v odpoledních hodinách, 1x týdně, převážně bez účasti rodičů.

Z těchto faktů, které nám vplynuly, také vycházíme při tvorbě projektu nabídky volnočasových činností, kde navrhujeme pravidelné i příležitostné kroužky pro děti i rodiče. Věříme, že tato práce rozšíří nabídku možností, jak trávit volný čas ve městě a uspokojí tak děti i rodiče.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARKER, Stephen, COLE, Rob, 2004. *Projektový management pro praxi*. Praha: Mladá Fronta a.s. ISBN 80-204-1187-9.
- [2] BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta, 2007. *Diagnostika dětí předškolního věku*. ISBN: 978-80-251-1829-0.
- [3] BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta, 2011. *Školní zralost. Co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2569-4.
- [4] BRUCE, Andy, LANGDON, Ken, 2003. *Řízení projektu*. Slovart. ISBN: 80-7209-385-1.
- [5] ČAČKA, Otto Doc. PhDr., 1997. *Psychologie dítěte*. Sursum: Tišnov. 3. Vydání. ISBN: 80-85799-03-0.
- [6] DOSTÁL, Antonín, OPRAVILOVÁ, Eva, 1988. *Úvod do předškolní pedagogiky*. 2. vydání. SPN. ISBN 14-514-88.
- [7] HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Zdeněk, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.
- [8] HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena, 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-303-X.
- [9] HELUS, Zdeněk. 2007. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada. ISBN: 978-80-247-1168-3.
- [10] HOFBAUER, Břetislav. 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.
- [11] HOSKOVCOVÁ, Simona, SUCHOCHLEBOVÁ RYNTOVÁ, Lucie. 2009. *Výchova k psychické odolnosti dítěte*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2206-1.
- [12] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Úvod Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada publishing. ISBN: 978-80-247-1369-4.
- [13] JANIŠ, Kamil, 2009. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská universita. ISBN: 978-80-7248-530-7.
- [14] JÍRA, Otakar, 1997. Děti, mládež a volný čas. [online]. 4.9.2006. [cit. 2014-1-9]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157352599.pdf>

- [15] KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, PUPALA Branislav, 2001. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-585-7.
- [16] KOŤÁTKOVÁ, Soňa, 2008. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1568-1.
- [17] KOZEL, Roman a kol., 2006. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada. ISBN: 978-80-247-0966-6.
- [18] KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN: 978-80-7367-383-3.
- [19] LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, ISBN 80-247-1284-9.
- [20] LEACHOVÁ, Penelope, 1988. *Dítě a já*. Praha: Cesty. ISBN: 80-7181-033-9.
- [21] MATĚJČEK, Zdeněk, 1986. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum.
- [22] MATĚJČEK, Zdeněk, 1996. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-494-X.
- [23] MATĚJČEK, Zdeněk, 2005. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0870-1.
- [24] MC Klubíčko, 2013. *Naše aktivity*. [online]. [cit. 2014-23-1]. Dostupné z: <http://www.klubickokm.cz/aktivity/docs/aktivity-2013+2014.pdf>
- [25] MERTIN, Václav, GILLERNOVÁ, Ilona, 2003. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-799-X.
- [26] MIŠURCOVÁ, Věra, FIŠER, Jiří, FIXL, Viktor, 1980. *Hra a hračka v životě dítěte*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- [27] NĚMEC, Jiří, a kol., 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-012-3.
- [28] NOVÁKOVÁ, Milena, BOCAN, Miroslav, 2012. *Oběti volného času aneb co po škole In: Třetí dimenze*. [online ČRo]. 13.9.2012, 14:00 SEČ. [cit. 2013-10-29]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/2721454>
- [29] PÁVKOVÁ, Jiřina.; HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Zdeněk, 2002. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.
- [30] PÁVKOVÁ, Jiřina. 2008. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-295-5.

- [31] PRŮCHA, Jan. 2006. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál. 2. vydání, ISBN 80-7178-944-5.
- [32] ŘÍČAN, Pavel, 2004. *Cesta životem*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-829-5.
- [33] SAK, Petr. 2000. *Proměny české mládeže*. Petrklíč. ISBN: 80-7229-042-8.
- [34] SPOUSTA, Vladimír, 1996. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova universita. ISBN: 80-210-1274-9.
- [35] SVČ Šipka, 2014. *Dokumenty ke stažení*. [online]. [cit. 2014-24-1]. Dostupné z: <http://www.svcsipka.cz/download/Nab%C3%ADdka%20krou%C5%BEk%C5%AF%202013-2014.pdf>
- [36] SVOZILOVÁ, Alena, 2006. *Projektový management*. Praha: Grada. ISBN: 80-247-1501-5
- [37] ŠERÁK, Michal, 2009. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-551-6.
- [38] ŠPAŇHELOVÁ, Ilona, 2004. *Dítě v předškolním období*. Praha: Mladá Fronta a.s. ISBN 80-204-1187-9
- [39] TRPIŠOVSKÁ, Dobromila, VACÍNOVÁ, Marie, 2006. *Ontogenetická psychologie*. Národní pedagogická knihovna Komenského. ISBN 80-7044-792-3.
- [40] VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- [41] VÁŽANSKÝ, Mojmír, 2001. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, spol s.r.o. ISBN 8091737-9-9.
- [42] VIEHOFFOVÁ, Hanne, REYUSOVÁ, Eva, 1996. *Jak s dětmi trávit volný čas*. Praha: Portál. ISBN: 80-7178-412-5.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále.
Cit.	citováno
S.	Strana
SVČ	Středisko volného času
Tv	Televize
Např.	Například
PC	Počítač

SEZNAM OBRÁZKŮ

Foto č. 1, 2 Karneval

Foto č. 3 Ježek z přírodnin

Foto č. 4, 5 Pošta Ježíškovi

Foto č. 6, 7 Výroba adventního kalendáře

Foto č. 8, 9 Aerobik

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Současná situace rodiče

Graf 2 Pohlaví a věk dětí

Graf 3 Návštěvnost mateřské školy

Graf 4 Volný čas dětí a rodičů

Graf 5 Nejoblíbenější aktivity

Graf 6 Volnočasové činnosti dívek

Graf 7 Volnočasové činnosti chlapců

Graf 8 Společné činnosti rodičů s chlapci

Graf 9 Společné činnosti dívek s rodiči

Graf 10 Důležitost činností

Graf 11 Návštěvnost zájmových kroužků

Graf 12 Navštěvované zájmové kroužky

Graf 13 Důvody proč děti navštěvují zájmové kroužky

Graf 14 Důvody pro účast na zájmových kroužcích

Graf 15 Zájem o kroužky

Graf 16 Zaměření poptávaných kroužků

Graf 18 Frekvence aktivit

Graf 17 Forma činnosti

Graf 19 Času kroužku

Graf 20 Částka

Graf 21 Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

Graf 22 Účast na zájmových aktivitách dle věku

Graf 23 Zájem o zájmové aktivity i pro rodiče dle věku

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Pohlaví respondentů

Tab. 2 Současná situace rodiče

Tab. 3 Pohlaví a věk dětí

Tab. 4 Návštěvnost MŠ

Tab. 5 Množství hodin volného času

Tab. 6 Nejoblíbenější aktivity

Tab. 7 Volnočasové činnosti dětí

Tab. 8 Společné činnosti dětí a rodičů

Tab. 9 Důležitost činností

Tab. 10 Spokojenost s nabídkou volnočasových činností

Tab. 11 Co Vám ve městě schází

Tab. 12 Návštěvnost zájmových kroužků

Tab. 13 Navštěvované zájmové kroužky

Tab. 14 Organizace

Tab. 15 Důvody proč děti navštěvují zájmové kroužky

Tab. 16 Důvody proč děti nenavštěvují kroužky

Tab. 17 Chcete, aby dítě navštěvovalo nějaké kroužky

Tab. 18 Zaměření poptávaných kroužků

Tab. 19 Forma činnosti

Tab. 20 Frekvence aktivit

Tab. 21 Upřesnění času kroužku

Tab. 22 Zájem o společné kroužky pro rodiče s dětmi

Tab. 23 Částka

Tab. 24 Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

SEZNAM PŘÍLOH

P I   Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentkou magisterského navazujícího studia Sociální pedagogiky a ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku pro svou diplomovou práci na téma „Návrh projektu volnočasových aktivit pro děti předškolního věku v Kroměříži.“ Dotazník je anonymní, a je určen rodičům dětí z Kroměřížska, ve věku od 3 do 7 let, které ještě nenavštěvují základní školu.

Předem děkuji Bc. Klára Parobková

V případě, že máte více dětí v předškolním věku, vyplňte prosím další dotazník.

- 1) Vaše pohlaví: a) Muž b) Žena
- 2) Jaká je vaše současná situace?
  - a) Zaměstnaný/-ná b) OSVČ c) Nezaměstnaný/-ná d) Na mateřské/rodičovské dovolené
- 3) Věk dítěte? a) 3 roky b) 4 roky c) 5 let d) 6 let e) 7 let
- 4) Pohlaví dítěte? a) Chlapec b) Dívka
- 5) Navštěvuje dítě mateřskou školu? a) Ano b) Ne

Část 1. Volný čas

(Volným časem v tomto pojetí myslíme čas, který dítěti zbývá po odečtení docházky do MŠ, spánku, času na sebeobsluhu a hygienu, jídla apod.)

- 6) Kolik hodin volného času máte Vy a Vaše dítě průměrně denně?
Vy: a) Přes týden ..... b) O víkendu .....
Dítě: a) Přes týden ..... b) O víkendu .....
- 7) Kolik hodin denně můžete trávit se svým dítětem společnými zájmovými aktivitami a hrou?
a) V týdnu ..... b) O víkendu .....

Část 2. Zájmy

- 8) Jaká je nejoblíbenější aktivita Vašeho dítěte, když si hraje samo a když trávíte čas společně?
Samo:.....
Společně:.....
- 9) Jak často se Vaše dítě věnuje ve volném čase následujícím činnostem?
(1- denně, 2- více než 1x týdně, 3- 1x týdně, 4- 1x měsíčně, 5- méně často, 6- nikdy)
Čtení, prohlížení knih a časopisů 1 2 3 4 5 6

Poslech hudby	1	2	3	4	5	6
Sledování televize, DVD	1	2	3	4	5	6
Hra na počítači, internet	1	2	3	4	5	6
Hra na hudební nástroj	1	2	3	4	5	6
Tvůrčí činnosti (modelování, skládání, stavění..)	1	2	3	4	5	6
Hra (s hračkami, společenské...)	1	2	3	4	5	6
Malování, kreslení	1	2	3	4	5	6
Tanec	1	2	3	4	5	6
Sport	1	2	3	4	5	6
Pobyt venku (procházky, výlety, hřiště..)	1	2	3	4	5	6
Kroužky – zájmové aktivity	1	2	3	4	5	6
Nicnedělání, odpočinek	1	2	3	4	5	6
Péče o domácí zvíře	1	2	3	4	5	6
Akce pro děti	1	2	3	4	5	6
Návštěva kina, divadla, knihovny	1	2	3	4	5	6
Návštěva přátel, rodiny	1	2	3	4	5	6
Návštěva zábavných a zajímavých míst	1	2	3	4	5	6
Jiné	1	2	3	4	5	6
Uved'te jaké jiné?.....						

10) Jak často se věnujete ve volném čase společně s dítětem následujícím činnostem?
(1- denně, 2- více než 1x týdně, 3- 1x týdně, 4- 1x měsíčně, 5- méně často, 6- nikdy)

Čtení, prohlížení knih a časopisů	1	2	3	4	5	6
Poslech hudby	1	2	3	4	5	6
Sledování televize, DVD	1	2	3	4	5	6
Hra na počítači, internet	1	2	3	4	5	6
Hra na hudební nástroj	1	2	3	4	5	6
Tvůrčí činnosti (modelování, skládání, stavění..)	1	2	3	4	5	6
Hra (s hračkami, společenské...)	1	2	3	4	5	6
Malování, kreslení	1	2	3	4	5	6
Tanec	1	2	3	4	5	6
Sport	1	2	3	4	5	6
Pobyt venku (procházky, výlety, hřiště..)	1	2	3	4	5	6
Kroužky – zájmové aktivity	1	2	3	4	5	6
Nicnedělání, odpočinek	1	2	3	4	5	6
Péče o domácí zvíře	1	2	3	4	5	6
Akce pro děti	1	2	3	4	5	6
Návštěva kina, divadla, knihovny	1	2	3	4	5	6
Návštěva přátel, rodiny	1	2	3	4	5	6
Návštěva zábavných a zajímavých míst	1	2	3	4	5	6
Jiné	1	2	3	4	5	6
Uved'te jaké jiné?.....						

11) Jak důležité pro rozvoj dítěte jsou podle Vás uvedené volnočasové činnosti u dětí předškolního věku? (1-nejvíce důležité, 2- důležité, 3-nevím, 4 méně důležité, 5 nedůležité)

Čtení, prohlížení knih a časopisů	1	2	3	4	5
Poslech hudby	1	2	3	4	5
Sledování televize, DVD	1	2	3	4	5
Hra na počítači, internet	1	2	3	4	5

Hra na hudební nástroj	1	2	3	4	5
Tvůrčí činnosti (modelování, skládání, stavění..)	1	2	3	4	5
Hra (s hračkami, společenské...)	1	2	3	4	5
Malování, kreslení	1	2	3	4	5
Tanec	1	2	3	4	5
Sport	1	2	3	4	5
Pobyt venku (procházky, výlety, hřiště..)	1	2	3	4	5
Kroužky – zájmové aktivity	1	2	3	4	5
Nicnedělání, odpočinek	1	2	3	4	5
Péče o domácí zvíře	1	2	3	4	5
Akce pro děti	1	2	3	4	5
Návštěva kina, divadla, knihovny	1	2	3	4	5
Návštěva přátel, rodiny	1	2	3	4	5
Návštěva zábavných a zajímavých míst	1	2	3	4	5
Jiné	1	2	3	4	5
Uveďte jaké jiné?.....					

Část 3. Volnočasové činnosti, zájmové kroužky

12) Jste spokojeni s nabídkou volnočasových činností v Kroměříži?

- a) Ano   b) Ne   c) Nevím

13) Co Vám ve městě schází pro lepší trávení volného času? .....

.....
 .....

14) Navštěvuje Vaše dítě nějaké zájmové kroužky?   a) Ano   b) Ne

15) Pokud jste uvedli ano, jaké organizace a zájmové kroužky Vaše dítě navštěvuje? Prosím uveďte: Název organizace   -   jaká činnost

1).....

2).....

3).....

4).....

16) Do jaké míry, souhlasíte s důvody, proč děti navštěvují zájmové kroužky?

(1-rozhodně souhlasím, 2- spíše souhlasím, 3- nevím, 4- spíše nesouhlasím, 5- rozhodně nesouhlasím)

Dítě získá nové kamarády   1   2   3   4   5

Dítě se rozvíjí, naučí něco nového   1   2   3   4   5

Dítě se osamostatní   1   2   3   4   5

Dítě může dělat něco, co nedělá doma   1   2   3   4   5

Máte přehled, kde dítě tráví volný čas   1   2   3   4   5

Můžete si zařídit, co potřebujete   1   2   3   4   5

17) Pokud jste u otázky č. 15 odpověděli ne a dítě nenavštěvuje žádné kroužky, z jakého důvodu? (vyberte všechny možnosti)

a) Pracovního vytížení rodičů, časové důvody

b) Finance

c) Nedostatečná nabídka

d) Nízký věk dítěte

e) Nezájem dítěte

- f) Malá kapacita žádaných kroužků
- g) Jiný (jaký).....

18) Chtěli byste, aby Vaše dítě navštěvovalo nějaké nebo další zájmové kroužky? Ano - Ne
Pokud uvedete odpověď ne, prosím pokračujte až u otázky č. 26

19) O jaký zájmový kroužek byste měli zájem? Zakroužkujte a upřesněte konkrétní zaměření kroužku. (např. sportovní– aerobik, moderní tanec; výtvarné – keramika, kreslení apod.)

- a) Sportovní .....
- b) Taneční .....
- c) Výtvarný .....
- d) Hudební .....
- e) Jazykové .....
- f) Dramatické .....
- g) Jiné-jaké:.....

20) Jakou formou (podle množství účastníků) by činnost měla probíhat?

- a) Skupinově b) Individuálně

21) Jaká by měla být frekvence zájmové aktivity?

- a) Pravidelně 1x týdně
- b) Pravidelně 2x týdně
- c) Pravidelně 1x za 2 týdny
- d) Jednou měsíčně
- e) Příležitostně
- f) Jinak často (jak často?).....

22) V jakém čase by se měl zájmový kroužek konat? a) Spíše dopoledne b) Spíše odpoledne

23) Pro koho by měl být zájmový kroužek určen?

- a) Pouze pro děti b) I pro rodiče

24) Jakou částku maximálně jste ochotni investovat za 1hodinu v zájmovém kroužku?

- a) Do 40,-Kč
- b) Do 50,-Kč
- c) Do 60,-Kč
- d) Do 70,-Kč
- e) Do 80,-Kč
- f) více

25) Zde můžete vyjádřit své požadavky ke kroužku, o který byste měli zájem (délka, průběh, obsah, atd.).....

.....

.....

Část 4. Faktory ovlivňující volnočasové činnosti

26) Co Vás ovlivňuje, při rozhodování o účasti dítěte na volnočasových aktivitách?

1 – rozhodně ano, 2- spíše ano, 3- nevím, 4- spíše ne, 5- rozhodně ne

Finance	1	2	3	4	5
Druh aktivit	1	2	3	4	5
Místo konání	1	2	3	4	5
Čas konání	1	2	3	4	5
Předchozí zkušenost	1	2	3	4	5
Reklama, propagace	1	2	3	4	5
Organizátoři	1	2	3	4	5

Vybavení prostor, kde se činnosti konají	1	2	3	4	5
Přání dítěte	1	2	3	4	5
Jiné	1	2	3	4	5

Jaké jiné:.....

Děkuji za váš čas a vyplnění dotazníku